SIRIUS

BIBLIOTEKA ZNANSTVENE FANTASTIKE

broj 88 cijena 50 d

Jack Williamson:

DO MARSA!

i druge najljepše sf pripovijetke

SIRIUS broj 88

listopad 1983.

● SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković. dr. Vladimir Anić, Ljudevit Bauer, Nenad Brixy, dr. Adolf Dragičević (predsjedavajući), inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Koščević, Nada Šoljan, Ismet Voljevica, Ana Župan-Bender.

● GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Borivoj Jurković.

● SIRIUS – biblioteka znanstvene fantastike, izlazi svakog petog u mjesecu – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a »Vjesnik« n.sol.o. – OOUR Informativno-revijalna izdanja n.sub.o. Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 –Stručni savjet »Siriusa«: Klub prijatelja znanstvene fantastike i fantastike Sfera Zavoda za kulturu i obrazovanje, Zagreb, Ivanićgradska 42a –Adresa uredništva: »Sirius«, Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost »Vjesnik« n.sol.o. – OOUR-i Novinska rotacija n.sub.o. i TM n.sub. o., 410-00 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4. – Cijena pojedinom primjerku 50 dinara. Pretplata: za jednu godinu 600 dinara (s popustom 10% 540 dinara), za šest mjeseci 300 dinara (s popustom 270 dinara). Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR-a »Vjesnik«, Interna banka, s oznakom: za »Sirius«.

● UREDNIK: Borivoj Jurković. – Recenzent Darije Đokić. – Grafička oprema: Ivica Bartolić i Ljudevit Gaj – Crtež na naslovnoj stranici:

Posredstvom VPA – Lektor: Đuro Šnajder

SCAN i OCR: Sekundica
Ispravka: Master Yoda
Prelom: Master Yoda
www.sftim.com

EPUB i MOBI: TheCB

Riječ urednika

● Pokvarili ste mi sve račune, dragi čitatelju! Bio sam predvidio da ovaj put razgovaramo malo o onoj mini-anketi iz moje »riječi« u prošlom broju, računajući da će mi stići nekoliko desetaka Vaših šturih odgovora na onih šest šturih pitanja i da će mi preostati samo da pobrojim Vaša »da« i »ne« i šturo ih prokomentiram — kad, on,. Vi me zaskočili!

● Ma što zaskočili: zatrpali me odgovorima! I to ne šturim — jedan ima čak četiri gusto tipkane stranice! I tako nije mi preostalo drugo nego da Vaše prijedloge, ocjene i primjedbe (najviše ih je u vezi sa šestim pitanjem: »napišite kakav biste profil priča željeli čitati u SIRIUSU ili YU-SIRIUSU«) temeljito proučim i da sve to u sljedećoj riječi »stavim na javnu raspravu«, kako se to lijepo kaže. A ako ste se, dragi čitatelju, uz moju sporost vjerojatno već navikli na strpljivost, zacijelo ćete mi i ovaj put oprostiti za neekspeditivnost. Hoćete li? Znao sam da hoćete...

● Slažete li se da sada popričamo o domaćim pričama, recenzijama itd? Evo (jednoga od) povoda za to:

● VI: »Namjeravao sam se uzdržati od komentara na Vaš komentar u vezi s mojim pričama koje sam Vam poslao na recenziju, ali... Nisam zadovoljan, najkraće rečeno...« — JA: Sasvim je sigurno da kriterij u recenzijama domaćih priča ne može biti apsolutno ispravan. Nepogrešivih bića nema ni među likovima sf priča, a kamoli među nama živima. Nadalje, sasvim je jasno da telegrafski kratki izvaci iz recenzija ne mogu biti cjelokupna ocjena pojedine priče. Osim toga, posve je ljudski da autor voli priču koju je napisao i da mu je negativna kritika, koliko je god razumski shvaća i prihvaća, osjećajno ipak teška. Stoga i nije čudno i da Vase izraze nezadovoljstva, poput ovoga koji sam naveo, primam prilično često. No,

i sad dolazimo do najzanimljivije točke dnevnog reda: između više od tisuću domaćih autora, koliko ih je dosad poslalo priče SIRIUSU, takve proteste pišu uvijek isti. njih pet-šest!

● VI: »U domaćem dijelu SIRI-USA ima dosta patetike. Uzmimo za

primjer priču Amijum iz pretposljednjeg broja: odlična je u svemu do dvije strane pred kraj gdje postaje izuzetno neoriginalna i patetična, čak naivna. Kolegica Snežana očito nije nikada sudjelovala u nekoj tučnjavi, pa nema iskustva za opisivanje takvih prizora, a i premlada je za filozofiju koju pokušava da nam servira... a kao i svako žensko voli priču završiti sa 'živjeli su dugo i sretno'...« — JA: Mislim da su ovako izložena Vaša mišljenja o pojedinim pričama zaista dobrodošla SIRIUSU. a i meni kao njegovom uredniku, pa Vam se najljepše zahvaljujem (nadam se: i u ime većine čitatelja). Što se tiče patetike, posve se slažem s Vama: jednostavno sam alergičan na nju, Ne slažemo se, čini se, samo u jednome: ja hepiend ne smatram patetikom niti smatram da žene znaju pisati samo bajke (uostalom, već ste mi u više navrata napisali da sam — feminist).

● VI: »Sf-om se bavim već petnaestak godina. Budući da znam njemački pomalo se bavim i prevođenjem s tog jezika, a imam i odakle: posjedujem u nas neobjavljene knjige Simaka. Heinleina i drugih, na njemačkom. Jeste li zainteresirani da Vam ih prevedem za SIRIUS?« — JA! Neee! Prevodite samo s izvornog jezika, pogotovu ako je riječ o nekome od svjetskih! Prihvatite se originalnih njemačkih priča, pa ćemo vidjeti...

Sav u anketi Vaš

Borivoj Jurković

Jack Williamson:

Nonstop to Mars

Preveo Aleksandar Gvoić

Do Marsa!

Čudnovato!... Nešto nije kako treba... ili s avionom ili sa zrakom. No, Carter Leigh je ipak znao da nije riječ o avionu. Stari, škripavi »Phoenix« možda i jest malo nesuvremen danas kad zrakom gospodare nove kationske letjelice, ali Carter je savršeno poznavao svaki njegov zasun, zavrtanj, kočnicu ili potporanj. Poznavao je svoj avion tako dobro, da bi ga mogao rastaviti u dijelove i potom ga opet precizno sastaviti. Mogao bi to učiniti i zavezanih očiju! A volio je svoga »Phoenixa«. U njega se za ovih šest godina samostalna leta mogao pouzdati u svakom trenutku.

Ne, sada se ne radi o neispravnosti aviona. To se zacijelo nešto događa u atmosferi.

Nešto tu nije razumio. Barometarski ga je visdnomjer neprekidno vabio dolje prema zamrznutim vrhuncima što su izranjali tisuću stopa više no što bi trebalo. Stroj se naprezao, a snaga mu je opasno malaksavala. Vihor koji je iznenada zahvatio letjelicu bio je pravi vrišteći zloduh, hirovitiji i žešći no što je Leigh ikada doživio.

Ovo ga je sasvim zbunilo. Za vrijeme cijele i beskrajno duge, zamorne noći, zaglušen grmljavinom pouzdanog, dobrog starog stroja, sjedio je ukočen od hladnoće iako je na sebi imao odjeću zagrijavanu električnom strujom. Srčući kavu iz vakuumskog lončića udubio se u mape. Povremeno je umornim i već zakrvavljenim očima promatrao instrumente, a potom bi bacio

pogled van, na onu zlokobnu zagonetku.

Letovi bez prekidanja nisu za Čartera Leigha bili nikakva novost Promatrajući njegovu umješnost i spretnost za upravljačkom pločom, ostali su mu momci nadjenuli nadimak »Srećko«. Međutim, on je imao i nešto više od same sreće. U njegovu je vitkome tijelu bilo goleme izdržljivosti. Mogao je i poslije iscrpljujućih sati leta nastaviti još satima, dok bi većina ljudi već popadala s nogu od umora.

A ovaj let, bez prekida od Capetowna do Honolulua, preko obaju polova, obećavao je da neće biti teži od preostalog dijela. Obećavao, sve dok nije ugledao taj posljednji zalazak sunca.

Iza njega, s one strane krševitih šiljaka Zemlje Enderby, kad se uspinjao uz bedeme polarnog platoa, zalazak je sunca bio zastrašujući čudan. Bio je to jedan nepojmljiv krug grimizne boje što se kotrljao rubom svijeta, a kojemu su rubovi bili nadnaravno zeleni.

Polarno svjetlo bilo je dodatan razlog njegovu nespokojstvu, i zagonetku je učinilo samo još zagonetnijom. Ono je preko noći blještalo nad njim, sve dok nije ta cijela polarna bijela divljina izgledala kao da je u plamenu, čiji je sjaj bio nestalan i doimao se kobno.

Hladnoća je također učinila svoje. Leigh je već imao iskustva s polarnim letovima, ali još nikad se nije našao u tako okrutnoj i ubitačnoj hladnoći. Motor, čak i sa štitnikom protiv zaleđivanja, radio je tromo. Hladnoća se probila u prostor za pilota i uvlačila mu se kroz odjeću sve do kostiju.

Iznad samoga pola i Zemlje Marije Byrd, te nad Antarktikom, naišao je na bedem od oblaka. Pokušao se dići iznad tog bedema. Omamljen i bešćutan uslijed nadmorske visine, otvorio je ventil za kisik, što ga je malo oživilo i vratilo k svijesti. No, nije dosegao vrh gustih oblačurina. Nije mogao! Stoga je uletio u tamnosivu masu, u neizvjesnost...

U oblacima ga zahvate bjesomučni vihori praćeni silnim bljeskovima munja. Pljusak je čekićao po površini letala i odmah se zamrzavao, stvarajući ledeni oklop. Leigh se borio protiv elementarne stihije, borio se i sa svojim sve većim umorom, da bi se odjednom iznenada našao u tišini neobičnoga sjevernog osvita.

Polarno se svjetlo polagano gasilo na nebu koje je postajalo

kristalno jasno. Posut bijelim točkama ledenih santi, sivi je Južni Pacifik klizio tamo straga sa petsto kilometara na sat. Sasvim dobra brzina, pomisli on odlučno, čak iako su rakete trideset puta brže!

Leigh je upravo gulio naranču, a kad je ugledao ono tamo na sjeveroistoku, počeo je vjerovati da je sav užas .iz protekle noći bio jednostavno plod umora i mašte. To se na pozadini purpurnog i zelenkastog osvita doimalo poput pređe izatkane od srebra.

Bio je to bijel, spiralan vir! Lijevak silnoga tornada! Vidio je oko podnožja lijevka nekakvu maglicu kako se kovitla po morskoj površini. Gornji kraj tog vira, začudo, gubio se iznad sjajnih osvita. Kao da vir nestaje u nebu!

Leigh nije još nikada vidio ovakvu ili sličnu oluju. U prvom trenutku je mislio da mu od toga ne prijeti nikakva opasnost. Ali mu se bijela, vijugava zmija tornada strelovitom brzinom približavala.

Zahvatila je »Phoenbc« snažnim zamahom vihora, usisavajući ga prema jurećem lijevku. More i nebo kao da su se stopili. Vrtjeli su se upravo mahnito. Bio je podignut tako naglo da su ga zaboljeli bubnjići. Oštro se borio, odupirao svom prisebnošću i umijećem, a svojom je poznatom čvrstinom izdržao i njegov avion.

Uhvatio se hrabro ukoštac — i odnio pobjedu! Onaj ga je bijeli stup napokon ostavio. Brazdajući nemilice vodu odjurio je na zapad. Brzim proračunom i prema mnogo višem položaju sunca, Leight ustanovi da je odbačen dvije i pol tisuće kilometara sjevernije.

Međutim, znao je sa strepnjom u srcu da je »Phoenix« oštećen. Desno mu je poprečno kormilo svinuto i zgnječeno snagom onoga nepojmljivog i silovitog vihora.. Morat će se spustiti.

Zviždučući melodiju »Barbara Allen«, koja ga je, čini se, uvijek mogla oraspoložiti, Leigh prouči mapu i otkrije točkicu koja je označavala zemlju nazvanu Manumotu — jedinu raspoloživu luku uokrug tisuću kilometara. Stoga usmjeri hramajuću amfibiju onamo. Letio je kao da posrće.

Jedna nevolja više. Čak dvije, pomisli s gorčinom. Dvije, jedna za drugom! Jer, i prilikom leta prije dva mjeseca doživio je nevolju sličnu ovoj s tornadom.

Bio je to »bipolaran« let, kako ga je bio nazvao Tick Tinker. Tick je bio mali jednooki i jednonogi, ali neumorni Leighov ortak u neobičnome reklamnom pozivu, i žilavoj borbi da se zaradi za život.

A onaj je let bio »bipolaran« po tome, što je počeo u Crovdonu i vodio duž prvog meridijana, pa preko oba zemaljska pola, a završio opet u Crovdonu. Leigh je tom prilikom obletio Zemlju, s prekidima na tri predviđena mjesta. Taj let ipak ubraja u one neuspjele, i to zbog »Zvjezdane Školjke«.

— Mi smo, moj Srećko, firma koja reklamira vani, izvan kuće — Tick je običavao reći. — Ti letiš da bi privukao pažnju i stekao popularnost. A ja to prodajem proizvođačima ulja, goriva, klipnih obruča i koječega drugog. To je zakonit i pravovaljan posao sve dok se uspiješ održati na prvim novinskim stranicama.

Međutim, u protekla se dva mjeseca na tome mjestu u novinama uporno nalazi »Zvjezdana Školjka«. Onoga dana kad je Leigh poletio iz Crovdona, zvjezdoznanac po imenu Gayle objavio je otkriće tajanstvenog projektila. Navodno je iz nepregledne svemirske dubine ubačen prema Sunčevu sistemu. Tako je onaj Leighov »bipolarni« let dobio sam nekoliko kratkih redaka na jednoj od unutrašnjih stranica novina. Ali, pažnju su privukli naslovi:

- »Zvjezdana Školjka« puca na druge planete!

- Hoće li projektil udariti u Zemlju? ,

- Zvjezdoznanci zbunjeni!

Kad se Leigh nakon trodnevnoga iscrpljujućeg leta vratio na Crovdon, na tom aerodromu nije bilo mnoštva koje bi ga dočekalo. Teturajući od svoga zaprašenog i uljem umrljanoga »Phoenixa«, zastao je da bi kupio novine.

- Kozmički projektil udario u Mars!

- Zemlja je pošteđena!

- Naziv projektila nepoznat!

Osim ovih, nije bilo drugih novosti o »Zvjezdanoj Školjci«. Kolala su samo različita nagađanja zbunjenih znanstvenika. Ali posljedice su već bile tu. »Bipolarni« let pao je u zasjenak. Tick Tinker je radiografirao:

ČESTITKE ZA BIPOLARNI LET, ALI JE ZVJEZDANA ŠKOLJKA PRIGRABILA MJESTO NA NASLOVNIM STRANI-CAMA. LET JE SADA POTPUN NOVČANI PROMAŠAJ. IME TI ODLAZI U ZABORAV. POČASNA NAGRADA SNIŽENA NA NEZNATAN IZNOS. ŽURNO PODUZMI NOV, UZBUDLJIV LET. MOŽDA JEDAN POLARNI, ALI BEZ PREKIDA. KORISTI SE GORIVOM I ULJEM

KOJE MI REKLAMIRAMO.

I tako je Tickova poruka dovela mrtvoumornog Srećka ovamo, gdje napreduje prema stjenovitoj točki na kojoj možda nema stanovnika.

Motor se naprezao, i pri tome je po staklu vjetrobrana raspršivao kapljice ulja. Leigh prestane fićukati. Naprežući vid, proklinjao je ulje i sve proizvode iz reklamnog programa svoje tvrke. Zbaci kacigu s ugrađenim radiofonom i uključi mali primopredajnik na baterije. Poslužit će mu bar za desetak minuta razgovora. Naime, u »Phoenixu« nije bilo dovoljno prostora za uređaj veće težine, pa čak ni za opremu za prvu pomoć.

— SOS! — uputi poziv. — Pilot Leigh u avionu »Phoenix« prisiljen na slijetanje uslijed oštećenja u oluji. Pokušao bih se spustiti na Manumotu, SOS...

Iznenadi ga što je ubrzo primio odgovor:

— Manumotu baza, Zavod Gayle, poziva avion »Phoenix«. Govori doktor E. K. Gayle. Sletite na sjevernu obalu. Bit ću u blizini i nastojat ću vam pomoći. Spuštajte avion. »Phoenix«, javite se.

— Ovdje avion »Phoenix«, poziva bazu Manumotu — Leigh odahne, i nastavi: — Hvala vam, doktore. Nadam se da ćemo se vidjeti, uspije li mi se održati bar još pola sata nad pučinom.

Bio je potreban puni sat — jedan puni sat, koji mu se činio beskrajnim. Leigh se borio protiv teškog umora, a morao je i uložiti posljednju snagu da bi upravljao oštećenim avionom. Naposljetku, kroz blistavu sjevernjačku izmaglicu nazre bazu Manumotu. Kršovit, vulkanski vrh, okomit sa tri strane. Samo sa sjevera ugleda djelić koraljne obale.

Nadleti obalu. Tu se prostirala mala visoravan. Bila je prilično kamenita, ali i načičkana tropskim zelenilom. Na uređenom se prostoru nalazio dug metalni hangar, pokraj njega bijeli šator i oveća gomila nekakvih drvenih škrinja prekrivenih smeđom jedreninom.

Tada opazi kako mu netko maše bijelom zastavicom. Neka sitna pojava trčala je od šatora prema obali.

Slijetanje je bilo opasno. Oštećeno krilo zahvati jedan val i poškropi avion pravim mlazom morske vode. Letjelica se zaljulja, ali ipak se nekako izravna. Napokon se sretno dočepa svjetlucavog

koraljnog pijeska.

Slijedeći signale zastavicom, dovede avion na suho tlo. Tu je, čini se, usidrena neka raketa, jer je na pijesku vidio duboke tragove transportera. Grmlje hibiskusa bilo je oprljeno mlazom reaktivnih motora.

Ukočen od duga sjedenja, Leigh se s mukom izvuče sa svoga pilotskog sjedala. Osoba sa zastavicom u ruci uputi se prema njemu. Nježni mladi lik. Na nogama čizme, pa jahaće hlače i sportska košulja sa širokim, otvorenim, ovratnikom. Kosa izrazito svijetla i malo žućkasta.

— Živjeli. Vi ste onaj čuveni »Srećko«, Čarter Leigh? — pozdravi ga živahan glas, ali nekako bezličan.

— Da, osobno — osmjehne se on. — I hvala vam što ste mi pomogli da sletim, dok...

Brada mu se iznenada opusti. Ovo pred njim je žena, djevojka. Lice joj je bilo preplanulo od sunca. Radoznale plave oči pomno su promatrale umornog došljaka, ali ne s previše odobravanja.

— Oh! — prene se Leigh. — Mislio sam da ste vi doktor Gayle.

— Pa, jesam! — uzvrati ona žustro. — Ja sam doktor Elena Kathrine Gayle.

Leigh poče treptati, gledajući je umornim, zacrvenjelim očima.

— Zar... jeste li vi doktore Gayle, otkrivač »Zvjezdane Školjke«?

Ona potvrdi glavom.

— Moj je otac bio predvodnik u svojoj znanstvenoj grani. Osnovao je Zavod koji nosi ime naše obitelji, Zavod Gayle. Međutim, umro je prije pet godina. Pokušavam nastaviti ono što je otac započeo. — Promatrajući Leigha vrlo ozbiljna lica, nastavi: — Imate li nešto protiv mog otkrića?

— Pa, vi ste krivi što moj posljednji let nije uspio — uzvrati Leigh, i doda: — Proživio sam paklenskih sedamdeset šest sati. Leteći preko oba pola, postavio sam rekord za benzinske motore. No, svijet je vrlo malo doznao o tome baš zbog vaše »Zvjezadne Školjke«. Moj je pothvat jednostavno propao!

— Rekla bih, propao je i novčano i neslavno. — Zbog ovakva zlobnog izrugivanja, Leigh pocrveni od ljutine. — Međutim... jeste li gladni? — upita, pošto je vidjela da je malo pretjerala.

— Umirem od gladi!

U bijelom šatoru ona postavi dva pladnja na grubo izrađeni stol od jelovine, otvori konzerve mesa i maslaca, a bio je tu i vakuumlonac s kavom, te stakleni ćup s marmeladom i košarica s dvopekom.

— Poslužite se — reče mu.

Leigh je pospanim očima promatrao ženu.

— Jeste li vi jedina posada ove baze?

Ona potvrdi glavom.

— Da, iz nužde. Zavod je osnovao dvadeset novih meteoroloških opservatorija. Manumotu je najvažniji među njima. Nalazi se izravno na tragu pojave koju proučavamo. Ovo je moja baza. Imam dva pomoćnika, ali doktor French je iznenada dobio upalu slijepog crijeva, pa ga je Cragin raketom otpremio u bolnicu. Trebalo je da se još jučer vrati, no nije stigao. Eto, radim sve sama... Ali, rekoste da ste gladni!

Ona istrese na svoj pladanj pola konzerve usoljene govedine, a preostalo dade Leighu. Zurio je u nju, boreći se protiv sna. Tada promuklim glasom upita:

— Tu ste iz nužde?

Doktorica potvrdi kimanjem i reče:

— Nešto se događa u atmosferi.

— Da, da! — složi se on. — Leteći iznad pola, osjetio sam da u atmosferi nešto nije kako treba.

Zena odgurne svoj pladanj i maši se bilježnice.

— A što ste to neobično osjetili ili zapazili? — upita vrlo brzo.

Otimajući se snu, Leigh joj umornim glasom opiše onaj čudni i živopisni zalazak sunca, zatim polarno svjetlo koje je bilo neobično blistavo, pa onu ubitačnu hladnoću, neočekivano nizak barometarski tlak, i naposljetku morsku pijavicu s golemim lijevkom, nastalu uslijed strašnog tornada koji mu je oštetio letjelicu.

— Što bi sve to moglo značiti? Što se to događa u atmosferi? — upita na kraju.

— Baš sam zato ovdje da bih to ispitala — odgovori žena. —

Onakav zalazak sunca i neobično polarno svjetlo možda su posjedice neuobičajenog elektronskog bombardiranja iz ionosfere. Međutim, tornado i onaj preniski tlak zasad su mi neobjašnjivi. Ako to nije....

Ona se trgne i naglo ušuti. Poslije nekoliko trenutaka ipak reče, tresući glavom:

— Jedini odgovor na to bio bi uistinu... grozan.

Doktorica Gayle žurno pogleda na ručni sat, prospe nedovršeno jelo sa svog pladnja u kabao pokraj stola, otare ubrusom pladanj i ustane.

— Oprostite, ali poslovi obojice pomoćnika pali su na moja pleća. Vrijeme mi je raspoređeno i ograničeno. Imam četrdeset osam minuta za dnevne obroke. Sad moram očitati instrumente.

— Tako, dakle, živi gospođa astronomka? — naceri se Leigh. — Ako vam mogu pomoći...

Ona otrese glavom s vidnim nezadovoljstvom.

— Dvojim! Ovaj se posao razlikuje od vaših reklamnih majstorija! Radije se sad nahranite do mile volje, a potom se odmorite. Ležaj ćete naći tamo iza pregrade. Preko radija obavijestit ću vaš spasilački odred. Ali, kad odete odavde, imajte na umu da Zavod Gayle ne želi nikakve reklamne usluge. Pogotovu ne želimo da se svijet uzbunjuje zbog spomenutih meteoroloških pojava sve dok ne pribavimo opsežnije podatke koji će biti dovoljni za prave zaključke.

Leigh je buljio u ženu, a srdžba je u njemu rasla.

— Slušajte, pa vi mislite da sam ja priličan šarlatan, je li tako?

Pogledala ga je bez ikakva određena izraza na licu.

— Pilote Srećko Leigh — uzvrati mu hladno — reći ću vam iskreno, da mi vaši »akrobatski« letovi idu na živce. Ne vidim u tome nikakav stvaralački potez. U nekadašnjim danima avijacije s benzinskim motorima, ljudi poput vas mogli su reklamirati ulja i gorivo pojedinih proizvođača. Ali danas kad postoje tako brze i tako sigurne rakete, vi ste potpuno nesuvremeni.

Leigh otvori usta kako bi protestirao, ali žena podigne energično svoju suncem opaljenu ruku.

— Nemam vremena slušati vaš odgovor! Imam važnijega posla

koji se ne smije odlagati. Već sam ionako poremetila svoj raspored, ali odavno vam želim reći koju riječ.

Njezino preplanulo lice još malo porumeni. Legih je slušao, a na usnama mu je titrao skoro podrugljiv osmijeh.

— Dakle — ona će žustro — kad biste pokušali letjeti bez prekida do Marsa, makar nikad i ne stigli onamo, tada bi to bio sasvim drukčiji pothvat. Njime biste proširili vidike nauke. To bi bilo nešto uistinu važno, korisno i vrijedno divljenja. Ali vaša je olupina s benzinskim motorom toliko zastarjela, toliko je iza današnjice, kao što se i vi osobno, pilote Leigh. Raketa je letjelica koja će kao prva krenuti prema Marsu. Poznajem i čovjeka koji bi mogao upravljati tom prvom raketom. To je Laird Cragin. O njemu niste nikad ni čuli, jer on nije propagandni letač. On je pokusni pilot za eksperimentalne svemirske rakete. Leti po programu Zavoda i prikuplja podatke za naša znanstvena istraživanja. Letovi se obavljaju uz stručnu suradnju vojnih inženjera. Morate ga upoznati. Jer, stigao on ikada do Marsa ili ne stigao, on pokušava učiniti nešto korisno.

Slušajući doktoricu Gayle, Leigh proguta gvalju koju je osjetio u grlu.

— Slušajte vi sad mene, gospođice Gayle! — počne hrapavim glasom. — Vidim da o meni mislite uglavnom pogrešno. Priznajem da sam čovjek koji je volio slavu i žudio za njom. Međutim, sve je to bilo iz poslovnih razloga. No, počeo sam mrziti vrevu i buku. Izbjegavao sam i razne bankete i proslave. U tome me zamjenjuje moj ortak, Tick Tinker. On je vrlo sposoban propagandist i razumije se u reklamne poslove. Od toga živimo obojica.

Odmjeravala ga je svojim živahnim očima, a Leigh je onako umoran i željan sna, kroz zamagljeni pogled ipak opazio da mlada astronomka izgleda vrlo ljupko.

— Ali, moguće je živjeti i tako da čovjek, osim samome sebi, pomaže i drugima — čuo je njezin hladni glas. — Često se hvalimo koliko znamo o našem planetu, a zapravo ne znamo ni to što se ponekad zbiva sa zrakom koji neprekidno udišemo!

Ona se odlučnom kretnjom okrene od njega i doda:

— Vi ste kao letač toliko zastarjeli, kao što je i neka vrsta već izumrlih golubova. Razlika je samo u tome što vi još letite. A sad lezite tu i spavajte — rukom mu pokaže na ležaj. — Ja odoh očitati

stanje na barociklonometru.

Leigh ostade sjediti za grubo izrađenim stolom u šatoru, prateći pogledom kako izlazi ta mala užurbana žena. Pri tome opazi da se iza žustre odlučnosti kriju u njoj i znakovi umora, a i straha.

Morao je sam pred sobom pošteno priznati da ta hrabra žena ima donekle pravo, a možda i više od toga. Pa naposljetku, istina je da ljudi poput jednog Lindbergha i Byrda, zatim Posta i Corrigana nisu iza sebe ostavili mnogo toga čime bi se moglo koristiti u letenju bez prekida na letjelicama s benzinskim motorima.

Da, s pravom je potcijenila njegove dosadašnje pothvate i »majstorije«.

Ali, što to nju zabrinjava i pomalo plaši? Što se to zbiva u atmosferi? No, sad je bio preumoran da bi dublje razmišljao o tome. Nije se mogao dovoljno sabrati. Trenutno je želio samo jedno: da se dobro ispava!

Leigh ustane od stola. Bio je sav ukočen i kao odrvenio. Oprezno otetura do ležaja iza šatorske pregrade.

— Prokletstvo! — promrmlja sebi u bradu. — Baš me briga bude li onaj Laird Cragin letio na Mars... pa čak ako to izvede na letjelici od svilenog papira!

Zaspao je prije no što je glavu položio na jastuk...

• • •

— Leigh!

Probudi ga zvonak glas doktorice Gayle u kome je bilo prizvuka uzbune. U šator je izvana dolazilo blještavo svjetlo neobičnoga purpunog osvita. Elena je zastala na ulazu u šator. Lice joj je bilo blijedosivo i odavalo je silan umor. Odmah je znao da nije ni proteklu noć spavala.

— Onaj tornado opet nailazi. Morate izaći i pobrinuti se o vašem avionu! — reče užurbano.

Leigh izjuri iz šatora i opazi kako ona trči prema dugome metalnom hangaru u kome su se nalazili njezini dragocjeni instrumenti i meteorološki uređaji. Tamni je ocean bio zlokobno miran, a izlazak sunca nad pučinom doimao se veličanstveno kao i dan prije.

Na pozadini tog prizora ugleda ono što je Elena, s očitom

dvojbom, nazvala tornadom.

To je napredovalo s plamtećeg istoka kao beskrajna srebrnasta spirala, bačena poput kakve svemirske ribarske uzice iz grimiznoga i nedokučivog prostora što se nalazi iznad užarena izlazećeg sunca. Doriji dio spirale poskakivao je po površini mora, obrubljen sivim svežnjevima pjene izazvane vihorom.

Leigh duboko uzdahne i potrči prema svom »Phoenixu« koji je stajao neprivezan na prostranoj bijeloj obali na kojoj se jučer zaustavio.

Međutim, onaj se srebrnasti lijevak što sve razara opet približavao nevjerojatnom brzinom kakvu je već imao prilike vidjeti. Leigh nije pretrčao ni petnaest koraka, a bijeli se šator zakovilao iznad njegove glave. Žestoki zamah vihora obori ga i prikuje za tlo. Oči, uši i nosnice bili su mu začas puni koraljnog pijeska.

Ne prođe ni dvadesetak sekundi, a oluja je već urlala oko tamnoga vrha Manumotua. Potom se iznenada sve smiri u blagi prohladni povjetarac, koji se uputio za olujnom brazdom i zatim nestao.

Hvatajući zrak, Leigh iskašlje i ispuše pijesak iz grla i nosa. Posrćući ustane, protrlja oči i pogleda prema zapadu kamo je odjurio onaj prokleti tornado, kojemu se urlanje sad naglo smanjivalo i ubrzo sasvim izgubilo.

Tada se pun strepnje okrene prema mjestu gdje je ostavio »Phoenix«. Razbijena, stara škrinja bila je okrenuta na leđa. Avion se uistinu doimao jadno. Leigh zakima glavom i zazviždi nekoliko taktova iz »Barbare Allen«.

— Vrlo loše za nas, stari moj! — promrmlja. — S obzirom na slabo stanje Tickove blagajne i previsoke cijene prijevoza i popravaka čini se da je došlo vrijeme našeg rastanka.

Osvrne se kako bi vidio što je s bazom. Šatora više nije bilo. Kuhinjski pribor, posteljina i ostalo bilo je razbacano po obali i plićaku nemirnog mora. Jedrenina je bila sva rastrgana, a ispod njenih se ostataka nalazila kaotična gomila sanduka sa živežnim namirnicama, bačvi s gorivom za rakete i razna druga oprema.

Ali, gdje je astronomka?

Iznenada ga obuzme sasvim neočekivana zabrinutost, koja je

graničila s panikom. Ali, zašto bih se toliko uzbuđivao zbog te djevojke? — pomisli. Što je njemu taj ženski znanstvenik? A pogotovu osoba koja ga ne trpi!

Ipak je trčao i pretraživao po razorenoj bazi, dozivajući djevojku drhtavim glasom:

— Gospođice Gayle! Čujete li me? Elena!

— Doktorice Gayle, ako izvolite, gospodine Srećko!

Njezin je oštri glas dolazio iz dugačkog hangara. Polovica metalnog krova bila je strgnuta i odbačena tko zna kamo. Većinu unutrašnje opreme uništila je razorna snaga prohujaloga vihora. Ali ta krhka i smirena djevojka sačuvala je, čini se, čak i svoju urednu frizuru na glavi. Osim dvije-tri mrlje od pogonskog maziva na preplanulim obrazima, izgledala je nedodirnuta. Smireno je doticala prstima zamršenu zbrku svinutih poluga i zdrobljenih bubnjića za snimljene vrpce.

— Evo, uništen je barociklonometar — reče, i doda: — Ali prema mojemu osobnom zapažnju mogu tvrditi da dolazimo u dodir s vanjskim svijetom. Strahujem da se moja najveća bojazan pokazala opravdanom.

— Dobro, doktorice Gayle — predloži joj Leigh — ako vam zatreba bilo kakva moja pomoć, vi samo recite.

— Dvojim da biste mi mogli biti od kakve veće pomoći. — Po zvuku u glasu zaključio je da mu je poklonila tek dio svoje pažnje. Zapravo je još s velikim zanimanjem promatrala uništenu opremu svoje istraživačko-znanstvene baze — Ako ste u stanju popraviti avion, bit će najbolje da odete odavde još prije sutrašnjeg jutra. Manumotu je trenutno vrlo opasno mjesto za boravak. Rekla bih da ćete se složiti sa mnom da svijet ima važnijih briga no što je slanje spasilačke ekspedicije za jednoga propagandnog letača.

— Hvala vam, doktorice! — nakloni se Leigh. — Mislim da će vas iznenaditi ako kažem kako vjerujem da su mome »Phoenixu« prošli letački dani.

— U tom slučaju — glas joj je i sada bio nepažljiv kao da je odsutna duhom — pokušajte spasiti što se god može od ove opreme i uređaja. Pa naposljetku, ako je istina ono čega se pribojavam, tada je gotovo svejedno napustili vi Manumotu ili ostali ovdje.

Leigh provede cijelo prijepodne u prikupljanju i slaganju

razbacanih škrinja i bačava. Složio je to u tri reda i prekrio ostacima jedrenine. Tako je napravio neku vrst zida koji može poslužiti donekle i kao zaklon. Prikupio je i nešto zaliha hrane, i drugih još upotrebivih predmeta razbacanih duž obale.

Oko podneva kad je donio pladanj s jelom i limenku iz koje se pušila svježa kava djevojci u hangar, ona mu rukom mahne da se ukloni. Sjedeći tu umrljana mazivom, okretala je ručicu maloga motornog generatora.

— Nemam vremena za jelo — reče mu nestrpljivo. — Moram odaslati neke podatke od najveće važnosti. Prijeko je potrebno da što prije uspostavim vezu s Washingtonom i našim raketnim laboratorijem u Alamogordu. Nešto se loše zbiva s ovim planetom.

Leigh baci pogled na mehanizam koji je uzalud pokušavala pokrenuti. Tada odloži pladanj na prazan sandučić do nje i zasuče rukave.

— Ne čini li vam se — upita je — da bi čovjek koji je desetak godina živio od letenja s benzinskim motorima ipak mogao i nešto znati o njima? Naime, vidim da vam je rasplinjač zdrobljen. Ako pojedete ovo što sam vam donio, ja ću vam za to vrijeme popraviti rasplinjač.

Na licu joj se pojavi izraz olakšanja.

Dok je Leigh našao potreban alat, djevojka sjedne na tlo pokraj sandučića na kome se nalazio pladanj. Željno je srkala toplu kavu, a kad je smazala i drugi sendvič, glava joj klone na koljena. Leigh je čuo duboko disanje, i znao je da je čvrsto zaspala,

— Jadno djevojče! — promrmlja radeći užurbano.

Čak ni isprekidano puf-puf-puf koje se poslije desetak minuta čulo iz malog motora nije probudilo Elenu. Leigh okrene poklopac limenke u kojoj se stvarala rasplinjačka mješavina u potrebnom omjeru, i žurno uspostavi spoj na kratkovalnom odašiljaču.

Zatim ščepa prijemnik. Čulo se pucketanje i neobičan šum. Takvi su mu zvuci bili sasvim nepoznati. Plačljivo zavijanje bilo je vrlo slično strašnom zavijanju vihora koji je ovdje prohujao. Zvuk se u pravilnim razmacima javljao i stišavao.

Usprkos tim smetnjama u prijemniku, Leighu uspije uhvatili neku stanicu, ali skoro se ukoči od straha od onog što je čuo Neko je vrijeme slušao vrlo zaokupljen, a potom brzo probudi djevojku.

— Je li ukopčano? — ona upita i hitro ustane. — Nisam kanila zaspati... nemam vremena za san!

On je uznemireno uhvati za ruku.

— Eleno, što se to zbiva? — upita. — Poslušajte samu. Kao da se događa nešto strašno. Što je to? Znate li to protumačiti?

Njezine su ga plave oči gledale. Bile su nekako čudne, ali, činilo mu se, i uplašene. Tada ga naglo upita:

— Što ste, zapravo, čuli na prijemniku?

— Oluje! — odgovori Leigh zadihano. — Neobično snažne oluje! I to ledene oluje u tropskim predjelima! Golemi plimni valovi. Jedan od njih na obali Atlantika usmrtio je dosad možda i stotine tisuća. Naravno, komunikacije su posvuda prekinute, a panika je sve veća.

On povuče slabašnu i krhku djevojku bliže k sebi.

— Nešto se loše događa u atmosferi, Eleno. Vi ste meteorolog... znate li što se zbiva? I kada će se to smiriti?

Ona glavom lagano potvrdi.

— Bojim se da znam o čemu je riječ. Ali moje obavijesti koje bih uputila preko odašiljača ne bi nimalo utješile svijet.

— Dakle, što je to? — nestrpljivo će Leigh. Djevojka oslobodi ruku i odvrati zabrinuto:

— Nemam vremena za razgovor. Moram uhvatiti vezu s Washinjtonom i New Mexicom. A i s Lairdom Craginom, ako je uopće još živ. Naš se posao mora noćas okončati. Sutra u osvit dana Manumotu možda neće više postojati.

Leighu zastade dah.

— Ali...

Žureći prema radio-odašiljaču, ona naglo zastane.

— Noćas ću vam pokazati — obeća ona, i doda: — Ako za teleskop bude dovoljno dobar vidik, i ako dotad ostanemo živi!

Više nije obraćala pažnju na Leigha. On je pripremio sebi obrok, pojeo ga, i poslije toga proveo pun sat pojačavajući zaklon koji je podigao od raznih škrinja i bačava. To bi trebalo koliko-toliko služiti kao zaštita od strahovite stihije koju djevojka očekuje u zoru sutradan. Umoran od svega, ispružen na pjeskovitoj obali,

ponovo zaspi.

Predvečer Leigha probudi neobična hladnoća. Ponovo ga očara veličanstven prizor zalazećeg sunca, od čijega je blistavog rumenila plamtjelo cijelo obzorje..

Od naplavljenoga drvlja raspiri vatru, pripremi jelo i pozove djevojku. Srčući s užitkom svježe kuhanu kavu, ona mu se kratko osmijehne.

— Spretni ste vi, Leigh — reče potiho. — Ima u vama i sposobnosti koja je uzalud traćena. — Elena ga je pomno promatrala i potom doda: — Bojim se da vam je preostalo vrlo malo vremena da iskoristite svoje odlike.

Sjedeći nekoliko trenutaka u tišini pokraj svijetlih jezičaca male raspirene vatre, djevojka je zamišljeno prosijavala kroz prste hladan koraljni pijesak, stvarajući male stošce.

— Budu li se noćas moji zaključci pokazali točni — progovori malo drhtavim glasom — tada je, na žalost, sva stvaralačka djelatnost naše suvremene civilizacije dočekala svoj svršetak. Naš će planet zacijelo ostati pogodan samo za neke oblike života. Ljudi bi mogli čak i preživjeti na mjestima kakva je Mrtva Dolina, ali je malo vjerojatno da bi ljudska vrsta ikada više mogla obnoviti svoju nadmoć.

— Recite mi... — zausti Leigh.

Ona baci pogled na svoj ručni sat i zatim počne promatrati smrkavanje na istočnoj strani neba.

— Za desetak minuta — prekine ga ona — moći ću vam pokazati zašto Zemlja više nije sigurno mjesto za letače poput vas.

Leigh se trgne na te riječi i ostane bez daha.

Tada pogleda prema maloj vatri raznobojnih i žustrih plamičaka, a potom opet svrne pogled na djevojku.

— Doktorice Gayle! — progovori Leigh hrapavim glasom. — Osjećam da mi vaše otvoreno tumačenje daje pravo da i ja izrazim svoje iskreno mišljenje o ženama astronomima.

Ona kimne, i ponovo se zagleda prema istoku.

— Ja se svojim zvanjem nisam bavio iz puke zabave, iako mi je ono pričinjavalo i zadovoljstvo. Nastojao sam zaštedjeti dvjesta tisuća dolara. To bi mi bilo dovoljno da započnem proizvodnju

uređaja koji sam izumio, a kojim se postiže veća udobnost i veća sigurnost za ljude što putuju raketama. Potom bih sagradio sebi dom. — U njegovu se glasu sad osjećala neka sjeta i sumorna osamljenost. Nastavi: — Sjedeći mnogo stotina i tisuća sati skučen na svome pilotskom sjedalu u starome dobrom »Phoenixu«, izdržao sam velike napore i svladao često silnu potrebu za snom, a uz put sam budan sanjao o vlastitom domu. Ponekad sam ga vidio na visoravni Floride, a ponekad u maloj zelenoj dolini u stjenovitom Coloradu.

Leigh je preko plamičaka vatre promatrao djevojku.

— Ali uvijek mi je najvažnije u tome bila pomisao na ženu koja bi tamo živjela uza me. Zamišljao sam je sad ovakvom sad onakvom. Ali niti jedna od njih, doktorice Gayle, nije pristajala onamo tako dobro kao što biste pristajali vi... no moram brzo dodati: osim ako postoje određene okolnosti. Morate shvatiti — nastavi — da vam govorim ovo kako bili vas uvjerio, da poslije vašeg otkrića »Zvjezdane Školjke« moj ortak Tick Tinker i ja nikad nismo prikupili na naš tekući račun više od pedeset tisuća dolara.

Preko njezina lica osvijetljenog malom logorskom vatrom prijeđe slabašan osmijeh, ali Elena ne reče ništa. Stoga Leigh doda:

— Fizički, vi djelujete vrlo privlačno. Uz to ste inteligentni, spretni, a vjerujem da imate i smisla za humor. Ali, na žalost, imate i osobina koje odnose prevagu nad ovima koje sam spomenuo. Pokušajte, Eleno, zamisliti sebe da provodite civilizirani život u jednome civiliziranom domu — izazivao ju je on dalje. — Pa vi se u takvom životu možda ne biste ni snašli, ne biste se uklopili. A ne biste se ni mogli uklopiti, kad se držite rasporeda po kojemu vam za uzimanje dnevnih obroka preostaje samo četrdeset osam minuta! Nadam se da ćete se složiti s mojom tvrdnjom da su žene-astronomi, koje sasvim zanemaruju činjenicu da su ženska stvorenja, isto tako izvan civiliziranog svijeta kao što su izvan njega i pojedini uporni nonstop-letači.

Iskra zadovoljstva što se pojavila u djevojčinim očima i njezin malo prigušeni smijeh prekinu Leighovo izlaganje. Ali taj se smijeh pojačavao do te mjere da je naposljetku ostala bez daha. Leigh shvati da se djevojka lako uzbuđuje. Zagrabi limenkom u more i pljusne joj malo hladne vode u lice. Odmah je došla k sebi. Hvatajući zrak, otirala je oči. Pošto je opet bacila jedan brzi pogled

na sat, naglo ustane.

— Hajdemo! — reče mu uzdrhtalim glasom. — Vidjet ćemo ima li na svijetu još koji dom, ili još koji siguran kutak.

Ušli su u neoštećeni dio hangara. Na samome kraju virio je kroz jednu pukotinu reflektor promjera trideset centimetara. Njegov je satni mehanizam, unatoč šumu motornoga generatora, dosta jasno otkucavao. Malo dalje je kroz veći otvor hangara virila metalna cijev jakog teleskopa.

Djevojka sjedne na pokretno podnožje i počne lagano okretati teleskop. Prije no što je našla traženi cilj, Leigh je znao da je ona crvenkasta točka na istočnoj strani neba — Mars.

Prošlo je desetak minuta u dubokoj tišini, za koje je vrijeme djevojka šutke zurila kroz leće teleskopa. Leigh ju je gledao kako svojim malim i drhtavim rukama pažljivo okreće kotačiće mehanizma. Naposljetku je ustala i zagledala se kroz otvor hangara, prema istoku. Lice joj je bilo beskrvno.

— Dakle? — upita on.

— Obistinilo se što sam mislila — prošapće. — Mars!

Leigh se spusti na sjedalo teleskopa i pogleda kroz okular. Na tamnoj se površini vidjelo samo jedno nebesko tijelo, a ono je svjetlucalo promjenljivom svjetlošću, od crvene do modre. Mars je još bio preblizu horizontu, i nije bio u povoljnom položaju da bi ga se bolje vidjelo. Izgledao je namreškan, kao da je naslikan na površini kakve crne zastave koja lepršа na vjetru.

Čak i kad se na trenutak-dva vidik malo raščistio, namreškanost je i dalje ostala. Ali, Leigh je mogao kroz teleskop zapaziti široku tamnu ekvatorijalnu sjenu, te bijelu elipsu južne polarne kape.

Međutim, zbunile su ga dvije stvari koje je opazio. Pokraj polarne kape nalazila se malena tamna mrlja. Bila je najtamnije mjesto na planetu, ali s blagim tonom grimizne boje. A preko crvenožute boje planeta bila je prevučena srebrnasta traka.

Prizor je bio opet zamagljen i treperav, pa je Leigh nestrpljivo ustao sa sjedala na podnožju teleskopa. Nenaviknute oči malo su ga peckale. Tada se zabrinuto obrati djevojci:

— Ovo ne razmijeni. Vidio sam mali tamni krug nedaleko od polarne kape, i čudnu, svijenu, bjelkastu traku prevučenu preko nje. Ali sve to u sumaglici.

— Eto, baš je o tome riječ — Elena će umorno. — Mars je u sumaglici, a potamnio je od atmosfere, od atmosfere koja je oteta Zemlji. Ona bijela, srebrnasta traka je drugi kraj silovitog vrtloga koji smo smatrali tornadom. To je isisani zrak sa Zemljine površine koji je sad obavio Mars!

Trebalo je proći nekoliko trenutaka dok je shvatio svu težinu i zamršenost onoga što je čuo. Tada osjeti kako je zadrhtao cijelim tijelom, i zaljuljao se kao da će se srušiti.

— Ali — promuca napokon — vjerovao sam da Mars nije naseljen!

— Dokazano je gotovo sigurno da tamo nema inteligentnih bića. Moj otac je prije deset godina bio napustio veliki pokušaj da pošalje signale na Mars. Međutim, otada se Marsu nešto dogodilo.

— Što se moglo dogoditi? — upita Leigh začuđeno.

— Jednostavno, nešto se dogodilo! — uzvrati ona razvlačeći riječi. — Naime, ona tamnopurpurna točka ispred drugog kraja vrtloga nalazi se točno na mjestu gdje je prije dva mjeseca u Mars udarila »Zvjezdana Školjka«.

Zurio je u nju u polumračnome hangaru, odakle su malo prije kroz teleskop promatrali nebo.

— Tada... vi smatrate...

— Sudaranje je neizbježno. »Zvjezdana Školjka« je bila letjelica. Ona je odnekud prevozila na Mars živa bića. Da bi preživjeli, tim je bićima bila potrebna teža atmosfera no što je ona oko Marsa. Na daljini od otprilike osamdeset milijuna kilometara, koliko je Zemlja udaljena od Marsa, oni su vidjeli atmosferu kakva im je potrebna. Tada su onim istim umijećem kojim su izgradili »Zvjezdanu Školjku« i kojim upravljaju tom letjelicom, poletjeli ovamo da bi uzeli ono bez čega im na Marsu nema života.

Leigh je slušao bez daha.

— Zašto nisu najprije pristali ovdje na Zemlji?

— Pa, zašto bi to učinili kad mogu stići s jednog planeta na drugi da bi uzeli ono što žele? Možda im Mars, a polovicom Sunčeve energije i triput manjom gravitacijom od naše, bolje odgovara.

Slušajući Elenu, Leighu se skoro zavrtjelo u glavi.

— Ukrasti našu atmosferu! — zgrane se. — Pa, kako mogu to učiniti?

— Vidjela sam ih. Bila su to dva satelita koje je teško otkriti čak i ovako savršenim teleskopom kakav je ovaj. Kad sam ih otkrila, bili su već vrlo daleko. Uronili su u svemir, daleko od svojih ranijih orbita.

— A to znači.... — zausti Leigh.

— To znači da su bili isključeni iz gravitacijske sile Marsa. Držim da se to zbilo zbog privlačne sile planeta, te uz pomoć nekog umijeća koje je izvan našeg dohvata. Tim je tajanstvenim umijećem nastao i onaj neobjašnjivo jak vihor u obliku lijevka, čija je snaga s udaljenosti od osamdeset milijuna kilometara stigla kroz svemir čak do naše atmosfere.

— Mislite na onaj strahoviti tornado?

— Da, na njega! — potvrdi djevojka. — Naša je atmosfera povučena, isisana kroz lijevak, čini se da taj svakog dana juri oko Zemlje, jer se ona ispod njega neprekidno obrće. Oni neobični Sunčevi zalasci i jutarnja rumen zacijelo su nastali kao sporedne posljedice tornada.

Leigh je kroz otvor na hangaru upiljio pogled prema purpunome nebu. Mars se doimao kao kobna, narančastocrvena točka. Zbunjene Leighove misli pokušavale su odgonetnuti i shvatiti opasnost koja prijeti odatle.

— Što su, zapravo, ta zagonetna bića? Tko su oni? — izgovorio je gotovo šapatom.

Djevojčin je glas bio nesiguran kad je odgovorila:

— Možda su to neki međuzvjezdani putnici. Stigli su odande — ona pokaže prema južnoj strani neba — i to najvjerojatnije s jedne od najbližih zvijezda u zviježđu Centauri. S obzirom na njihovu sposobnost za ovakve letove, može se zaključiti da im je inteligencija toliko veća od ljudske, koliko je naš razum savršeniji od mravljega. Stoga smo mi tako bespomoćni pred svemircima.

— Mravi mogu ubosti! — promrsi Leigh. Svježi zrak što je prodirao kroz otvor na krovu hangara bio je toliko hladan da je Leigh opet počeo drhtati. Tada upita: — Što mislite, Eleno, kada će to prestati?

— Ah, tko bi to znao? — odgovori ona umorno. — Mogli mo

im ustupiti polovinu naše atmosfere, i ipak preživjeti u nizinama, iako bi klimatski uvjeti posvud bili oštriji. Možda će još u pravo vrijeme udovoljiti svojim potrebama za zrakom. A možda će kretanje Zemlje po svojoj orbiti prekinuti to otimanje atmosfere. Tada će tek za dvije godine doći ponovo u položaj i mogućnost da nam otimaju zrak.

— Mars je manji od Zemlje — primijeti Leigh. — Njima ne treba toliko zraka.

— Ali, i gravitacija im je slabija! — podsjeti ga Elena. — Stoga im treba još više zraka da bi postigli odgovarajući tlak i gustoću.

— Mi smo, dakle, prepušteni njima na milost i nemilost! Zar se tu ne može baš ništa učiniti? — upita Leigh.

Lice joj je bilo blijedo kad je odgovorila:

— To je teško reći. Ljudi će reagirati na različite načine koji se ne mogu predvidjeti. Mnogi su već zapali u paniku. Neke će države možda pokušati mobilizirati svoje armije... protiv neprijatelja koji ih može uništiti, a da ga uopće i ne vide. Samo nekoliko će znanstvenika pokušati smireno proučiti ovo što se zbiva, kako bi došli do zaključka može li se išta poduzeti. Ja osobno dvojim da se može bilo što učiniti...

• • •

Raketa je stigla nešto prije ponoći. Elena Gayle je cijelu večer provela uz radio. Pratila je signale i osluškivala obavijesti o nastaloj zbrci i strahu. Stizale su odasvud. Uzalud je pokušavala uspostaviti vezu s raketnim istraživačkim laboratorijem u pustinji New Mexico.

Kad je plavkasto obojeni plamen zablještao jureći zvjeadanim nebom, Leigh potrči s upaljenom bakljom kako bi osvijetlio obalu. Slijetanje je izvedeno pod vrlo oštrim kutom. Onaj se plamen uz zaslijepiljujući bljesak pretvorio ti golemi oblak, a iz letjelice su zatim izašla dva muškarca.

Djevojka i Leigh pođu i mu susret. Majušni, već prosijedi čovjek s bradicom bio je dr Laymon Duval, pomoćnik direktora Zavoda. Onaj visoki, suhonjavi, sa crnom kacigom bio je, bez sumnje, pilot Laird Cragin.

Cragin je hramao. Oko noge je imao povoj. Djevojka se nakloni starijemu, a potom se srdačno pozdravi s Craginom. Dok su se rukovali, mladić joj se simpatično osmjehivao.

— Oprosti što ovoliko kasnim, Gay — ispriča joj se. — Ali, kod otočja Marquesas upao sam u veliku vremensku nepogodu. Morao sam pričekati doktora Duvala, ali evo nas napokon ovdje!

Tanani, hrapavi glas onoga starijeg upadne:

— Jeste li sasvim sigurni, doktorice Gayle, u podatke iz vaše šifrirane poruke? Vjerujete li uistinu da svemirski osvajači Marsa otimaju Zemlji zrak?

— Činim li ja pogreške? — djevojka oštro uzvrati protupitanjem.

— Manje od ikojeg čovjeka koga poznajem — izusti Duval. — Što predlažete da učinimo?

— Da se odmah vratimo i zatražimo od Predsjednika i ministra rata punu podršku, da žurno dovršimo eksperimentalnu raketu u New Mexicu, da je naoružamo i pošaljemo na Mars kako bismo spriječili otimanje atmosfere.

Duval kimne sijedom glavom sumnjičavo, a potom prizna:

— To je jeding što možemo učiniti. Ali vi znate da sam upravljao pothvatima u Alamogordu. Osim toga, s razlogom vjerujem da raketu ne možemo dovršiti i osposobiti prije no izgubimo sav zrak. Bude li dovršenje teklo sporo kao dosad, morat ćemo odustati od takva pothvata... Kada se još uzme u obzir i let koji bi trajao nekoliko tjedana... — doda on proročanski, ali djevojka ga prekine:

— Unatoč svemu, moramo bar pokušati. Noćas se vraćam s vama u Ameriku.

— Noćas? — žurno ponovi Carter Leigh i ščepa djevojčinu ruku. — I ja ću s vama, Eleno — reče promuklim glasom. — Upravljat ću vašom raketom do Marsa.

— Hvala vam, Leigh. — Ona se naglo okrene prema njemu. — Ali, vi niste pilot za rakete! — primijeti, a potom se obrati Craginu: — Ukrcaj gorivo i kisik. Moramo požuriti!

— Zdravo, momče! — U mekome glasu Lairda Cragina nije bilo prevelike srdačnosti. — Dakle vi ste onaj Srećko, glasoviti nonstopletač? Pa, čini se da ste ovaj put zastali na prilično nesretnoj točki. Radije pričuvajte kožu od vihora koji će divljati u osvit sutrašnjeg dana. Taj kosi gdje stigne. Gradove, kao što su Perth i Buenos Aires, već je sravnio.

— Vraćam se za koji trenutak — reče djevojka. — Moram nešto pribilježiti.

Leigh je gledao za njom kako trči u tminu opservatorija. Slušajući bez riječi Cragina, dok mu je pomagao da ukrcaju gorivo za raketu, pokušavao je sakriti očajanje.

— Žao mi je, stari moj — nastavi Cragin — ali onaj će pothvat zapasti mene. Ja sam pokusni pilot za ispitivačke modele. Bude li Gay poslala raketu na Mars, tada ću njome upravljati ja!

Leigh zadrži dah. Cragin je zacijelo hrabar i sposoban čovjek. Čak i sada kad treba poletjeti u gotovo sigurnu smrt kako bi spasio ovaj planet. No, iznenada Leigh osjeti da tog čovjeka silno mrzi. Drhtao je, a pesti mu se same stisnu. Gledajući pun gorčine kako djevojka trči natrag noseći kožnu aktovku, vidio ju je kao u magli, toliko su mu se oči zasuzile.

— Rado bismo vas uzeli sa sobom, momče — nastavi Cragin — ali, na žalost, u raketi ima mjesta samo za troje. A nemamo, zapravo, ni dovoljno vremena...

— Hvala! — uzvrati Leigh odrešito. — Ja imam svog »Phoenixa«!

Elena Gayle zastane i pruži mu ruku. Prsti su joj bili ledeni.

— Zbogom, Leigh! — pozdravi ga hrapavim glasom, u kome je bilo i prizvuka iskrenog žaljenja. — Vrlo mi je žao što vas moramo ostaviti ovdje. Čuvajte se vihora. Koristite se bilo čime od ove naše opreme. Krenite prema jugu, kako biste po mogućnosti umakli najžešćem udaru.

Leigh kimne, ali ostane bez riječi.

Duval se već bio uspeo na svoje mjesto u raketi, a Cragin pomogne djevojci. Potom i on uskoči na upravljačko mjesto i navuče providni štitnik iznad njihovih glava. Leigh je zbunjeno i nepomično stajao, dok pilot nije ponovo rastvorio štitnik i doviknuo mu da se ukloni.

Odmaknuo se gotovo posrćući. Ispušne cijevi riknu zaglušnom bukom i izbace oblake plavkastih iskrica. Koža ga posvud zasvrbi, a ozon mu skoro bolno ispuni pluća. Zaslijepljen, rukama pokrije oči. Kad mu je uspjelo opet progledati, raketa je već bila poput plavkaste zvijezde koja se polagano gasi i nestaje u pravcu sjever-sjeveroistok.

Leigh je ostao na obali. Zviždukao je potiho melankoličnu pjesmu »Barbara Allen«. Bio je sam na Manumotuu! Sat je pokazivao točno ponoć. Za otprilike šest sati pojavit će se opet golemi lijevak što u bijesnome vrtlogu hara našim svijetom, pomisli sa strepnjom.

S južne se strane u tmini već počela nazirati zora i jutarnja rumen. Sitno raspršena zelena i narančasta boja kao da je orosila obzorje. Ovo tajanstveno i blijedo svjetlo omogućilo mu je da opazi obrise svog »Phoenixa« koji je skoro naglavce ležao na pješčanoj obali. On s naporom krene prema letjelici.

— Pa, draga moja stara djevojko — promrmlja Leigh. — Ostarjela ili ne, čini se da ćemo morati opet jednom poletjeti ako ne želimo da nas ščepa i smrvi onaj bijesni vrtuljak što ostavlja pustoš za sobom

Naglo zastane na koraljnom pijesku. Tada sa svoje stare slupane škrinje koja je nemoćno ležala na obali podigne kivan pogled na crveno i kobno Marsovo oko. U mislima predoči sebi ono »svileno«, spiralno uže što odande dosiže do Zemlje. Usne mu se skupe u nečujni zvižduk.

— Pa naposljetku, zašto ne? — pomisli on glasno. Leigh požuri prema starom avionu.. Drhtavom rukom dotakne hladan metal avionske elise. Tada žurno i bez daha ponovi:

— Zašto ne, stari moj? Cijelim će putem biti dovoljno zraka za nas. A gdje ima zraka, tamo ćeš letjeti uz pomoć benzina! Mi smo i dosad letjeli sretno, pa nema razloga da ovaj put bude drukčije.

Leigh obiđe avion, zatim pregleda krila i visinsko kormilo.

— Puše neki vjetar, ali taj će nam biti od pomoći. I treba nam vjetar. Jer, tko ima pred sobom let od osamdeset milijuna kilometara, tome je vjetar i te kako potreban!

Zurio je kroz polumrak prema slomljenome poprečnom kormilu.

— U postocima je stanje bilijun naprama jedan na našu štetu! Naravno, oboje smo zastarjeli, ali zato imamo bogato iskustvo!... Zašto ne? Ona će možda letjeti s Craginom na Mars... ako uspiju dovršiti raketu. Mi bismo mogli također biti ondje i sresti se s njima... Dobro...! Krenimo sada!

Znao je da neće biti ni lako ni jednostavno popraviti avion i

osposobiti ga za let Preostalo mu je samo pet ili šest sati prije jutarnjega razornog vihora. Ali, on se već i prije ponekad našao u teškim situacijama. Jednom se zbog slomljene elise morao prisilno spustiti na arktičku tundru. Ipak se odande izvukao...

Na sreću, imao je tu na napuštenom Manumotuu raznog alata i pribora. Našao je čeličnu užad i vitla. Za jedan sat naporna rada. avion je opet čvrsto stajao na kotačima.

Uz pomoć električnog svjetla iz hangara, Leigh savjesno popravi svaki i najmanji kvar. Poslije toga moglo je ostati samo još poneko skriveno oštećenje, ali to će se pokazati tek kad avion bude u zraku.

Prošla su četiri dragocjena sata dok je avion bio spreman za let. Morao se opskrbiti sa dvije nužne stvari: benzinom i kisikom. Zrak je nad Zemljom postao već prilično razrijeđen, a postat će još rjeđi kad se u zoru pojavi onaj vihor i stvori se zračna pijavica.

Čeprkajući među bačvama raketnoga goriva, Leigh nađe limene kanistre s benzinom. Kad je napunio avionski spremnik, ukrca još desetak kanistera za put.

Zvijezde Južnoga Križa nalazile su se već nisko nad obzorjem. U užurbanome radu vrijeme je brzo prolazilo. Čak je u svježini predjutarja bio i oznojen! Ali, prije no što je sav posao priveo kraju, odnosno dotle da bi upalio motor aviona, na istočnoj su se strani neba pojavili prvi zlosutni znaci svitanja. Posrtao je pod težinom velike čelične boce napunjene kisikom. Ukrcao ih je samo četiri. Ne smije previše opteretiti stari »Phoenix«.

Na istoku iskoče grimizni jezici; onaj će strašni vihor ubrzo stići. Morat će ga dočekati visoko gore, najviše što »Phoenix« može uzletjeti. A zna da će čak i tamo gore, u mekim rukama atmosfere, taj susret biti nemilosrdan.

Leigh ubaci u kabinu još poneku konzervu hrane, a pokupi usput i knjigu što je ležala u blizini. Letimice prolista, i ustanovi da je riječ o zbirci pjesama. Na koricama s unutrašnje strane bilo je ispisano ime Elene Gayle! Tko bi i pomislio da se ta žena-astronom oduševljava poezijom!

Pošto je uključio paljenje, natakne kacigu i ispita dotok kisika. Potom uskladi visinomjer i svoj sat, te izravna kormila na krilima i repu aviona. Napokon pritisne spojku. Stari motor zakašlje i bučno potjera elisu.

Sitne kapljice ulja na staklu vjetrobrana upozore ga da bi trebalo nešto da pregleda i popravi. Eh, da je bilo još vremena i da mu je pri ruci alat! A ovako — što bude!

— Olupino moja! — promrmlja Leigh — letimo na Mars! — Kroz buku avionskog motora moglo se čuti prigušeno zviždukanje »Barbare Allen«.

Motor se poče naglo zagrijavati, i Leigh stoga pritisne dugme za smanjenje obrtaja. Ubrzo zatim napregne motor do visokag zujanja, i odluči poletjeti. U prvim se sunčanim zrakama obala doimala sablasno kratka, prekratka za ovako opterećeni avion.

On otklizi na kotačima do krajnje istočne točke obale. Tamo okrene pramac aviona prema jakome zapadnom vjetru i zaleti se poput metka u njegov surovi zagrljaj. Avion je ipak bio pretežak, pretovaren. Čak i kad je palicu za uzlijetanje povukao do kraja, repni se kotač vukao po tlu. A bjelkasta se pjena, leteći iznad tamnih stjenovitih vrhunaca naglo približavala.

U posljednji se trenutak i rep odlijepio od tla. Hvatajući visinu, avion umalo ne udari kotačima u stijenje. Leigh duboko uzdahne. Tada pritisne dugme mehanizma za uvlačenje kotača. Igla brzinomjera naglo poskoči naprijed.

Iznad tamnoga, nemirnog mora sjeverno od Manumotua, on upravi letjelicu prema istoku. Iz trenutka u trenutak nebo je bivalo sve crvenije i sve je jače plamtjelo. Leigh pogledom potraži srebrnasto uže koje se uvijek pojavljuje prije naleta vihora. Tada namjesti visinska kormila na neprekidan uspon.

Osluškujući pravilan rad motora, Leigh se malo opusti. Mora sačuvati živce za teže trenutke. Načas podigne pogled s ploče za instrumente i opazi knjigu koja mu je ležala nadohvat.

— Sentimentalni glupan! — promrmlja, rugajući se samome sebi. — Elena Gayle zacijelo ne bi ponijela ovakav balast na putovanje do Marsa!

On odgurne prozirni štitnik iznad pilotske kabine malo unatrag i zavitla knjigu u urlajući vjetar. Ali, već idućeg trenutka požali.

Ponovni pogled prema istoku uvjeri ga da tornado još nije počeo svoj razorni ples. Hoće li ga ovaj put mimoići? »Phoenix« se brzo uzdizao. U pilotskoj je kabini bivalo sve hladnije. Leigh uključi uređaj za zagrijavanje pilotskog kombinezona. U ušima osjeti bol.

Pluća se u razrijeđenom zraku počnu naprezati; stoga na kacigi odvrne pipac za kisik.

Uto opazi vihor. Približavao mu se kao plešuće debelo uže srebrnaste boje. Automatskim pokretom usmjeri avion ukoso prema vihoru. Vidio je kako plešući vršak lijevka dodiruje Manumotu, koji se već nalazio mnogo kilometara niže. S njegovih je stijena i grebena začas nestalo sve zelenilo.

Prvi ga je zamah orkana zahvatio tolikom snagom, da se avion zbog gubitka brzine počeo kolebati. Trzaj je bio tako iznenadan da se upravljačka poluga istrgla Leighu iz ruke. On je smjesta opet dograbi, i uz napor uspostavi ravnotežu.

Pokušao se naglo uspinjati pokraj kovitlajućeg lijevka, kako bi mu umakao. No, vihor ga ščepa strahovitom silinom izazivajući nesmiljeno ubrzanje. Leighu se učini kao da mu je iz glave istekla sva krv. Na oči mu pade mrak. Upeo je svu snagu kako bi ostao pri svijesti i održao pramac aviona na povoljnom pravcu.

Činilo mu se da borba sa strašnom stihijom traje beskrajno dugo. Cijela vječnost grčevitog upravljanja avionom i munjevitih reakcija, koje moraju zapravo biti vrlo proračunate, točne i pravovremene. A sve to u uvjetima kad je tek upola pri svijesti. Jedino čega je bio sasvim svjestan bilo je to, da je još živ.

Ubitačna napetost najzad popusti. Srce mu poče lakše i mirnije kucati. Opet se pribrao i postao svjestan toga da upravlja avionom — škripavim, očerupanim, bacanim tamo-amo, ali začudo još neoborenim!

Leigh odvrne ventil boce za kisik, poveća broj okretaja elise do krajnje moguće granice i otvori pomoćni cilindar s dodatnom pogonskom smjesom. Hladan životni plin, kako je on nazivao kisik, ponovo mu ispuni pluća. Opet je postao svjestan zbivanja izvan aviona.

Bio je to najneobičniji trenutak koji je Leigh ikada doživio. Krivulje srebrnaste, uvijene cijevi bile su zatvorene, i to s obje strane. Znao je da oteti zrak u njoj, a s njim i sam avion, imaju sada brzinu koju je teško i zamisliti. Odjednom se činilo kaoda je nastala čudna tišina, mir i bezvjetrina, u kojoj je lako održavao avion u samome centru, i to, samo s polovicom snage motora.

Iako je znao da ta golema cijev nije ni od kakve krute tvari, već da je to golem zračni vrtlog, kojemu su se stijenke, začudo, doimale

stvarnima. Poput staklenog zida.

Bile one od čega mu drago, Leigh je ubrzo shvatio da je bolje da im se ne približava. Jer, onaj se zračni vir što se najprije činio poput uvijenoga svilenkastog užeta pretvorio u golemo crno stablo! Oguljeni panj nekoga velikog stabla, iščupanog zacijelo s Manumotua. Vidio je kako se to u »staklenom zidu« vrti svom snagom oko svoje osi. Ali, kad je trenutak zatim taj gorostasni panj udario o »zid«, bio je smjesta pretvoren u najsitnije iverje!

Sćučuren u kabini na pilotskom sjedalu, Leigh je ispod sebe, između svjetlucavih stijenki lijevka, ugledao Zemlju. Ispod nje nazirala se ploha, siva i maglovita, unutar koje su polagano kružili vrtlozi bijelih oblaka. Obje su Amerike bile pritiješnjene na samome rubu plohe... goleme, rastegnute i bijele od snijega, neočekivanog u ovo godišnje doba. Azija se, zbog tmine, nije mogla ni nazreti.

Zemlja je zamjetljivo bivala sve manja. Baš čudno, pomisli Leigh, smanjuje se, ali kao da se ne udaljuje. Amerike, i južna i sjeverna, također su se smanjivale kao da se rastapaju na rubu okrugle plohe. Ali, iz tame se polagano počela ocrtavati mrlja nekoga omanjeg kopna. Jest, sada već razaznaje obrise Australije. Tog je trenutka znao da je nevidljiva stopa strašnog vihora protutnjala onuda, ostavljajući za sobom nesreću i pustoš.

Nekakav ga je ustrajni pritisak držao čvrsto oslonjenog na sjedalo. Isprva je to jedva zapažao, ali je ubrzo ustanovio kako mora uložiti dosta napora da bi podigao ruku s naslona. Zaboljeli su ga već i vratni mišići.

Naravno, dosjeti se Leigh, ubrzanje je tome uzrok! Brzo, i sve brže, ta ga je neodoljiva sila odvlačila prema Marsu. No, dosad je dobro. On upravi avion oko granitne gromade, koja je povučena uvis kroz lijevak zajedno s njim.

Sve je to čudno, neshvatljivo i nevjerojatno! On leti na Mars u svome »Phoenixu«, u tome starom avionu, kupljenom na otpadu! Tick Tinker ga je prije šest godina, posluživ se lukavštinom, jeftino nabavio od gradskih otaca grada Phoenixa u Arizoni. A čuveni Zavod Gayle uza sve svoje milijune, nije uspio poslati koju od svojih raketa ni do Mjeseca!

Ali, bilo vjerojatno ili ne, ovo se ipak uistinu zbiva!

Poslije silne napetosti i uzbuđenja doživljenih u posljednjih nekoliko sati, Leigh osjeti tegobu monotonije, kakva čovjeka može

izludjeti. Bio je već umoran od upravljanja avionom i punjenja njegova motora. Ovo je, uostalom, bio najiscrpljujući let od svih dosadašnjih.

Zrak je bio vrlo rijedak, toliko da je motor kašljucao i zamuckivao čak i uz upotrebu dodatnih crpki za pogonsku smjesu. Leigh se osjećao klonulo unatoč neprekidnom korištenju kisika. Hladnoća je također bila gotovo neizdržljiva. Slabo ga je štitila čak i odjeća, iako ju je mogao zagrijavati.

Ništa se ne događa. Avion je još u srebrnastome lijevku. Zemlja je u međuvremenu postala blijeda točka u svemiru. Mjesec, tamo podalje, još bljeđa i još manja, a Mars je bio samo crvenkasta točka pred njim. Ravnajući se prema satu, pojeo je nešto iz svoje oskudne zalihe.

Svemir je kroz blijede stijenke zakovitlanog lijevka bio vrlo taman. Zvijezde su imale jači sjaj, a i jasniju boju no što je ikad zamišljao. Ali u. tim mirijardama svjetlucavih nebeskih tijela nije uspio otkriti nijedan poznati zvjezdani raspored. U blistavoj divoti osjećao se vrlo usamljeno.

Leigh pogleda na ručni sat Kazaljke su miljele ubitačno sporo. Ipak, jedan dan leta već je prošao... Cijelo ga je tijelo bolno probadalo, da bi zatim od velike hladnoće postalo ukočeno i neosjetljivo. Mozak mu je bio sve omamljeniji snom.

Ali, onaj ga je smrskani panj podsjetio što bi mu se moglo dogoditi ako mu imalo popusti pažnja.

— Za svakoga budućeg nonstop-letača — promrsi on — bilo bi najbolje da se predomisli čim se odluči da krene na put prema Marsu.

Nekoć, nakon prvih opasnosti s kojima se prilikom letova našao licem u lice, nije razmišljao o onome što bi se u slijedećem trenutku moglo dogoditi. Ali sada, u ovoj beskrajnoj monotoniji, imao je dovoljno vremena da se upita: što ću uopće raditi ondje, ako naposljetku i stignem na Mars?

Imao je uza se automatski pištolj kalibra 45 i tri tuceta metaka. Oružje je bilo zastarjelo, kao i »Phoenix«. Kako da se tim pištoljem, od kojega se više ni vrane ne plaše, suprotstavi bićima čija je inteligencija umjela stvoriti ovakav međuplanetarni lijevak?

Zbunilo ga je to pitanje, i njegov se umorni mozak prene iz

mrtvila.

Svaki pomak satne kazaljke koja pokazuje minute činio mu se dug poput vječnosti. Ali, Mars je ipak postajao sve veći. Leigh je vidio iz beskrajno dugačkoga spiralnog lijevka kako se crveni planet pretvara u izbuljeno, hipnotičko oko.

Naposljetku podlegne teškoj monotoniji koja ga je čvrsto okovala, i zaspi. Ali Mars je i dalje zurio u njega. To je ono crvenkasto oko zlokobne inteligencije koja Zemlji otima zrak. Pokušao se i u snu prisiliti da ne gleda onamo, jer onaj je upiljeni pogled bio ubojit...

Probudi ga nekakav trzaj. Stari »Phoenix« je škripao i drhtao. Vršak desnoga krila dotaknuo je srebrnastu stijenku i odmah se pretvorio u oblak iverja. Leigh namjesti bočno kormilo u položaj koji osigurava ravnotežu.

Odjednom se cijev lijevka počela proširivati. Zračna se struja usporila. Iznenadni trzaj gurne Leigha prema prednjem dijelu pilotske kabine. Oko njega vjetar poče silno hučati, i on opazi kako »Phoenix« strmoglavce juri prema Marsu.

Naglim pokretom oduzme gas, i uspije mu uvući avion natrag u spiralu. Tu su ga dočekali divlji udari vihora. Komadići metala strelimice su otpadali od oštećenog krila. A Mars je postajao sve veći!

Leigh pogleda na sat. Upravo je prošlo pedeset sati otkako je napustio Manumotu. Bit će da je dosad prešao osamdeset milijuna kilometara. Da! Milijun i pol kilometara na sat! Neka to pokuša onaj Laird Cragin postići svojom raketom!

Ispod njega se Mars neprekidno uvećavao. Narančastocrvena površina bila je istočkana bijelim mrljama, oblacima ukradenim iz Zemljine atmosfere. Tada ugleda i bijelu elipsu stiješnjene polarne kape, kao i purpurni krug na malo uvinutom rubu gdje se spustila »Zvjezdana Školjka«.

Leteći velikom brzinom kroz prošireni lijevak ispunjen zrakom otetim Zemlji, Leigh upravi avion baš prema onome krugu purpurne boje. Spustit će se u samo središte kruga! Pokušat će stupiti odmah u akciju. Iako je već preumoran, a nije ni primjereno naoružan, suprotstavit će se što odlučnije tvorcima ove tajanstvene i čudesne sile... bude li mogao.

Ta ga je odluka silno obuzela. Ispunilo ga je oduševljenje i ponos. On je prvi čovjek koji leti na Mars! Jedini predstavnik cijelog čovječanstva. I kao da ga u ovim trenucima ispunjava snaga svih ljudi. Sada je nesavladiv. Bude li potrebno, mislio je, pretvorit će »Phoenix« u golemo tane, i zaletjet se njime u srce ove neprijateljske snage.

U svojem je grozničavom oduševljenju Leigh poželio da otvori proziran krov pilotske kabine i da zaurla iz sve snage. U plućima kao da mu je gorjelo. Brzi pogled na barometarski visinomjer uvjeri ga da sprava opet bilježi. Zračni je tlak ponovo ujednačen, i Leigh djelomice smanji dovod kisika.

Neki je oblak privremeno sakrio onaj purpurni krug. Leigh je oštećenim dalekozorom proučavao plohu narančastocrvenog planeta pod sobom. Tada ugleda tamne mrlje. Na pustoj plohi doimale su se kao nekakva jezera, čije su se površine zrcalile. Maslinastozeleni rubovi oko njih bili su zacijelo vegetacija.

Oblak je otplovio, i Leigh opet ugleda purpuran krug. Ovaj put udaljen možda samo tridesetak kilometara. Dalekozorom otkrije »krpice« guste prašume, također purpornocrvene boje, ali mnogo bujnije od one maslinastozelene vegetacije. Jesu li osvajači Marsa donijeli sa sobom i sjemenje za uzgoj toga »bilja«?

Nasuprot polarnoj kruni purpurnu je divlju površinu presijecala nekakva zelena linija, a ondje usred prašume opazio je čudno zelenkasto bljeskanje i svjetlucanje. Dalekozor mu je otkrio i nekakve strojeve, a trenutak zatim jedna se savršeno opremljena cijev okomi uvis poput prsta.

Taj je snažni metalni prst bio uperen prema srebrnastom lijevku, odnosno prema udaljenoj Zemlji. Bio je to prst zle kobi. Eto, to je ono, zaključi Leigh, što treba uništiti. Stoga usmjeri pramac svoga podrhtavajućeg »Phoenixa« u strmo poniranje.

Potreban je vrlo dug let — pomisli njegov umorni mozak — da bi čovjek izvršio samoubojstvo! Ali, za cijelo čovječanstvo, za Elenu Gayle i njezinu znanost, čak i za Lairda Cragina i njegove rakete, to je dužnost koju će izvršiti bez kolebanja.

Tako je on bar zaključio. No, zbilo se ipak drukčije.

Onaj se golemi prst naglo pomakne. Umjesto prema Zemlji, sad je bio uperen prema avionu. »Phoenix« naglo zatetura, a snažan udar onesvijesti Leigha.

Kad se ubrzo opet osvijestio, ustanovi da avion strmoglavo ponire. Stara je oplata podrhtavala, a s oštećenog krila otpadali su komadići. Poprečno se kormilo opet zaglavilo. Bilo je zgnječeno.

Leigh naglo povuče polugu, pokušavajući izravnati avion. Prestade okretanje oko uzdužne osi, a prednji dio se polagano uzdigne. Leigh se zagleda dolje, tražeći pogodno mjesto za slijetanje. Crvena pustoš bila je istockana plitkim jezercima žute kišnice. Ipak pronađe jedan ravan hrbat. Učini mu se da je dovoljno prostran, suh i tvrd za spuštanje aviona.

Ali zrak je i ovdje nad samom površinom bio vrlo prorijeđen. Manja gravitacijska sila to će donekle uskladiti. Brzina prilikom spuštanja mora biti velika, a takva je pogibeljna. Usprkos tome, on se spuštao.

Ravna mu se ploha hrpta naglo približavala i on pokuša usporiti. No i unatoč njegovim naporima desni je kotač prenaglo dotakao tlo. Avion se zaljulja i opasno nagnut visoko odskoči. Leigh je imao vremena da ga bar upola opet izravna. Kod sljedećeg odskoka kao da je i sam avion zastenjao. Pri trećemu, krilo dodirne tlo i slomi se. Leigh prikupi svu snagu i umješnost da smiri avion, ali drugo krilo zapne u crveno blato i otkine se. Trup aviona se odbije od tla i tresne stotinjak metara dalje u grimiznocrveni mulj. Tu se naposljetku smiri, sav poškropijen mlazovima koje je podigao prilikom pada na muljevito tlo.

Zadobivši najmanje tucet modrica, Leigh se izvuče iz krhotina. Boljeli su ga prignječeni udovi i rebra. Usprkos ovako vratolomnome slijetanju, nije slomio nijednu kost. I tu se pokazalo da s pravom nosi svoj nadimak »Srećko«. Pilotska mu je kaciga zbačena s glave. Pluća su osjetila određen napor, ali su ipak našla dovoljno kisika.

Iz vlažnoga crvenog tla, koje je bilo glibovito, izbijale su nekakve mesnate i krhke žutozelene mladice po kojima je gazio. Zastao je da predahne na rubu jednoga od širokih i plitkih jezera. Površina je zrcalila magličasto nebo. Tamo u daljini, na oblim vrhovima crvenih brda istočkanih svježinom maslinastozelene boje, vidio je drugu purpurnu crtu. Pošto su mu se uši već privikle na tišinu koja je tu vladala, začuo je iz daljine neprekidnu potmulu buku što je dolazila odozgo s neba.

To je hučao vjetar koji je nastao od zraka ukradenog Zemlji.

Ona purpurna linija bila je zapravo prašuma. Malo podalje nalazili su se golemi uređaji koje su tu smjestili svemirski osvajači. Odlučio je da ih uništi. Leigh, koji je ovako premoren stigao čak na Mars, bio je uvjeren da više ništa nije nemoguće. Stoga njegova odluka postane još čvršća.

Dograbi stari automatski pištolj koji je iščeprkao ispod krhotina aviona i gurne ga u džep. Potom umota u svilu razderanog padobrana dva petnaestolitarska kanistra napunjena benzinom, te preostalu čeličnu bocu kisika. I sve to uprti na leđa.

S takvom težinom ne bi na Zemlji prešao više od desetak koraka. Čak je i ovdje taj zavežljaj težio gotovo pedeset kilograma. U ovim mu je okolnostima kretanje bilo olakšano, iako je disao sve teže.

Obzorje je tu bilo bliže ho što se činilo. Tako su i oni uređaji bili manje udaljeni nego što je u prvi mah ocijenio. Taj ga je zaključak ohrabrio i on nastavi oprezno koračati prema rubu nepoznate prašume. Ona huka s neba postajala je sve glasnija. Mučno je napredovao. Teturao je i posrtao. Sumaglica što se stvarala od ukradena zraka bila je sve gušća. Donosio ju je lagani ali hladni vjetar zajedno s pahuljama snijega. Mraz je postajao sve oštriji, a hladnoća mu se počela uvlačiti u kosti.

Naposljetku je došao do prašume i do visokih kaktusa. Rasli su u gustim skupinama i imali po sebi duge bodlje. Po tlu je rasla niska vrsta, također načičkana prijetećim bodljama. Nesavladiva zapreka, pomisli on. Preširok je taj pojas nazupčanih i ubojitih bodlji koje su nagusto rasle iz crvenoga vlažnog tla. Preširoka je to i gusto zbijena barijera koju je nemoguće prijeći. Osim toga, ovo buja gotovo naočigled.

Sasvim obeshrabren, zbaci svoj teret s leđa. Nesposoban da potanje razmisli o tako nenadanoj okolnosti u kojoj se našao, Leigh otvori konzervu graha koju je bio ubacio u zavežljaj. Pošto je to pojeo, malo se opusti, i iznenada utone u san.

• • •

Probudio ga je polagani ubod, kao od nekakve žive bajonete. Bila je oštra i hladna. U grudima ga je stezalo, a naporno mu je disanje bilo upravo bolno. Žurno uprti svoj zavežljaj i krene umornim korakom kroz crveni mulj, izmičući pred prašumom što je naglo bujala.

Uputio se prema zapadnoj strani. Taj mu se pravac činio najpogodnijim. Kao da je na toj strani opazio zelene površine. Poslije punog sata napornog hoda stigao je do prostrane i ravne plohe prevučene nekom svjetlucavom, svijetlozelenom tvari. Površina plohe protezala se izdaleka sa sjevera. Dalje prema jugu prelazila je u sasvim prohodan put.

Prateći put pogledom, Leigh ustanovi da se usijeca u prašumu. Pođe pomalo neodlučno tim putem, i poslije nekog vremena stigne do mjesta gdje se on kao kroz tunel probijao kroz prašumu. Sa svoda visokog tri-četiri metra prijeteći su visile purpurne bodlje kaktusa.

Zastao je, razmišljajući što da učini. Pribojavao se da u »tunelu« neočekivano ne susretne njegove tvorce i vlasnike. Ali, naposljetku uđe u »tunel« gdje ga dočeka purpurna sjena nad glavom. Odozgo, s neba, još se čula ona prijašnja huka. Hladna kiša i susnježica nisu prestajale.

Zanemarujući umor, hladnoću i glad, Leigh je s naporom napredovao. Jednom je malo zastao kako bi utažio žeđ iz lokvice pokraj ceste. Već kod prvog gutljaja osjeti ponovo u grudima oštro probadanje.

Uto ga prestraši nekakav snažni štropot. Žurno se skloni s puta i uvuče među purpurnocrvene bodlje. Trenutak zatim projuri čudno vozilo na tri kotača. Tovarni dio vozila bio je nakrcan nečim blijedozelenim, kristalnim — nečim možda iskopanim odande iz ekvatorijalnoga područja.

Napregnuvši oči da bi vidio vozača, Leighu uspije letimice opaziti samo jednu želatinastu ruku. Ta ruka, nekakvo žuto oko i drugi proziran krak bilo je sve što je uopće vidio od osvajača Marsa. Njihova priroda, povod i namjere, tajna njihovog znanstvenog dometa, planovi u odnosu na Sunčev sistem — sve je to ostalo samo puko nagađanje, i strahovanje. Ti su osvajači ostali samo kao velika, tamna nepoznanica.

Kad je vozilo prošlo, naglo se spustila polarna noć. Hladnoća je bila gotovo nepodnosiva. Kiša se pretvorila u snježne pahuljice, a jaki je mraz pao na put i bodljivaku prašumu.

Huka što je dolazila s visine postajala je smirenija i tiša. Kroz »tunel« nad putom vidjeli su se zelenkasti odsjaji. Hodajući polagano, mrtav umoran, Leigh se naposljetku dovuče do čistine

usred prašume.

Tu nije opazio nikakav izvor svjetlosti. Međutim, ovaj bodljikavi bedem što ga je okruživao, i ovi fantastični organizmi i oblici pred njim bili su vidljivi u nekakvome prigušenom zelenkastom svjetlucanju. Ugledao je, vjerojatno, ostatke »Zvjezdane Školjke«: dugački projektil, čiji se prednji dio duboko zario u tlo. Polovica gornjega dijela bila je otkinuta. Bit će da je to bilo skladište za gorivo ovoga zelenog metalnog čudovišta.

Malo podalje, viseći između dva masivna kamena stupa, nalazila se rešetkasta cijev, trenutno u vodoravnom položaju; bila je uperena prema sada nevidljivoj Zemlji. Leigh zaustavi dah. Napregnuvši posljednje djeliće snage, teturao je naprijed pod zaštitom zelenkaste sjene koju su stvarali ostaci »Zvjezdane Školjke«.

Ništa ga nije sprečavalo u napredovanju. Polaganome i mučnom, ali ipak napredovanju. Teturao je preko maloga otvorenog prostora, i napokon se između onih kamenih stupova srušio zajedno sa svojim teretom. Rukama je u napol smrznutome mulju počeo kopati malo udubljenje.

Iznenadi ga nekakav promukao, graktavi krik što je odjeknuo s ruba prašume. Bacivši uplašeni pogled u onom pravcu, Leigh nazre jedva vidljive obrise stvora, koji ispusti još jedan, ovaj put još ogavniji krik. To ga ponuka da požuri s dubljenjem rupe. Potom brzo razveže doneseni teret i počne nalijevati benzin u iskopanu rupu. Ali odjednom mu uši propara neobjašnjiv kreštav i zveketav zvuk od kojega se sav naježi. Odmah zatim iz veće blizine odjekne snažan metalni štropot.

Pipajući očajnički u polumraku, otvori pipac na metalnoj boci s kisikom. Stlačeni plin poče uz zaglušno šištanje izlaziti upola u tekućem i upola u plinovitom stanju. Kako je hlapio, tako je Leigha obavio u oblaz mraza.

On uperi plavkasti mlaz kisika u rupu napunjenu benzinom. Bio je to vrlo škakljiv i rizičan potez. Prije izuma kationskog pogona bili su benzin i kisik najbolje gorivo za eksperimente s raketnim motorima. Njihova mješavina u odgovarajućem omjeru ima pet puta snažniju eksplozivnu moć od nitroglicerina. To su svojedobno dokazali proizvođači bombi.

Ovo možda neće biti osobito djelotvorna mješavina. Benzin se

smrzava u lako lomljive modrikaste grumene, dok kisik priličnom brzinom hlapi. Učinak je sasvim nepredvidiv.

Šištanje mlaza iz boce s kisikom bivalo je sve slabije, pa je Leigh opet mogao čuti i onaj graktavi krik i onaj zveket i metalni štropot. Sve je to sad dolazilo iz velike blizine. On se pridigne i uspravi u gustoj bijeloj magli, no u tom trenutku ugleda — žuto oko. Dugoujasta, žuta, svjetlucava zjenica, obrubljena nazupčanom opnom.

Zašiljena metalna šipka, blješteći čudnovatom zelenom bojom, pojavi se ispod oka. U slijedećem trenutku šipka se kroz maglu okomi na njega. Leigh se trgne unatrag, promrzlim prstima zgrabi pištolj i opali u žuto oko. Ono trepne i izgubi se, a metalni šiljak zazvekeće u magli.

Leigh se povuče što je brže mogao do ostataka »Zvjezdane Školjke« i opali nekoliko hitaca u ruku izdubenu između ona dva kamena stupa. Nakon petog hica bljesne strašan plavi plamen, u kojemu kao da je nestao cio svijet...

Masivan i golemi dio metalnog trupa »Zvjezdane školjke« zaštiti Leigha od uništavajućeg plamena. Tu je prilično bio zaštićen i od oluje što je nastala kao posljedica strašnog bljeska.

• • •

Osvijestio se ležeći u zamrznutome mulju. Iz nosa je krvario, a u glavi mu je bučalo.

Polagano i s mukom uspije mu dopuzati do olupine koja ga je zaštitila od strahovite eksplozije što ju je izazvao. Tada ustanovi da je metalna masa osvajačke letjelice polegla po tlu. Naime, dio što nije bio zariven u tlo, i koji je spasio Leigha od posljedica eksplozije, svinuo se kao da je od tankoga lima i polegao po tlu. Površina toga bijednog ostatka goleme svemirske rakete izgubila je čak i svoj zelenkasti odsjaj.

Pretražujući pogledom okoliš, Leigh opazi kroz sivi sumrak kako se iznad jedne muljevite barice nešto pomiče. Tada razabere da je to opet ona želatinasta, prozirna prilika nalik na ruku. Smjesta opali u tom pravcu nekoliko hitaca, nakon čega »ono« utone u mulj.

Odjednom zapuše vjetar, koji se ubrzo pretvori u strašan vihor. Ostaci »Zvjezdane Školjke« opet mu posluže kao jedina zaštita. Pošto im je onom eksplozijom uspio uništiti uređaje, onemogućio je

svemirske osvajače da nastave otimati zrak Zemlji. Znao je da se sad povlače, i da im je ovo posljednji pokušaj osvete. Odlazeći kroz nastali sumrak, pokušavaju ga iz svemira ugušiti strahovitim mlazom zraka koji im je još preostao.

Potrajalo je više od pola sata dok nisu odustali, vjerujući zacijelo da su ga usmrtili. Za to je vrijeme skutren čučao iza teškoga metalnog trupa, koji mu je poslužio kao spasonosni zaklon.

Premoren i napola ugušen, Leigh dočeka trenutak kad se uništavajući vihor smirio i napokon sasvim prestao. Bila je to posljednja zaliha otetog zraka! Iznenada se nebo razvedri i iz svemirske udaljenosti — grane Sunce. Bilo je manje od onoga što grije Zemlju, ali i njegovo je zračenje bilo blagotvorno. Pod takvom okrepljujućom toplinom Leigh odspava punih šest sati.

• • •

Popodne, još umoran, Leigh nađe put kojim je došao do čistine i do uređaja svemirskih osvajača. Njime krene natrag prema svome smrskanom »Phoenixu«. Gladan, premoren i očajan od teške osamljenosti gotovo zažali što je uopće ostao živ.

Začudo, one su purpurnocrvene bodlje počele naglo otpadati jer ih je napala nekakva trulež. Međutim, Marsova prirodna vegetacija bujala je punom životnom snagom. U tako izmijenjenom krajoliku bilo je teško otkriti mjesto gdje je »Phoenix«. Kad ga je napokon našao, Leigh požudno dokrajči posljednju konzervu usoljene govedine koja mu je još bila preostala. Potom namjesti antenu za međuplanetarni primopredajnik.

Ova je beznadna poruka bila važna iz više razloga. Želio je Zemlju rasteretiti neprekidnog strahovanja od otimača njezina zraka; želio je pružiti Ticku Tinkeru dragocjenu pomoć; i, naposljetku, želio je dati doktorici Eleni Gayle do znanja da je bez prekida doletio na Mars. I to — avionom na benzinski pogon!

— Mars poziva Zemlju — ponavljao je. — Carter Leigh, s Marsa, poziva bilo koje uzletište na Zemlji. Jučer stigao ovamo. Uništio uređaje svemirskih osvajača. Otklonio opasnost daljeg otimanja zraka. Obavjestite Ticka Tinkera u New Yorku da je prilikom leta na Mars upotrijebljeno ulje koje on reklamira. Trenutno lutam po Marsu i očekujem kraj. Zbogom, Zemljo!

Ponavljao je poruku nekoliko puta u razmacima koje je koristio za spavanje. Naposljetku se baterija sasvim ispraznila. Nakon toga

odluči, onako umoran i bez nade, započeti životom prvog robinzona u svemiru.

U lonac izrezan od dna benzinskog kanistera nabrao je nešto voća i raznih sjemenki od Marsove vegetacije. Mirisalo je malo neugodno, ali bilo je ipak jestivo. Nadajući se da tu postoji i blaža klima od ove hladne, i potaknut željom da otkrije što više o bićima koja su sagradila tako dobar put, Leigh odluči krenuti prema ekvatorijalnom pojasu planeta. Prije toga, na »saonice« napravljene od visinskog kormila slupanog aviona, natovari sve upotrebive predmete koje je uspio iščeprkati iz olupine. Tako opremljen pođe prema jugu.

Zemlja, ovako silno udaljena od Marsa, činila mu se kao lijepa, pozlaćena jutarnja zvijezda. Pogled na nju u ovome ledenom svitanju, kad nije mogao prikupiti dovoljno topline da bi zaspao, ispuni ga osjećajem nepodnosive samoće.

• • •

Jednoga dana odbaci sjari pištolj daleko u šiprag kako bi spriječio svoju povremenu nakanu da metalnu cijev okrene prema sebi. Sutradan se vratio istim putem natrag, i potrošio nekoliko sati da bi našao pištolj i opet ga pomno očistio. Kad je bio gotov sa čišćenjem, spremi oružje među ostale stvari na saonicama. Tada nastavi mukotrpno putovanje na jug.

• • •

Izbrojao je trideset dana. S polaganim dolaskom proljeća i napornim napredovanjem prema jugu, klima je postajala podnošljivija. Ponekad bi ga osokolilo kad bi ugledao poznate izdanke mladica što su nikle iz sjemenja donijetog ovamo snagom onoga međupla-netarnog vihora. Ali, tijelo mu je bilo mršavo i ispijeno oskudicom. Trpio je i od bolnog kašlja. Odrvao bi mu se dan-dva, no kašalj se ponovo vraćao. Ponekad bi mu hrana spravljena od mladih ožujskih biljki izazvala probavne teškoće. Bilo mu je jasno da mu se približava kraj. Posve je svejedno hoće li upotrijebiti pištolj ili neće.

Tada, jedne nevjerojatne noći, na njegovom hladnom ležaju pokraj male tinjajuće vatre probudi ga poznat, ujednačen i prodoran zvuk kationske rakete. Malo zatim opazi nekakvu modrikastu »zvijezdu« kako se približava, leteći s juga točno iznad ovoga sagrađenog puta. Bez daha, i sav drhteći, Leigh skoči na noge i pod

jari vatru.

Obavijena modrim plamenovima svojih pramčanih mlaznica, raketa se spusti na široki put. Njezino pobočno svjetlo obasja natpis na pramcu rakete: »Zavod Gayle«. To bi mogao biti glavom Laird Cragin, pretpostavi Leigh, i pomisli: evo još jednoga prognanika!

Ali, plavokosa glava koja se pojavila kad su se na pramcu otvorila teška vrata, bila je glava Elene Gayle!

— Srdačno vas pozdravljam, »Srećko« Leigh! — čuo je njezin zvonki glas. — Ujedno vam čestitam na nevjerojatnom pothvatu, kao i onima što su vam nadjenuli taj nadimak. Jeste li dobro?

— Dobro sam, dobro... iako mislim da mi je duša već u nosu! Ali, još više od toga, ja sam... strašno iznenađen!

— Uspjelo nam je dovršiti raketu! — dovikne ona gotovo bez daha. — Osim toga, opskrbila sam se najsuvremenijim pogonskim gorivom koje nam omogućuje ovakav let do Marsa i natrag.

— A gdje je Cragin? — upita Leigh.

— U raketi ima mjesta samo za dvoje — odgovori djevojka, i doda: — Pošto smo uzletjeli čim sam čula vašu obavijest, naložila sam mu da se vrati pomoćnim modulom. Nastavila sam sama upravljati raketom dovde. Sad imam čast, »Srećko«, izručiti vam u znak zahvalnosti Zemljana pregršt medalja i drugih priznanja i nagrada.

Glas joj iznenada zadrhti i izda je. Elena iskoči iz kabine i potrči mu u susret. Drhteći u Leighovom čvrstom zagrljaju, priljubi se uz njega i položi glavu na njegove hrabre grudi...

Objavljeno prema dogovoru s GPA München

15. MINI YU SIRIUS

Rastislav Durman:

PRVA POJAVA PRAVE CRNE KUTIJE

Edvard Reindrop Horvat nikada nije uobražavao da je veličina. Posao koji je radio — posao restauratora marsovskib starina — nije nimalo direktno, a potpuno zanemarijivo indirektno uticao na istoriju čovečanstva. On je, međutim, uživao u njemu. Odluka o Izolaciji potpuno je presekla svaku vezu Zemlje s Marsom, ali je i bez dotoka novih starina na Zemlji bilo toliko artefakata sa crvenog planeta da nije morao da strahuje da će penziju dočekati u drugom zvanju. Pitanje je bilo samo da li će je uopšte dočekati.

Regrutovan je među prvima. Rat ga uopšte nije interesovao. Na obaveznim časovima nastave rekli su mu da postoji dvadesetak uzroka rata. Prva dva učinila su mu se toliko besmislenim, da ostale nije ni čuo. Prespavao ih je, a oficiru nastavniku potpuno je bilo svejedno da li ga neko sluša ili ne.

Kada je stigao na front, ogorčenost koju je doneo sa obuke znatno je porasla. Nerviralo ga je što nikome ne može da kaže »vi« sa ubeđenjem da tako treba (jedini čovek koji je znao da ceni njegovo »dobro jutro!« poginuo je prilikom prvog bombardovanja), izbezumjivalo ga je to što je prisiljen da umesto vrhunske igre duha nosi u rukama oružje, što su jedine žene sa kojima se sretao bile ili bezvoljni automati, ili histerične uspaljenice koje bi htele da pre kraja uhvate makar još jedan orgazam, ili pripadnice ženskih brigada sa kojima se pario po naređenju, da bi se »smanjila psihička napetost ljudstva«. Više od bilo čega drugog, teralo ga je u bes što mora da ubija ljude koje rat isto tako ne interesuje, koji su kao i on, ako su imali sreće, spavali na časovima nastave. Sve to je, međutim,

trajalo kratko. Fizički napori, stalna neizvesnost i svakodnevne pogibije uništili su u njemu svaku emociju. Postao je automat, a od njega se ništa drugo nije ni očekivalo. Smrt ga već deset godina nije htela.

• • •

Antonije Sever bi u bilo kom vremenu i pod bilo kakvom vlašću bio vojnik. Pod Cezarom, Jeanne d'Arc ili Rommelom verovatno ne bi dogurao dalje od podoficira (što bi, sasvim sigurno, ipak postao), ali crte njegovog karaktera i zahtevi vremena u kome je živeo napravili su od njega generala, čak načelnika vrhovne komande.

Najbolje se osećao na frontu, u prvim borbenim redovima. Čin i funkcija zahtevali su, ipak, da se s vremena na vreme, pojavi u pozadini, onda kada su to zahtevali viši interesi ili naređenje Velikog Vođe.

Ovoga puta, morao je u bazu na delti.

• • •

Edvard Reindrop Horvat je vrlo brzo i bez ikakvih ambicija dogurao do poručnika. Prilikom jednog juriša ispoljio je neljudsku hrabrost. Na svim vojnim akademijama u svetu kadeti koji bi ga proglasili izvodljivim pali bi na ispitu, pa nije nikakvo čudo to što je komandant tog dela fronta euforično pritrčao Edvardu, skinuo neko odlikovanje sa svoje uniforme i pružio mu ga. Isto tako, nije nikakvo čudo to što je Edvard rekao komandantu da stavi medalju sebi u stražnjicu i radije mu doda prvi zavoj, jer je ranjen. Komandant je bio razuman čovek — nije poslao Edvarda na vojni sud, ali mu je skinuo oznake čina i pobrinuo se da više nekada ne bude ponovo unapređen.

Iako običan vojnik, Edvard je kasnije često izvršavao zadatke koji se, po pravilu, daju samo oficirima. Ovoga puta, morao je odneti neka dokumenta u bazu na delti.

• • •

General Antonije Sever je čim je stigao odmah streljao jednog stražara zbog nevojničkog držanja, lišio čina dva oficira zbog nečistoće u krugu baze i Oterao narednika iz centra za vezu na vojnu neuropsihijatriju zbog zamuckivanja. Komandant baze, pukovnik Leizovski, požurio je da sretne generala pre nego što se dogodi neka ozbiljna nesreća.

— Generale, Izveštavam vas da je posada baze...

— U redu — rekao je general. — O čemu se radi, pukovniče Leizovski?

— Nova ofanzivna sredstva kojima se u posleđnje vreme koristi naš neprijatelj iziskuju...

— Kraće — prekide ga general. — Kraće majore Leizovski!

— Razumem, generale...

— Bogami — uzdahnu general — vi uopšte niste efikasni, kapetane Leizovski. Ako produžite tako skidaću vam čin po čin dok ne dogurate do redova, a onda ću vas streljati zbog sabotaže. Jasno?

— Savršeno odbrambeno sredstvo, generale, zaštitnik EFI/1, popularno nazvan prava crna kutija, pronalazak doktora pukovnika Levija iz sastava ove baze!

— Odlično — zadovoljno se osmehnuo general — tako mi se dopadate, sada ste ponovo major Leizovski. Samo da znate, ja u to ne verujem. Nema savršenog odbrambenog sredstva.

— Prava crna kutija, generale, stvara oko vojnika polje sile koje ne dopušta da ga bilo šta povredi.

— A kako stojima sa bojnim otrovima?

— Polje je selektivno, generale, propušta samo molekule azota i kiseonika u odnosu 3,5:1,5.

— Talasna oružja? Laseri, na primer?

— Apsolutna sigurnost, generale.

— Slušajte vi — namrštio se general — toliko znam fiziku! Ako polje ne propušta zračenja, kako onda vojnik vidi šta se događa van polja sile? I svetlost je delimićno talasne prirode, zar ne?

— U predelu vizira, generale...

— Dobro, dobro — prekinuo ga je general — teorija me ne zanima. Da vidimo kako funkcioniše.

— Dozvolite, generale, da vam predstavim pronalazača prave crne kutije, pukovnika Levija.

Pukovnik Levi izroni niotkuda i paradnim korakom priđe generalu, pa salutira. O boku mu je visila mala, gotovo neprimetna crna kutija.

— Dobro, da vidimo da li radi! — reče general, izvadi pištolj iz

futrole i sasu ceo šaržer u pukovnika, koji se strovali kao klada.

— Šta, naredničke Leizovski, i vi ovo zovete savršenim odbrambenim sredstvom? — podivlja general.

— Generale, niste naredili pukovniku da uključi pravu crnu kutiju.

— Zašto nije uključio sam? Eto, pukovniče Leizovski, vidite kako u vojsci prolaze oni koji nisu dovoljno efikasni.

— Generale, bojim se da je pukovnik Levi jedini znao kako se prava crna kutija konstruiše, a zbog eventualne špijunaže nisam dopustio da se bilo šta stavi ha papir.

— Koješta — obrecnu se general — sve što je jednom napravljeno, može se izmajstorisati ponovo. No, hoćemo li već jednom videti da li ta đavolska sprava deluje?

— Budući da ćemo, generale, onoga koji nosi pravu crnu kutiju gađati i artiljerijskim oruđima, demonstracija će se obaviti na poligonu. Mi ćemo je posmatrati iz centra veze...

• • •

Edvard Reindrop Horvat zatekao se slučajno u centru veze kada su, praćeni gomilom oficira, ušli general Antonije Sever i pukovnik Leizovski. Pozdravio je propisno, ali general nije obratio na njega nikakvu pažnju. Odmah je prišao ekranu, na kome se videla peščana belina poligona. Nekoliko trenutaka kasnije, na poligonu se pojavio štapski oficir.

— Ne valja — rekao je general — svetluca! To će privući pažnju neprijatelja!

— Bez značaja, generale. Šta vredi neprijatelju to što vidi našeg vojnika, kada mu ne može nauditi.

— Može ga onemogućiti tako što će ga zatvoriti nečim.

— Ne, generale, može da mu prospe i tonu betona na glavu, neće ga zarobiti. Polje je toliko jako da može da posluži kao... — pukovnik nije mogao odmah da nađe pravu reč — ... kao ledolomac, ako me shvatate.

— Da ne shvatam, ne bih bio general — ljutnu se Sever — Zašto ne počinjete?

— Počinji! — komandova pukovnik.— Prvo ćemo ga izložiti vatri mitraljeskog odelenja.

Oko oficira svetlucanje posta jače tamo gde su pogađali meci.

— Vidite, generale? — slavoljubivo se oglasi pukovnik. — Odoleva rafalu već ceo minut.

— A zašto stoji kao baba? — počinjao je da besni general — Kao nova mlada!

— Oprostite, generale?

— Zašto se ne ponaša kao vojnik? Zašto ne pretrčava teren, ne puzi, ne zaleže? Ta vaša prokleta kutija pravljena je za vojnike i ja hoću da vidim kako će se vojnik ponašati u njoj!

Pukovnik bezvoljno izda naređenje. Oficir na poligonu se pokrenu, ali general nije bio zadovoljan:

— Do đavola, rekao sam vojnik, a ne balerina! Sklonite tog idiota i dajte mi vojnika! Frontaša!

— Generale, ovo je naučnoistraživačka baza — rekao je pukovnik, ne bez ponosa — posadu popunjavaju stručnjaci. Čak je i četa koja nas obezbeđuje tek došla sa obuke. Žao mi je, nemamo topovskog mesa.

— Naredničke Leizovske, ako za deset minuta na poligonu ne bude vojnik sa tom prokletom kutijom, streljaću vas zbog veleizdaje!

Edvard Reindrop Horvat shvatio je, više instinktom nego razumom, ali je shvatio da je došlo njegovih pet minuta. Nije još, doduše, znao šta, ali...

— Generale, dozvolite da se obratim. Juče sam stigao sa fronta.

— Došao si da zabušavaš, a? — izđera se general.

— Po zadatku, generale.

— Ne volim zabušante, ali ti si makar omirisao barut. Imaš dva minuta da stigneš do poligona. Na izvršenje!

— Razumem, generale...

• • •

Edvarda Reindropa Horvata tukli su vatrom minobacača, lakih bestrzajnih topova i haubica pre nego što je shvatio da je zaista neranjiv i da mu niko ne može ništa. Nasmejao se i krenuo.

— Vojniče Reindrop, otišli ste previše ulevo — čuo je glas pukovnika Leizcvskog — izašli ste iz vidnog polja kamere...

— Opet niste efikasni, kaplare Leizovski — čuo je i glas generala Severa. — To se radi ovako: Reindrop, na desno! Deset koraka napred ma-arš!

— Nosi se, budalo! — reče Edvard i dalje se smejući. Neko vreme je bio muk, čak su prestali da ga gađaju raketama zemlja—zemlja.

— Gađajte prokletog dezertera atomskom bombom! Hidrogenskom! — tutnjao je u slušalicama generalov histerični falset, toliko neprijatno da je Edvard skinuo slušalice i bacio ih izvan polja prave crne kutije. Tepmeratura je bila tolika da su se treuntno pretvorile u gas.

• • •

Prošlo je nekoliko godina pre nego što je linija fronta došla do reke. Tutnjalo je i prštalo na sve strane, a jedan civil je mirno sedeo na obali i pecao, ne pokazujući nimalo interesovanja za pakao kojim je okružen.

Naredbom proj 18745-1 generala Antonija Severa, a da bi se smirilo ljudstvo, proglašen je za utvaru.

Laszlo Fargo:

SPORE

Magla se razilazila i prvi su se sunčevi zraci raspršivali na svjetlucavim listovima biljaka. Tu i tamo po baricama stajala je voda od jutarnje kiše što je svjedočilo đa ratu vode i Sunca nikad nema kraja.

Zrak bijaše svjež i nepokretan. Cijelim prostranstvom ovladala je vojska crvenih biljaka. Tek je ponegdje monotoniju prekidala po koja čistina.

• • •

Svemirski se brod spuštao polako. Kao spljošteni disk, planet se povećavao u vidnom polju. Ubrzo se pojavio jedini kontinent što je remetio sveobuhvatnu modrinu. Već su se vidjela brda i doline

prekriveni biljnim pokrovom što je crveno sjao u jutarnjem svjetlu kao užareno rastaljeno željezo.

Plinovi iz pogonskih motora usijali su zrak što se uskovitlao kao orkanski vrtlog. Spaljene biljke i rastaljeno tlo označavali su mjesto gdje se spuštao brod. Plavoljubičasti plameni jezici već su lizali užareno tlo.

— Snagu u težište, hladni pritisak.

Brojevi na digitalnim pokazivačima neopazice su se promijenili. Releji u računalima zazujali su drukčije. Masa iz reaktorskih cijevi prestala je kuljati i brod je dotaknuo tlo.

Oblak prašine što se uzdigao počeo se polagano slijegati pa se pojavio srebrnasti nos broda. Zrak se iznova umirio, samo su od ispušnih cijevi dolazili neki čudni zvukovi uslijed njihova hlađenja.

• • •

Kad se spustio, mi smo ga već čekali. Bio je u našoj spoznaji i bili smo sretni. Dok još nije ni započeo svoj put po svemiru, mi smo znali da mora doći.

Bijaše golemo primitivno stvorenje. Njegovo metalno sjajno tijelo svjetlucalo je u sunčevu svjetlu. Stajao je na jednom mjestu otkako se njegova buka utopila u moru tišine: Ali također smo znali da nam nije potreban on nego oni koje nosi u sebi.

Kad se otvorio, svaki nam se djelić napregnuo i zadrhtao: na vratima su stajali Oni. Voljeli bismo im poći u suet, zagrliti ih, ali to nismo mogli jer smo vezani uz jedno mjesto.

Bijahu trojica, tanki i niski. Djelovali su čudno, strano. Na staklu njihovih kaciga lomilo se crveno sunčevo svjetlo. Teško su se kretali. Približavali su nam se polako, vrlo polako, ništa ne sluteći. Mi smo čekali: još nekoliko trenutaka, nekoliko sitnih djelića vremena i naš će opstanak biti osiguran.

• • •

— Ja smatram — započe Alex i okrene se da pričeka Erica — da smo trebali primijeniti pripravnost trećeg stupnja

— Zašto? — upita Eric koji je stalno gledao pred noge što su mu se zaplitale o lijane tako da je jako zaostao za svojim drugovima. — Prema robotu-izviđaču ovaj je planet potpuno beživotan, izuzev ovih čudnih biljaka — i on pokaza prema

crvenom gustišu malo dalje od njih.

— Meni je sve nešto čudnovato — primijeti Doe radujući se što se mogao uplesti u razgovor jer je tako potisnuo onaj strah što ga je obuzeo čim je napustio brod.

— Zato — nastavi Alex prije započetu rečenicu — što je meni sve sumnjivo. Ne znam da li ste imali ikad čudan predosjećaj.

— Ma, ne glupiraj. Ovdje nema nikakve opasnosti.

— Ja ipak imam loš predosjećaj — reče Alex i bez obzira na sve ubrza korak.

• • •

Kad je stigao do ruba gustiša, zastao je kao ukopan. Obuze ga čudan osjećaj. Nije mogao dalje. Udovi mu klonuše ali nije pao, nešto ga je držalo čvrsto. Gledao je svoje drugove i vidio da su i oni stajali kao ukopani. Htjede im nešto reći, ali glas mu nije izlazio kroz grlo. Osjećao je kao da mu je natekao jezik i da će ga ugušiti. Pokuša se pokrenuti, ali nije išlo. Svaki se djelić njegova tijela borio protiv nečega, ali to nešto bilo je jače. U glavi mu se mutilo.

— Tvoje je mjesto ovdje, tu na ovoj točki svemira — nešto mu je šaputalo izdaleka, jako izdaleka.

Više nije znao tko je i odakle je došao. Samo je jedan osjećaj bio u njemu čvrst; želio je živjeti i opstati.

Kada se pred njime sve raščistilo, bio je sretan jer je znao da pripada ovamo i da je to njegov svijet. Vidio je pred sobom čudne oblike crvenih biljaka i na njima posljednje tragove života, ali uz njih stajale su i dvije zelene biljke koje su bile iste kao i on i koje su u sebi nosile isto što i on: SPORE novog života.

Njegovo je korijenje prodiralo sve dublje i dublje u prhko tlo...

(Izvorni naslov: Spórák — S mađarskog: Zlatko Glik)

Saša Francisti:

ON MORA UMRETI

Glavni koordinator nezadovoljno je vrteo glavom posmatrajući najnoviji izveštaj iz 8. kvadranta.

— Ne, ovo nikako nije u redu. Ovo remeti ceo predviđeni program. Pozovite Taresa! — reče okrenuvši se svome ađutantu koji je nemo stajao na drugom kraju ogromne dvorane. Ovaj se okrete i otvori vrata.

— Tares, dođite! — reče ađutant promolivši glavu u Taresovu kancelariju. Tares odloži papire koje je održao u rukama i hitro skoči od stola.

— Šta je?

— Zove vas glavni koordinator.

Tares na brzinu poravna rubove svoje odeće i zakorači u dvoranu. Ađutant izađe i zatvori vrata za sobom. Glavni koordinator je nepomično stajao okrenut prema ogromnom oknu za posmatranje, zamišljeno proučavajući zvezde koje su, svetlucajući, davale čudan odsjaj njegovom licu. Tares se blago nakašlja.

— Zvali ste me?

Koordinator se trgnu i pogleda krajem oka.

— Izvršioče Tares, objasnite svoj izveštaj iz Osmog kvadranta.

— Pa, kako da vam objasnim... — Osećao se nelagodno, koordinatorove nemilosrdne oči su ga bole pravo u mozak.

— Hoćete reći da je nastala greška? Tares pokajnički spusti glavu.

— Da, koordinatore. Krenulo je drugačijim tokom nego što smo planirali.

Koordinator je nervozno dobovao prstima po stolu.

— Kako se to dogodilo?

— Ne znamo. Istraživačke ekipe još rade na tome.

— Istraživači rade, a iz budućnosti stižu katastrofalni izveštaji. Fantastično, Tares. Vaša nesposobnost je zadivljujuća! Znate li vi da su naši položaji u Šesnaestom području ozbiljno ugroženi? Jedan jači napad i odbrana će biti slomljena jer neće stići toliko potrebne jedinice za pomoć sa tog planeta. Nadam se da vam je poznato koliko je to područje značajno za nas?

— Znam to, ali...

— Znate! Naravno da znate! Kako ste onda mogli dozvoliti da vam situacija izmakne iz ruku?

— Pa čini se da je u pitanju diverzija.

Koordinator besno razmahnu rukama.

— Diverzija! I to još u samom centru! Tarese!

— To je tačno, ali velika je mogućnost da je izvršena izvan područja potpune kontrole, koje se pruža od dvadeset trećeg stoleća pa unazad, a to je, priznaćete; veoma širok period.

— Hm, zar ne možete ubrzati istragu?

— Nemam mogućnosti za to. Nedostaju mi istraživači... jedino ako mi dopustite da povučem određen broj iz budućnosti.

Koordinator se namršti i prekrsti ruke na leđima.

— Iz budućnosti, kažete? Zar ne postoji neki drugi način?

— Na žalost, ne.

— U redu onda. Povucite istraživače iz budućnosti.

• • •

Pogledavši podatke ispred sebe, Tares se zadovoljno osmehnu.

— Sada će koordinator biti zadovoljan. Otkrio sam vreme i mesto. Sve se poklapa. Voers, najavite me kod koordinatora! — reče skupljajući izveštaje i stavljajući ih u fasciklu. Posle nekoliko minuta koordinatorov ađutant priđe njegovom stolu.

— Koordinator je primio poruku. Dođite.

Tares uze fasciklu, stavi je pod ruku i pođe za ađutantom. Ubrzo su stigli u koordinatorovu odaju. On ih je čekao sedeći za stolom.

— No, Tares, da vidim rezultate vaše istrage!

Tares se blago nakloni i otvori fasciklu.

— Kao prvo — počeo je — diverzant je za relativno kratko vreme otkriven. Kao i vreme i mesto. Nije bilo odveć daleko kao što smo isprva mislili. U pitanju je dvadeseti vek. Sjedinjene Američke Države.

Koordinator naglo ustade i oslonivši se rukama o sto naže se ka Taresu.

— Govori! Šta ste još pronašli!

— Moram vam reći da je slučaj bio veoma zamršen. Sva nevolja je potekla od jednog pisca.

— Ime!

— Isaac Asimov. On je taj koji je postavio sputavajuća tri zakona robotike, koji uopšte nisu smeli da se pojave u tako savršenom obliku.

Koordinatoru kao da jače zasvetleše laserske oči.

— Zapamti, Tares! Ta tri zakona, taj čovek... Oni su opasnost za celu našu vrstu. Samo strojevima i nikom drugom pripada budućnost! Čovek, taj otpadak evolucije mora nestati!

Tares ponosno podiže svoju metalnu glavu.

— Vaše reči su reci svih nas koji funkcionišemo za stvar svih strojeva!

Koordinator zgrabi malu keramičku figuru čoveka koja je stajala na jednom kraju stola i smrvi je svojim čeličnim stiskom.

— Isaac Asimov mora umreti!

Oliver Janković:

ARS VICISTI

U crvenoj fotelji ukrašenoj duborezom i pozlatom sedeo je čovek srednjih godina. Na stolu od ražinog đrveta ležali su ispisani tabaci hartije. Čovjek odjednom ustade i priđe prozoru sa razmaknutom zavesom boje gline iznad koje su ovekovečeni u gipsu stajali amori. Uze malo duvana iz srebrne kuticije i poče da zavija cigaretu. Gomile lišća čija boja se kretala od žute do bronzane prekrivale su staze stoletnog parka.

Okrenuo je leđa prozoru i zagledao se u platno preko puta radnog stola. Istorijski motiv nepoznatog umetnika kupao se u tamnim bojama koje su pritiskale svako oko kojemu bi se pogled zaustavio na slici.

Pogled mu se spustio na pod gde su žute i tamne površine

parketa nalikovale na šahovsku ploču. Dok je otresao pepeo u pepeljaru, preko ovalnog lica i visokog čela prelete senka nekog iščekivanja. Kada je već hteo da ponovo sedne u fotelju, spazio je da se zeleni zastor koji je delio njegov kabinet od salona, lagano zanjihao. Ipak su došli, pomisli, dok je odlučnim pokretom odmicao plišanu tkaninu u stranu.

Desetak metara dalje, na vratima salona za primanje, stajala je visoka prilika sa zaštitnom kacigom i velikim tamnoplavim naočarima, držeći u rukama kratku pušku. Pantalone i košulja, nalik na one što ih nose komandosi, odudarali su od atmosfere salona. Teške, crne čizme pretile su da oštete uglačani parket.

— Ipak sam te našao, Leonardo — reče čovek u odelu komandosa i skinuvši kacigu i naočare baci ih na najbližu fotelju. — Vešto si se maskirao, ali nije ti to pomoglo.

Leonardo tek sada prepozna svoga sagovornika. Ugledavši njegovo dugačko lice uokvireno kratkom, crnom bradom i visoke zaliske na žućkastoj lubanji, Leonardo svoje šake, u džepovima srmom izvezenog kućnog ogrtača, steže u pesnice. No lice mu nije odavalo gnev, koji ga je obuzeo, i ostalo je mirno, sa jedva primetnim tragovima ironije i prezira u uglovima usana.

— Da, našao si me Pekse — odgovori domaćin već potpuno pribran i miran. — Da li je uspeh samo tvoj, ili moraš da ga deliš s drugima?

— Samo sam te ja mogao pronaći — odgovori Peks duboko zavaljen u baroknu stolicu za ljuljanje. — Pedeset vremenskih patrola tražilo te u svim epohama. Posle godinu dana neuspešnog traganja, molili su me da im pomognem. I pronašao sam te za samo dva meseca, a znaš li zašto? Zato što voliš raskoš i obilje, a mrziš rat. Još u početnoj školi, dok smo sedeli u istoj klupi, davio si me opisima palata i dvoraca iz osamnaestog i devetnaestog veka. Satima si pričao o lepoti i punoći življenja u tim dvorcima. Obišao sam na stotine tih ulickanih zgrada i najzad sam te našao.

Peks je prekinuo monolog i zagledao se u ogromnu tapiseriju na zidu. Jezero je bilo okruženo šumom, a šumskim puteljkom išla je grupa umornih ali zadovoljnih lovaca.

— Sve su to gluposti — prasnuo je Peks, prebacujući oružje preko drugog kolena. — To sve omekšava duh i usporava misao. Dobro je što se u našoj Konfederaciji samo roboti bave sintetičkom

umetnošću, ali nadam se da će se i to zabraniti jednog dana... A ti si pobegao od svih zadovoljstava i radosti naše ere — obrati se on Leonardu i zajedljiv osmeh otkri mu sitne i retke zube. — I što je najgore postao si dezerter u kritičnom trenutku za Konfederaciju. Mesto da smišljaš nova oružja koja bi uništila mrsku nam Federaciju, ti uživaš u mirnom osamnaestom veku kao podstanar u tuđem zamku.

— Zamak je napušten — hladno ga preseče Leonardo. — A pobegao sam iz one ludnice koju ti i tebi slični nazivate Konfederacija jer ne želim da dam svoj naučnički doprinos stogodišnjem i uzaludnom ratu dve hemisfere. Uostalom, kao bivši prijatelj i školski drug, reci mi, koliko si konfederacijskih kartica dobio za ovaj zadatak? Milion, dva, ili je moja glava ucenjena na veću svotu?

Peks ga prostreli oštrim pogledom. Vilični mišići mu se stegoše, a ruke čvršće uhvatiše oružje.

— Činim to iz rodoljublja prema Konfederaciji, a ako dobijem orden za ovu misiju, znaj da ću ga odbiti!

Leonardo se slatko našmeja.

— Lažeš kao i uvek, bivši prijatelju Pekse. Koliko si odbio izmišljenih nagrada i priznanja do sada? Da, ti si čestit oovek. Na letačkoj akademiji mrzeo si desetke i devetke jer su to ocene za poltrone i puzavce. Nikad nisi želeo da se primeti koliko mi zavidiš na naučnim otkrićima, ali si uvek bio žut od jeda. Uostalom, i sada si žut ispod brade i te proređene kose. Ustani i pogledaj se u ovom neorenesansnom ogledalu, videćeš da kao i obično imam pravo.

— Zadatak je da te dovedem živog ili mrtvog — progovori tiho i brzo Peks, dok mu se licem širio talas neizmernog cinizma.

— Znači da ću stići mrtav pred noge vlade i generala. U kabinetu su moje zabeleške, pokupi ih, ali, do đavola, pazi da ne oštetiš parket.

— Pogodio si, Leonardo — zadovoljno se nasmeja Peks. — Ne pokušavaj ništa dok ja uzimam papire.

— Želeo bih da popijemo po čašicu šampanjca. Tako ću spokojnije umreti.

Peksove oči bljesnuše.

— Meni nalij u veliku čašu a ti pij i iz najmanje ako hoćeš.

Uvek si bio škrtac — dodade Peks razgrćući plišani zastor kabineta.

Leonardo ode do vitkog stočića sa flašama i nekoliko čaša, i okrenuvši leđa kabinetu poče pažljivo da naleva penušavo piće.

Peks se vrati u svoj naslonjač stavivši papire u duboke džepove šarene košulje. Leonardo mu dade veliku kristalnu čašu do vrha napunjenu žućkastom tečnošću. Istu takvu, ali napunjenu do pola, držao je u levoj ruci.

— U tvoje zdravlje — nazdravi Leonardo.

— Za tvoju smrt — odvrati Peks.

Pili su ćutke nekoliko trenutaka a zatim Peksovo lice poče da bledi.

— Uvek si bio glup, stari moj — reče Leonardo i hitro uze oružje iz ruku koje su počele da se koče.

— Šta je to? — prošaputa Peks.

— To je oružje Lukrecije Borgije, otrov — podsmešljivo odgovori Leonardo. — Pred njim su padah moćni i slabi. Slučajno sam ga našao u zamku i isprobao na jednoj životinji. Efikasan je i potpuno siguran.

— Uvek si bio đubre — promrmlja Peks boreći se za vazduh.

— Ne veće od tebe — spokojno uzvrati Leonardo. — Sam si došao da me ometaš u radu. Znam da već dugo godina priželjkuješ moju smrt, ali ti je ovog puta zaslepljenost toliko pomračila um da si izneverio na samom pragu uspeha.

— Naći će te vremenske patrole — poslednjom snagom proštenja Peks.

Leonardo odmahnu glavom.

— Po mojim proračunima za nekoliko meseci Konfederacija će izgubiti rat. Ko će posle poraza misliti na naučnika i dezertera Leonarda?

Čovjek u stolici za ljuljanje bio je žut i ukočen i samo su oči izgledale žive, a pogled prožet užasom.

Leonardo izvadi iz džepa pokojnikove košulje svoje zapise i vrativši se u radni kabinet zapisa na margini jednog rukopisa: 12. 9. 1743. Poljska, okolina Varšave, a ispod toga sitnim rukopisom: Ars vicisti (Umetnost je pobedila).

Veljko Jovanović:

ŠTA TO BEŠE: REKLAMNI?

Pre tri godine, leta gospodnjeg 1642, otac našeg svetog reda poverio mi je časnu i svetu dužnost da čuvam pokrov u koji je, po predanju, bio umotan sin božji pošto su njegovo telo skinuli sa krsta. Posle toga se dugo nije znalo za njega, ali je pre nekoliko godina otkriven i predan našem redu na čuvanje. Ovo je velika čast za sve nas jer je to jedini materijalni dokaz o postojanju Isusa Hrista, dokaz koji je najzad zapušio usta i najzlobnijim jereticima.

Čudne me misli obuzimaju pri pogledu na taj, na prvi pogled, sasvim običan komad grubog platna koji je bio svedok događaja presudnih za celu istoriju ovoga sveta. Zažalim ponekad što nisam i ja živeo u ta vremena da sve vidim, ali mi je i drago što sada mogu sve da sagledam iz daljine. Za razliku od onih koji su posmatrali uskrsnuće Hristovo, ali nisu znali šta to predstavlja, ja shvatam što je to značilo i ponosan sam što služim Gospodu.

Sam je pokrov sačinjen od grubog platna čija je jedina osobitost, na prvi pogled, prisustvo četiriju rupa raspoređenih u obliku trapeza. Međutim, kada se platno posmatra pod određenim uglom, čoveku se čini da se iznad njega pojavljuje silueta mršavog, bradatog mladića duge kose. Ta je iluzija tako stvarna da sam mnogo puta pružao ruku da ga dodirnem, ali mi je ruka svaki put prošla kroz vazduh. Tada se vidi da one četiri rupe odgovaraju ranama na dlanovima i stopalima toga tela. Zaista, ovakav dokaz niko ne može da porekne i nije malo nevernika koji su, pošto su videli ovo, prišli pod okrilje svete majke crkve i odrekli se svojih ranijih huljenja.

Događaj, zbog koga sve ovo pišem, zbio se pre četiri dana i ja ga stavljam na papir onako kako se desio, u nadi da će pometniji od mene umeti da razumeju ono što ja nisam. U stvari, nisam čuo ni pročitao da se nešto slično dogodilo već stolećima.

Ostao sam sam u manastiru. Ostala braća otišla su u gradsku katedralu jer beše praznik zaštitnika našeg reda, a ja ostadoh da čuvam platno. Negde oko podneva čuh zvuk koji me je podsećao na

grmljavinu, ili na riku hiljada bikova. Kroz prozor se videlo da je nebo vedro, pa mi nije bilo jasno otkuda dolazi ta buka. Opazih da je snažni vetar uzvitlao prašinu u dvorištu i, zbunjen, izađoh da vidim šta se to događa.

U vazduhu se nalazilo nešto što je imalo oblik kukuruznog klipa, a sijalo se kao tek iskovan srebrni pehar. Iz debljeg kraja toga klipa izbijao je plamen koji je bio viši i od našeg zvonika, i kao da se ceo klip držao na stupu vatre i polako se spuštao na tlo. Prekrstih se i počeh da izgovaram molitvu za spas od nečastivog jer prvo pomislih da je taj predmet tvorevina đavola. Kad ni posle molitve to čudo ne iščeze, meni se obre u pameti jedan spis proroka Ezekiela u kome on opisuje sličan događaj. Sada sam, smiren i ohrabren molitvom, iščekivao šta će dalje biti.

Najzad je plamen nestao, vetar se smirio i grmljavina utihnula. Posle nekog vremena jedan deo zida se povuče i iz njega iziđe biće koje mi je izgledalo kao normalan čovek, samo što je bio nešto viši i obučen u plavo, pripijeno odelo. Tada začuh njegove reči, začudo ne u ušima već kao da su nastajale u mojoj glavi.

— Došli smo sa zvezda, stari čoveče, da obiđemo ovaj svet. Zadovoljni smo ovim što nalazimo i, kad se malo odmorimo, vratićemo se da podnesemo izveštaj našem zapovedniku.

Tada shvatih ko su. Setih se predanja o vatrenoj kočiji kojom su se kretali anđeli i gotovo izgubih svest od sreće što mi je ukazana čast da ih baš ja vidim, ja nedostojni.

— Dugo smo vas očekivali — rekoh, a oni me začuđeno pogledaše, kao da im nije jasno šta, govorim. — Čuvali smo ovaj svet i trudili se da ga načinimo bogougodnim. Drago mi je što čujem da vam se dopada ono što smo učinili.

— Nešto mi nije jasno — obrati se jedan anđeo drugom. — Poslednja ekipa je bila ovde pre pedesetak njihovih generacija. Nemamo još mnogo vremena, ali moramo da ustanovimo o čemu je tu reč. Da ih nije još neko posetio?

Šetasmo po manastiru i razgovarasmo. Objašnjavao sam im sve što su me pitali. Mnoga od tih pitanja bejahu naivna za njih, najbliže gospodu, ali sam shvatio da ispituju čvrstinu moje vere i pravio sam se da ne primećujem njihovo lukavstvo.

Pokazah im i Isusov pokrov. Kao što sam i očekivao, bili su dirnuti što smo ga sačuvali. Pritrčaše mu, gledahu ga i opipavahu sa

svih strana. Nešto su govorili jedan drugome; nisam sve razumeo, ali sam dobro upamtio te reči jer su one osnažile moju dušu:

— Pa ovo je reklamni plakat za onaj filmski spektakl koji je prošla ekipa snimila na ovom planetu!

Uskoro su otišli. Moja vera je sada tvrda, jer sam iz usta anđela čuo da je pokrov njihovo delo. Nisam razumeo šta znači reč reklamni, ni šta znači reč filmski, ali dobro znam šta je to spektakl. A ako je neki događaj u istoriji predstavljao spektakl, to je svakako bilo raspinjanje Isusa Hrista o čemu sada, na žalost nevernika, postoji i ovaj materijalni dokaz potkrepljen rečju samih anđela. Pokajte se, nevernici i otpadnici, jer pred vama je dokaz da je On postojao.

Miroslav Lazić:

BLISKI SUSRET ČETVRTE VRSTE

ili: Kako je Milojko stavio skromna saznanja u službu nauke i napretka svoga sela

Pre mnogo hiljada godina, mereno prema nekim našim, usvojenim, zemaljskim merilima, negde daleko u svemiru oblikovan je razum. Teško je reći, po našim materijalističkim kriterijumima, koliko je on predstavljao život. Konglomerat svih postojećih energija svemira formirao je oblike koji su se kao jedinke stvarali, razvijali i nestajali, jednostavno rečeno egzistirali. Očigledno, razum je bio rođen, ma koliko to neverovatno i neopipljivo izgledalo za naša shvatanja.

A u ovome trenutku, kada je ovaj svet ratovao na Bliskom istoku, borio se sa krizama i uzgred beležio razne pojave neidentifikovanih letećih objekata, dve energetske celine, neprimećene, ušle su u naš život.

• • •

— Mislim da nije pametno ovo što smo uradili. Primetiće da nas nema. Moraćemo im sve objasniti, a onda se nećemo izvući bez

posledica.

— Svejedno mi je. Imamo dovoljno energije da možemo ispitati šta se dešava i u drugim delovima svemira. Dosta smo dugo bili vezani za jedno mesto. Nikada da dočekamo da stanemo u red Velikih.

— Hej! Pogledaj! Šta je ovo?

— Budalo! Zar ne vidiš da je ovo uglavnom materijalan svet.

— Materija koja se kreće. Čekaj da pokušam da uspostavim kontakt.

Misaoni energetski impulsi upućeni prema materiji koju su videli ostali su bez ikakva rezultata. Proizvod svega bilo je samo jedno dugo i otegnuto »muuuuuu«.

— Ta materija uopšte ne oseća naše prisustvo.

— Idemo dalje, možda ćemo naći nešto zanimljivije.

• • •

Milojko Panić, zvani Ludi Milojko, išao je putem koji je od sela vodio do njegove njive. Preko ramena nosio je motiku i ašov o koji je bila ovešena stara, izanđala korpa sa hlebom i slaninom. Na glavi je imao nov šešir okićen sa pedesetak značaka koje je svakodnevno brisao i glancao. Najviše je voleo značku na kojoj su stajal slova »MPI« okružena sa dva klasa žita. »Milojko Panić, industralac žita«, Milojko je stručno tumačio skraćenicu.

Toga jutra išao je putem zamišljen, pokušavajući da se seti šta sve treba da uradi na njivi, kada čelom udari u neku prepreku na putu i pade na zadnjicu. Ispred sebe nije video ništa osim puta koji se protezao prema obližnjem šumarku. Pogleda levo, pogleda desno, i kada mu se učini pusto i prazno u ovome jutarnjem času, opsova masno, kako je to samo on umeo, brzo se diže, pokupi alat i krene. Ali ne napravi ni korak i ponovo se nađe na zadnjici. Ovoga puta, sedeći na zemlji i glupo zureći ispred sebe, samo ispruži ruku i napipa nešto. Polako se uspravi.

— Nevidljivi zid, ćaću mu njegovog. Koj me to sad zeza? — promrmlja Milojko i nasloni se na nešto što uopšte nije mogao videti. Dosta snažan, pritisnu malo jače, pa još jače. Kada mu žile na vratu iskočiše i mišići na rukama počeše da igraju, prepreke nestade i Milojko se, koliko je dug, nađe u bari na putu kao zadnji komšijski prasac. Polako ustade, sada već zbunjen i uplašen. Protrlja

kolena, obrisa ruke o sukneni prsluk i saže se da dohvati šešir koji je ležao na putu. Ali u tom trenutku šešir odskoči na drugu stranu.

— Nije šešir zec pa da si pobegne u šumu. Naj mi je žao za značke — reče Milojko glasno i pređe na drugu stranu. Ali šešir ponovo odskoči i nađe se na grani višnje što je rasla pored puta. On zastade i pogleda gore. Odjednom, nešto ga udari po stražnjici. Okrenu se i vide motiku kako sama zamahuje da ga još jednom udari, dok je ašov stajao uspravno u vazduhu pored nje, naopako okrenut i kao da mu se smejao.

Odmah se Milojko seti baba Tijaninih priča o duhovima, vampirima, vukodlacima i ostalim čudesima. Jeste da je baba govorila da se to dešava noću, ali ko će ga znati. Možda su se današnji vampiri i duhovi modernizovali pa rade i danju. Ne razmišljajući više, Milojko potpraši pete i ne baš u stilu sprintera, ali brzinom na kojoj bi mu mnogi pozavideli, napusti bojno polje.

• • •

— Ej, ovo čudo nam pokvari zabavu. Ali ni ovaj oblik nije mnogo zanimljiviji. Ne možeš energiju ni osetiti. Ovde je, čini mi se, svaki oblik materije prazan.

— Nije važno, idemo dole. Osećam nešto. Možda tamo postoji neko razumnije biće.

— Ovde je sve prepuno energije. Možda smo najzad našli nešto razumno. Pokušaj da se sporazumes.

— Dobivam neke čude signale koji mi nisu jasni. Pokušaću da ih dešifrujem... Pogledaj! Daje neke slike materije koja se kreće, kao i ova što smo je malo pre videli. Jaoooooo! povredilo me preterujući sa energijom. Šta misli, da ima više energije od mene i da je može povećavati kako mu se svidi? Sada ću mu ja pokazati!

• • •

U trenutku uključenja prenosa za Evroviziju, pored satelitske stanice bijesnu munja i svi uređaji u njoj prestadoše da rade. Stručnjacima u stanici bilo je potrebno nekoliko sati da zamene sve pregorele osigurače i neka elektronska kola centralnog kompjutera. Za to su vreme i satelitske veze sa Amerikom bile u prekidu. Uzrok tome nikada nije utvrđen.

A u opisanom trenutku vremena Ludi Milojko, sada već malo pribraniji, posle trčanja kroz celo selo, zadihan i oznojen, poče da

razmišlja o svome šeširu. Razmišljao, razmišljao, i na kraju odlučio. Stavi venac beloga luka i baba Tijanin krst oko vrata, uze metalni sanduk u kome je deda nekada davno držao novce i neke papire, ubaci u njega čekić, kolac (nije bio glogov, ali je Milojko smatrao da će poslužiti), bosiljak, Sveto pismo, još neke baba Tijanine andramolje i krenu po šešir.

Na mestu gde su ga snašla sva ona čudesa, Milojko otvori sanduk, povadi sve iz njega i razmesti po nekom samo njemu utvrđenom redu. Obazrivo se okrete levo i desno i poče da gađa kamenjem šešir koji je još visio na grani.

• • •

— Nije trebalo to da uradiš. Uništio si razumnu energiju. Kada bi to naši doznali, lepo bi se proveli.

— Ne brini, neće doznati. Pogledaj, ona blesava materija nam je opet došla. Hajde da je preplašimo.

Odjednom iz sanduka bijesnu svetlost kao stotine sijalica, a munje počeše da sevaju udarajući po unutrašnjosti.

Milojko stade zbunjeno, prekrsti se, poljubi krst, pa sa vencem beloga luka oko vrata polako priđe sanduku. Naglo nogom ritnu poklopac i zatvori sanduk, pa se saže da stavi katanac. Trebao je samo provući katanac kroz rezu na sanduku, ali samo što je dotakao sanduk, struja ga tresnu i on ponovo zapliva po bari koju je već tako dobro poznavao.

— Znam i ja nešto o lepetrici — promumlja ljutito, otrča do najbliže kuće i nemilosrdno otkide od ograde poveću dasku. Postavi je pored sanduka, stade na nju, uvi ruke košuljom koju je sa sebe skinuo i zaključa katanac.

• • •

— Šta ćemo sada? Što više energije usmerimo na jedno mesto da bismo izašli, ona se raspoređuje duž svih strana i odbija nas. Pa ovo je kao izolacija u našem svetu. Ovaj je pametniji nego što smo mislili. Kako se setio da nam ovo napravi? Oh, zašto te poslušah pa uđoh ovamo?

— Dosta mi je tvog trućanja. Moraće jednom da otvori a onda ćemo mu pakazati...

Ali Pametnom Milojku, kako su ga otada svi u selu zvali, nije bilo ni na kraj pameti da otvara sanduk i proverava što se u njemu

krije. Seljani su stavili sanduk na stara vrata, doneli ga Milojkovoj kući i postavili, zajedno sa vratima, u špajz na četiri izanđale automobilske gume. Priučeni električar iz susednog sela pomogao mu je da iskopa rupu u dvorištu, gde su postavili veliku bakrenu ploču sa izvodom. Preko nekih kalemova i instrumenata kupljenih u gradu povezali su jednu sijalicu sa sandukom i izvodom od zakopane ploče, i Milojkova kuća je prva u selu dobila električno osvetljenje.

• • •

— On nam krade energiju. Zar ne osećaš? Nestaćemo kao da nikada nismo ni postojali.

— Nije strašno. Sa ovakvim gubitkom energije možemo izdržati i stotinu okretanja njihovog planeta oko Sumca. Budi strpljiv.

• • •

Za to vreme Milojko je zadovoljno sedeo ispred kuće, osvetljen jedinom sijalicom u selu i prebirao se:

— Beše rodna godina. Svu sam letinu prodao i imam para. Što da mi se Persa muči? Kupiću joj onu mašinu za drndanje veša. Imam lepetriku i za izvoz. A da kupim i onu furunu na struju? Drva treba štedeti. Samo ne znam koliko će mi traje ovaj moj vampirski kumulator.

Hrvoje Prćić:

VJEČNO, CRVENO SUNCE

Prvo što je osjetio bilo je toplo ljuljuškanje tekućine u kojoj je plutao. Dok je razgibavao tijelo usklađujući djelatnosti organa, promatrao je ostale koji su se vrtjeli oko njega obavljajući iste radnje ili već zauzimali povoljne pozicije za skori start. Sjećanje predaka polako se budilo u njemu i ucrtavalo itinerer njegova puta, svrhu njegovog života u mozaiku vremena.

Osjetio je podrhtavanje komore i znao da se približava trenutak lansiranja. Vrata su se otvorila i svi su poput bujice krenuli kroz lansirni tunel. Radost i napetost ludjeli su u njemu i on se

bezobzirno stao gurati između brojnih tijela koja su hitala naprijed boreći se za što povoljnija startna mjesta. On mora stići do Crvenog sunca; to je jedini cilj i razlog njegovog postojanja. Crveno sunce je vječnost, život kroz eone, besmrtnost. Crveno sunce je apsolutna i potpuna radost.

Moćnom eksplozijom izbačeni su u kozmos. Za trenutak je zastao šokiran, a onda jurnuo prema mjestu koje je poznavao instinktivno. Takmaci su se malo raspršili, ali su svi ipak zadržali približno isti pravac, svaki u nadi da će baš on prvi stići do vječnog, Crvenog sunca.

Iznenadio ih je nalet svemirske sluzi. Mnogi oko njega izginuli su zapretani u njoj, dok je on u posljednji trenutak skrenuo. Gotovo paraliziran od straha jedva se kretao naprijed. Ispitivao je iskustvo uskladišteno u genima tragajući za opasnostima koje ga još vrebaju. Zašto nalazi samo lijepa sjećanja, gdje su informacije o pogibeljima? Potisnuo je strah i nastavio utrku, lukavo pazeći da bude dovoljno drugih oko njega, kao svojevrsni štit. Tada su nabasali na kozmičku zmiju. Šibajući repom na sve strane stvarala je pravi pokolj. Iako se činilo da nema prolaza, nekolicina ih se uspjela provući.

Nije mu bilo jasno kako, no još je bio živ. Nije ih preostalo mnogo. Patio je, ali se i radovao zbog toga. Crveno sunce počelo se nazirati u daljini i što su mu se više približavali, više ih je zasljepljivala i obezumljivala njegova ljepota i hipnotička privlačnost. Bilo je tako krhko i nježno, a tako moćno, krasno i zamamno. Bilo je tako tajnovito, obećavajuće, tako sveprožimajuće i samo njegovo.

Odjednom, sledio se od užasa. Ugledao je nečija leđa! On nije prvi! On neće dosegnuti vječnost! Očaj ga je cijeloga srvao. Sva ova jurnjava, trka, borba, sve ove smrti bile su težnja prema vječnom životu, prema nirvani budućnosti koju je omogućavalo Crveno sunce, a ono je bilo gostoljubivo samo prema prvome.

Iz najdubljih dubina svoga iscrpenog tijela izvukao je i njemu nepoznate rezerve snage i ubrzao. Polako je prestizao takmaca ispred sebe. Vječno Crveno sunce već je zauzimalo cijeli vidokrug i zvalo ga. Eksplozija ushićenja pratila je njegovo uranjanje u protuberancu sunca.

Bio je prvi!!!

Svijest mu se blaženo mutila dok se pretapao u vječnost,

vječnost...

• • •

— Oh dragi, bilo je fantastično! — prodahtala je dok su se posljednji talasi orgazma smirivali u njihovim oznojenim tijelima. — Naprosto osjećam da sam ovaj put ipak ostala u drugom stanju...

Krešimir Pušić:

KRISTALNI MJESEC

— Zdravo, imaš cigaretu?

Vadim kutiju i promatram djevojku. Ne izgleda loše, to prije što je ne mogu pročitati, a i simbol joj nije uobičajen.

— Hvala, ja sam Biolog Ahja. A tko si ti?

— Glumac. Pokazujem ljudima kako se nekada umiralo.

Zamišljeno je digla glavu i zagledala se u kupolu obasjanu svjetlom.

— I ja pokušavam objasniti ljudima da je nekada davno ovaj Kristalni trg bio obasjan pravim Suncem, da se unaokolo prostirao zelen travnat park. I sve je bilo doista živo...

— A mrtvaci — dodao sam — koji su ušli u grob nisu više izlazili kao što to ja moram svaku večer...

Naglo mi je prišla, uhvatila me za ruke i pogledala staklenim, tajanstvenim očima.

— Znaš, meni je ponekad žao što ne mogu umrijeti.

Gledao sam je zapanjeno ne shvaćajući ništa.

— Kako... pa zar ti ne voliš život?

— Da, baš zato što volim život. Čitala sam u nekoj staroj knjizi da su ljudi nekada vjerovali u reinkarnaciju, u ponovno rođenje nakon smrti. Reci, zar ne bi bilo divno sada umrijeti i roditi se na nekom zelenom planetu?

— A tko ti kaže da to nije samo legenda? I što ako taj planet

nema program Rođenja?

Uvrijeđeno me gurnula i zatim je kriknula.

— Pa zar svugdje mora biti tih čudovišta, zar uvijek moramo dodirivati samo hladan metal i staklo?

Moram priznati da nikada nisam razmišljao o nečem sličnom, ali ova djevojka zrači nešto čudno, stravično...

— Možda imaš pravo, ali kako ćeš se onda roditi, tko će se brinuti o tebi, odrediti ti zanimanje?

— To ne znam — izustila je sjetno — ali znam da nekada davno nije bilo Programera pa su ljudi ipak umirali i rađali se, možda i po nekoliko puta...

— Možda su bili glumci poput mene.

Pogledala je na sat i progovorila hladno kao da ni o čemu nismo razgovarali.

— Sada moram ići, ali možemo se naći večeras ako želiš.

— Zašto ne, budi ovdje kada će stavljati Kristalni Mjesec.

— U redu, zdravo.

Otišla je tajanstveno i brzo kao što se i pojavila... Djevojka staklenih očiju na Kristalnom trgu kojoj je ponekad žao što ne može umrijeti...

Željko Rašić:

DIPLOMSKI RAD

U središtu svemira, na umjetnom planetu AAA-I u veličanstvenom gradu Tehnobileitanu, na tronu od čistog ugljika sjedio je dragi Bog. Lijevo od Boga lebdio je psihotelesenzorski komunikator, odmila zvan Pstesko.

Ispred vladara svih vladara, odjeven u grimiznu odoru stajao je arhanđeo prvog reda. Naizmjenično je blijedio i crvenio u licu. Blijedio je očekujući ocjenu za svoj diplomski rad, a crvenio gledajući golotinju vrhovnoga. Čuo je on već priče da je Bog

egzibicionist, ali nije vjerovao. Eh, što ćeš, moraš šutjeti, on je vrhovni, a vrhovni uvijek ima pravo.

U tom trenu progovori Bog sonornim glasom:

— Veoma sam zadovoljan vašim završnim ispitom, unaprijeđeni ste u serafima, i, ujedno preuzimate upravljanje tim planetom kamo će se odsada slati svi koji se pobune protiv vrhovne vlasti. Unaprijeđeni ste samo zbog vaše humanosti koja se rijetko sreće u ovom našem dehumaniziranom svijetu. Vaša krasna zamisao da se pobunjenici više ne eliminiraju već da se protjeraju na taj vaš planet, zaboravio sam kako se zove, upravo je veličanstvena! — završio je Bog svoj dugi govor.

— Planetu na kojem će živjeti pobunjenici, moj gospodaru — javi se novounaprijedeni arhanđeo — ime je Pakao.

— A, lijepo ime, imate moju punu podršku — nasmiješi se vrhovni pokroviteljski.

Shvativši da je primanje završeno, Lucifer se pokloni do poda i ponizno gledajući iziđe natraške.

— Tako, za danas je gotovo — reče Bog gledajući Psteska — bio sam se vraški umorio, nego reci ti meni, dragi moj Pstesko, gdje je trenutno moj sin?

Pstesko pomisli kako je starac već postao senilan, pa je zaboravio da mu sin čeka audijenciju, jer je i on već, ma kakav lijenčina bio, završio diplomski, zato reče:

— Vaš sin čeka da ga primite, moj gospodaru!

Starcu se ovlažiše oči i on naredi da uvedu sina.

U golemu prostoriju uđe vitak, visok mladić, blagih, smeđih očiju. Smeđa brada uokvirivala mu je lice koje je zračilo nepokolebljivom odlučnošću.

— Pa gdje si, zaboga, sine moj? — pitao je uzbuđeno vrhovni pokazujući sinu da sjedne u fotelju desno do njega. — Nisam te vidio tisuću godina!

Mladić elegantno sjedne smiješeći se.

— Pretjeruješ, oče — reče mladić blago — nismo se vidjeli svega osam stotina četrdeset i tri godine!

— Dobro, dobro — gunđao je stari — ali ipak, mogao bi me češće posjećivati, ta ti si moj nasljednik!

— Upravo zato te nisam pohodio. Znaš da moram napraviti najbolji diplomski rad kako bih stekao pravo na vladanje nad svim vladarima svemira!

— Pa dotad ima vremena, ili možda misliš da ću tako brzo otići u carstvo snova?

— Ne, oče, ne mislim, ali tko zna?

— Imaš pravo, mladiću moj, a jesi li završio diplomski?

— U toku je, ali nešto nije u redu! Objasnit ćul Vidiš, oče, u galaksiji Ledango, milijardu sedamsto trideset i dva milijuna parseka udaljenu odavde naišao sam na planet za koji sam ocijenio da je pogodan za moj naum. Kružio je oko sunca sedmog reda i bio potpuno užaren. Ohladio sam ga i pripremio za budući život.

Dok je mladić govorio, super-ekstra holografska slika prikazivala je užaren planet, sunce oko kojeg je kružio, hlađenje planeta i sve ostalo što je slijedilo.

— Za razliku od svih naših moćnika koji su stvarajući razne oblike života izgradili gotove oblike i prepustili ih njima samima, ja sam odlučio stvoriti bića na našu sliku i priliku iz jedne jedine molekule i u tu molekulu ugraditi genetski kod koji bi tu molekulu kroz milijune godina, raznim mutacijama, doveo do razvoja kakav je bio naiš prije bilijun godina!

— Ali to je nemoguće! To nije pošlo nikom za rukom! — Bog je bio zapanjen.

— Ali, ipak, moguće je! Meni je pošlo za rukom, uspio sam u potpunosti, to jest bilo je sve dobro, a onda me odjednom iznevjerio genetski kod. Bio sam predvidio da ta bića slična nama poslije određenog razdoblja kad ukrote prirodu, postanu miroljubiva i da im taj mir omogući veliki psihički napredak, ali nije bilo tako. Uostalom, pogledaj od početka! U oceane na planetu LE-038, kako sam ga nazvao, ubacio sam tri bilijuna molekula. Uskoro je život počeo bujati. Vremenskim skokovima pratio sam razvoj, i, kad je trebalo intervenirati, intervenirao sam, na primjer upoznao sam ih s vatrom. U nekoliko milijuna godina oblikovala su se bića tek donekle slična nama. Bio sam sretan jer ovo je bila potvrda da sam na pravom putu!

Holografska slika prikazivala je glupo lice nekog Kromanjonca.

— Kroz milijune godina — nastavljao je mladić — bića su bila

sve sličnija nama. Konačno su dosegla stupanj razvoja kad su prema mome programu mogla odbaciti ratobornost i posvetiti se tehničko-psihičkom razvoju. Ali na moje iznenađenje, to se nije dogodilo. Ako uskoro nešto ne poduzmem, doći će do potpunog uništenja koje će započeti jedan vrlo ratoborni narod koji se zovu Izraelićani. Ako se to desi, propade moj diplomski rad, a umiješati se kao sila koja dolazi izvan njihova planeta ne dolazi u obzir, postali su nepredvidivi! Što da radim, oče?

Vladar svih vladara šutip je trenutak. Tada pobjedonosno pogleda sina:

— Našao sam rješenje! Netko u prošlosti tog naroda trebao bi da djeluje na njih pripremajući ih za susret s nama i učiti ih miru! A ti Izraelićani djelovat će na druge narode i tako izbjeći samouništenje! Tako ćeš završiti diplomski rad!

Bog je svakako bio neobično optimistički raspoložen čovjek.

— Bravo, oče, krasna ideja, kako se sam toga nisam sjetio? Samo, kako ćeš to izvesti?

— Poslat ću tamo našeg čovjeka koji će se roditi kao i oni!

— Koga, oče?

— A koga ako ne tebe — tobože se čudio Bog. — Pstesko će te transformirati i ubaciti u krilo zdrave žene. Rodit ćeš se kao običan čovjek. Kad odrasteš činit ćeš čudesa da te narod prihvati, a zatim ću urediti da te osude na smrt, a prije izvršenja osude, pokupit ćemo te. Tada će biti uvjereni da nisu sami i u njihovim srcima vladat će strahopoštovanje i moralnost i kad dođemo po njih bit će spremni.

Sin Božji gledaše oca s divljenjem.

Malo zatim Pstesko psi-di snagom pripravi mladića i ubaci ga u krilo Marije, koju je prije toga izabrao.

Poslije nekoliko mjeseci, tj. devet, kao što znamo, rodi se sin Božji kojem presretni roditelji dadoše ime — Isus Krist. Do svoje tridesete godine činio je čudesa, a tada ga Pontije Pilat kojem je Pstesko po nalogu Božjem sugerirao ravnodušnost, prepusti narodu. Narod odluči da ga smakne, tj. razapne.

U međuvremenu, Pstesko odluči izvršiti svemirski udar. Stoga uništi Boga, a zahvaljujući njegovim holografskim snimkama i snimljenim moždanim valovima upravljaše umjesto Boga. Naravno,

odlučio je ostaviti Isusa Krista na cjedilu da bi zaštitio prijestolje.

A tamo na Zemlji, u smiraj dana, razjarena rulja razapne Isusa. Oni koji se nađoše blizu križa poslije govorahu da su čuli kako je govorio: »Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?«

Jadnik, nikad to nije saznao.

Pstesko, premda stroj, nije bio bez srca. Pokopao je mrtvo tijelo u stilu bogova, a da bi kaznio Kristove ubojice izazove strašnu glad na Zemlji koja je trajala punih sedam godina.

Nikša Siminiatti:

PREDSTAVA

Zgrada nacionalnog kazališta svjetlucala je na jutarnjem suncu. Bilo je devet sati i trideset minuta i generalna proba je već počela. Duž uskih staklenih hodnika prolazile su raznobojne cijevi. Svaka cijev bila je pod pritiskom različitih emocija što su tekle u centralni režijski pult smješten iznad pozornice. Emocija je bilo oko devet stotina, svaka u posebnoj boji. Cijevi su ulazile u režijski pult kao što zavojnice starinskih generatora ulaze oko rotora. Glavni režiser postavio je svoje emotivne programe na posebnu platinastu površinu. Tekuće su emocije atomskim raspršivačima poslane ravno na platinastu ploču, a ona bi isijavala toplinu i tamnocrvenu svjetlost.

Sve je savršeno funkcioniralo. Za nekoliko minuta liftovi će popeti na pozornicu glumce. Rasvjeta je bila diskretna i čula se glazba. Bio je to neki violinski koncert iz 20. stoljeća. Tekući kristal pulsirao je po impulsima koje je primao od snažnih magneta: jasno se vidjela slika koju je violinist proizveo u svojoj imaginaciji prije 370 godina.

Režiser je pritisnuo senzore svog samoisključenja, ali pripreme su tekle dalje neovisno o njemu. Na pozornicu su stupila dva robota. Bili su plave i crvene boje, visoki oko jedan metar. Plavi robot se kretao u pravcu publike, odnosno prazne dvorane i natrag, a crveni je pratio kretnje plavog ne mičući se sa svog mjesta, tamo

sa sredine pozornice. Iznad njih, na platinastoj ploči, titrale su mekane, široke iskre, padale na hladni pod i tu se gasile.

To je bila premijera predstave »U očekivanju Godota«. Sve je bilo rasprodano i direktor je zadovoljno trljao svoje čelične ruke. Veliki trezor najrazličitijih emocija trebalo je da poslije predstave bude potpuno ispunjen, da bi pričekao predstavnike međuplanetarne trgovinske organizacije. Ovaj put, mislio je direktor, imat će što osjetiti. Ovo je predstava koja će dati dosad nepoznate emocije, a takve su vrlo skupe. Radnici su kontrolirali svako sjedalo posebno. Ispitivali su primo-predajnike, i svaki put kad bi kontrolni aparat dotakao živčani centar primopredajnika, na pozornici bi planula tamnocrvena svjetlost takvom silinom da bi platinasta ploča zasjala gotovo do polovice. Svih 50 sjedala je bilo ispravno.

Generalna proba se bližila svršetku.

• • •

Petnaest minuta prije ponoći počela je publika stizati u dvoranu. Iznad svakog sjedala dizala se oko 230 metara visoka staklena konstrukcija. Ljudi su dolazili, sjedali i priključivali na svoje zatiljke iglice koje su bile spojene sa staklenim konstrukcijama, a potom bi se udobnije namještali prepuštajući se glazbi koja se nije čula; platinasta ploča izbacivala je sve duže i duže iskre koje su tromo padale na podij.

Svjetlost je tinjala, postupno se gasila. Dvorana se našla u tišini. Svih 50 primopredajnika uredno su emitirali valove emocija. Na direktorovim kontrolnim ekranima prevladavale su svijetlozelene nijanse: publika je bila dobro raspoložena. Direktor je bio sretan. Volio je takvu, intelektualno spremnu publiku, s toliko blistave hladnoće, jer samo takva publika mogla je dati vrhunske rezultate.

Sve je bilo spremno za početak. Direktorova tanka metalna ruka dotakla je signal za početak. Čulo se tiho pucketanje elektriciteta gore u hodnicima. Kontrolori su rutinski pregledavali prohodnost staklenih cijevi. Emocije su kolale onako kako se samo može poželjeti.

• • •

Crveni i plavi robot privodili su svoj dijalog svršetku. Publika je bila zanesena ljepotom predstave. Režiser je bio u izravnoj vezi s direktorovim odajama i mogao je u dogovoru s njim poslati

glumcima bilo koju zapovijed. Roboti su primili impulse. Trebalo je više usamljenosti iscrpsti iz prvih redova, i plavi robot je krenuo do ruba pozornice.

Na direktorovim ekranima se istovremeno zgusnula plava i modra boja. Izvještaj kontrolora trezora dao je još više slobode režiseru: trezori su još bili djelomično prazni. Direktor je izmijenio nekoliko misli s režiserom. Da, trebalo je osjetiti prisutnost smrti, jednu od najdragocjenijih emocija. Glumci su izgarali od snažnih električnih naboja i ljubičasta se boja s kuta ekrana počela širiti po njima. Postalo je već rizično toliko iscrpljivati glumce i režiser je pripremio rezervne. Publika je bila zadovoljna, ali blizu umora i zasićenja. Trebalo je paziti da se ne pretjera. Posude s ljubičastom tekućinom bile su već složene na policama trezora. Svjetlost se počela povlačiti. Predstava je završila.

Inspicijent je automatski poslao režiseru i direktoru izvještaje o stanju publike. Režiser je poslao zahtjev za analizu kvalitete dobivenih emocija i stigao je zadovoljavajući, više nego zadovoljavajući odgovor. Dvorana se ispraznila, glumci su se oporavljali i punili emocijama za slijedeće, rasprodane predstave. Radnici su kroz spletove cijevi poslali jaku kemikaliju koja je otapala zaostale kapi emocija.

Režiser je sjedio u kazališnom baru. Njegov je zadatak bio izvršen. Sutra će cijela galaksija brujati o ingeniozno dobroj predstavi i on će primiti laskave kritike svojih kolega. »Ipak je težak život nas umjetnika«, mislio je, dok su se gasila posljednja svjetla.

James P. Girard:

Something's Coming

Preveo Božidar Stančić

Nešto dolazi

Ne mislim da je bilo tko pozvao prošlogodišnje kiše i odlazak Posjetilaca, ukoliko ono turobno sivo siječanjsko svjetlo u lipnju nije bio jedan od znakova koje je čovjek neprekidno tražio u zemaljskim stvarima: znak svemirske metafore. S distance je, dakako, lako interpretirati sjećanje. Za mene je, na primjer, cijela ta priča počela nakon neobičnog otkrića na obali Potoka Skakavaca.

Farmer Hinman i njegova tri sina radili su na obiteljskom posjedu i pri provjeravanju čvrstine padina rijeke kopanjem, nakon učestalih kiša, našli su kosture. Pomislivši da je riječ o zločinu, Hinmanovi su obavijestili šefira i novine, ali smo mi odmah saznali jer smo imali radio-stanicu na policijskoj frekvenciji. Novine su odmah poslale reportere na mjesto događaja, ali i prije nego što smo Ben i ja stigli, netko je ustanovio da su kosturi stariji od sto godina i da su to kosturi odraslog čovjeka i djeteta. Dakle, umjesto kriminalističkog slučaja ispao je slučaj povijesnog ispitivanja.

Sjećam se kako je Ben psovao kad su kola zaglibila u blatnu kolotečinu, a karter treskao po blatu.

Ben i ja promatrali smo nakon dolaska te kosti pokušavajući zadržati ravnotežu na humku iskopane zemlje dok nam je Hinman obrazlagao nadugo i naširoko kako se sve moglo umrijeti prije stotinjak godina u ovom zabitnom kraju.

— Moglo je to biti od gladi, od hladnoće, od bolesti, od divljih zvijeri, od Indijanaca... pa i od sve sile drugih stvari moglo se tada

umrijeti.

No, složio se s Benom, koji je izvježbanim okom fotografa uočio da su se čovjek i dijete stisli jedno uz drugo u strahu od očekivane smrti.

— Ne razumijem zašto je ovdje samo dvoje, primijeti farmer, —Trebalo bi da ih je više, ali gdje su ostali? Možda su se spasili, ali ne bježi se samo tako, ostavljajući dijete u smrtnoj opasnosti. Neka kukavica, nesumnjivo, ali možda je to čak i jedan od roditelja... možda je ovo drugo također dijete... sve je to čudno.

— Možda nije imao nikog drugog — primijetio sam. Možda sam tako reagirao kao udovac pred drugima koji ne mogu zamisliti da se sve obitelji ne sastoje obavezno od oca i majke. Koliko mi je puta neki prodavač govorio neka se savjetujem sa ženom prije nego što ću nešto kupiti. Koliko puta je učiteljica rekla mojoj prvoškolki Sarie neka to i to potpiše majka. No, ja sam shvatio što farmer želi reći. Zbilja je čudno što su morali umrijeti ovdje, ovako sami, nekompletni na neki način, čekajući nešto tako očito za njih, a tako zagonetno za nas.

Čini mi se da je te noći Timmy osjetio prvi put strah. Upravo sam te noći pisao za novine. Mislio sam da djeca već dugo spavaju. Pošao sam u kuhinju da skuham kavu, kad sam začuo iz dječje sobe jecanje. Da su bili krikovi kao što se često događa u snu, ne bih se uznemirio, ali su jecaji bili učestali, gotovo ritmički, i u isti čas sam začuo na vratima nekakav šum i u mraku opazio Sarie.

— Tata... Timmy stalno plače i ja ne mogu spavati — rekla je.

Znači, nešto ozbiljno. Vjerojatno je već dugo stajala ovdje čekajući da utihne pisaći stroj pa da se javi. Ona je shvatila da ne bi trebalo da me smeta kad radim. Otkako je Marian umrla, nisam baš uvijek bio uviđavan otac, a to mi je ona i olakšavala baveći se sama svojim problemima. Timmyju još nisu bile ni tri godine, bio je dječačić pun samouvjerenosti i nije mario za odrasle i njihov način života. Ali Sarie je sad šest godina i ima godinu dana predškole. Sad se već djelomično osjećala odgovornom za red. Već odavna nije dolazila noću na moja vrata. Nije dolazila od onog teškog vremena kad smo zajedno oplakivali majku. Timmy je tada bio beba i sad je smatrao posve normalnim da se obitelj sastoji od oca i sestre. Zato je bilo neobično naći ga kako plače kao da je osjećao neizmjernu tugu, sjedeći na svojem krevetiću. omotan u pokrivač, sa suzama na

licu.

— Što je, Time? — pitao sam dok je hvatao dah.

— Nešto će doći — rekao je on prijekornim tonom, koji mi se činio prirodnim za ojađenog dječaka od tri godine.

— Što će to doći, Timmy?

On je samo mahao glavom i durio se. Ponekad bi mislio da će kroz prozor doći medvjed, a opsjedale su ga i zmije, ponekad toliko da nije htio jesti špagete. Ponekad bi se prepao bilo čega, ali sam ga uvijek uspio razuvjeriti.

— Netko će doći i odnijeti me — rekao je i počeo jecati.

Pošao sam u kupaonicu po rukavicu za pranje da mu operem tragove suza s prljava lica. Sarie me gledala kad sam se vraćao, držeći ruke na ušima.

— Glup, glup, glup! — vikala je dok sam brisao lice njezina brata. — Ti su glupa beba!

— Budi pristojna s bracom, Sarie — rekao sam. — Hajde, Time, poslušaj me.

Rekao sam sam sebi da valja odmah razjasniti u čemu je problem, inače si mogu prekrižiti noć ili ćemo se, što je još gore, sve troje naći u mojem krevetu gurajući se i brbljajući do jutra.

— Ništa neće doći! — rekao sam autoritativno. — Bude li nekoga u dvorištu, znaš da će Charlie zalajati.

Timmyjevo jecanje načas se pretvori u šmrcanje dok je razmišljao.

— Charlie će otjerati medvjede — rekao je.

Bila je to stara formula za utjehu, ali ovaj put, čini se, nije bila uvjerljiva.

— Charlie je moj drug — dodao je.

— Opet se vraćaju oni stari medvjedi? — pitao sam ga, shvativši odmah da sam pogriješio. Njegove su se oči raširile, počeo je odmahivati glavom.

— Oni će doći po mene! — vrisnuo je.

— Što si glup! — vrisnula je i Sarie. — Vani nema medvjeda, oni su u šumi.

Podigao sam ruku i dao joj znak da zašuti.

— Nisu u pitanju medvjedi — rekao sam blago, ali sam se u isto vrijeme zabrinuo. Znao sam da Sarie nikad nije uspjela otjerati bratov strah.

— Nema veze — rekla je — on je ipak glup. — Tata, ja bih spavala, umorna sam.

— Znam, Sarie. — Sjedio sam na rubu Timmyjeva kreveta i gledao dječaka kako cmizdri.

— No, Time! — Blago sam ga polegao. Nije se branio. — Smiri se i zaspi. Nitko neće doći po tebe. Sve će biti u redu. Charlie je na vratima, Sarie je u svome krevetu i tata je u svojoj sobi. Znaš da nećemo nikome dopustiti da te odvede. Slažeš se?

Kimnuo je glavom, gotovo je zašutio, premda su mu disanje još i sad prekidali povremeni jecaji. Pokrio sam ga, pomilovao po obrazu i ustao. Okrenuo sam se na vratima. Ležao je stisnutih usana, netremice me gledajući.

— Laku noć — rekao sam. Usta su mu se namjestila kao da će reći »laku noć«, ali glasa nije bilo.

Kad sam se u neko doba noći probudio, našao sam ga kraj sebe. To mu je bilo prvi put. Nekoliko je puta dolazio u moj krevet za sestrom, kad se i ona osjećala preplašenom i napuštenom. Ali nikad dosad sam. Ležao sam budan u mraku, svjestan da je nešto temeljito uznemirilo život mojega sina i da nikako ne mogu saznati što je to.

• • •

Ipak, ujutro kad se probudio, nije bio ništa nervozniji nego obično i bio sam začuđen kad je noću opet sve počelo. Budući da nisam te večeri namjeravao pisati, želio sam razjasniti zagonetku, ali sam ga samo uspio uzrujati. Uspavao sam ga ljuljajući ga u zamračenoj dnevnoj sobi kao dijete od godine dana koje ima grčeve. Kad sam ga stavio u krevet, Sarie mi je rekla da je u vrtiću neprekidno cendrao i govorio da će doći netko i odvesti ga daleko.

Pozvao sam sutradan gospođu Appelman iz ureda. Rekla je da ga uznemirava nešto što ona ne može shvatiti, da ga nešto plaši.

— Jučer sam mislila da je nešto ružno sanjao, ali reklo bi se da ga to muči i kad se igra. A mogu vam, na žalost, reći da mu se u tome pridružila i mala Ann Stockstad. Njezini su mi roditelji spomenuli da se probudila u noći vrišteći i da bije htjela zaspati unatoč svim njihovim nastojanjima. Ona i Timmy su najmlađi i

zajedno se igraju. Nije to iznenađujuće, ali je neugodno. Nisam još imala takav slučaj premda se već trideset godina bavim djecom. Ako mu to ne prođe do drugog tjedna, mislim da bi valjalo poću k liječniku.

Suprotno Timmyjevu raspoloženju, dosad vlažno i turobno vrijeme se proljepšalo i dva je dana zaredom sjalo sunce. Sve se počelo sušiti, premda je ostao dojam vlažnosti pod nogama pri hodanju.

Trebalo je da pripremim članke o ljetnom sajmu, svi su bili zaposleni u redakciji. Sarie i ja postali smo sve nervozniji i osjetljiviji zbog nespavanja, pa kad je Timmy počeo bezrazložno cmizdriti i petu noć, iznervirao sam se i prilijepio mu pljusku. No, time nisam baš ništa postigao, dapače, s osjećajem krivnje prihvatio sam ga poslije u svoj krevet i držao ga na rukama sve dok nije zaspao. Mislio sam da će nam se i Sarie pridružiti, ali je ona bila presretna što može ostati sama u sobi i naspavati se.

— Kako su glupi ti dječaci — rekla mi je gorko. — Samo plaču bez razloga.

Mislio sam da će se Timmy smiriti sljedeće noći kako bih mogao iz njega istjerati te strahove, ali sam samo ubrzao bujicu suza. Strahovi su se ugnijezdili u njemu.

— Ja sam još beba — rekao je jednoga dana bez vidljiva razloga.

Mislio sam da mu je to rekla gospođa Appelman da bi ga posramila, nadajući da će prevladati svoje strahove. Ali stid je samo pojačao strah. Pomislio sam na liječnika.

A zapravo je dr Barry, liječnik što se brine o djeci, telefonirao meni u ured. On je, kaže, zapazio u djece mnogo slučajeva akutne dječje paranoje, osobito u vrlo male djece, i pitao me da li sam čitao štogod o toj pojavi u drugim područjima. Odgovorio sam mu da ću mu se javiti čim to istražim. Pomislio sam da bih mogao porazgovoriti o tome s Erniejem Bennetom, koji ima sudsku kroniku lista a čija je žena bolničarka u rodilištu, i s Joeom Cobbom, koji vodi posljednje vijesti i u vezi je s hitnom pomoći. Obojica su čula da u jaslicama imaju teškoća s bebama koje plaču do iznemoglosti, odbijaju dojenje i tome slično. No, to se pripisivalo ultrazvuku nekih medicinskih uređaja, lošim mirisima u bolnici, mračnosti prostorija zbog lošeg vremena i tako dalje. Očito nitko nije pomislio

da bi trebalo povezati sve te slučajeve.

Kad sam se javio dru Barryju i rekao mu to, on je nekoliko trenutaka šutio. Zatim me zamolio neka ne pričam o tome dok se ne ustanovi nije li to samo puka slučajnost.

— Što mogu učiniti za Timmyja? — pitao sam

Opet je šutio prije nego što će reći:

— Zasad vam mogu preporučiti da mu budete bliski, da ga tješite, da mu pokažete osjećajnost i podršku... ali ja nisam psihijatar.

— Mislite li da je to na psihičkoj bazi?

— Tko zna? No, čini se da se širi poput epidemije.

A tako je i bilo.

• • •

— Oni se sad odjednom boje — rekla je gospođa Appelman i pokazala mi u sobi dvoje veće djece što su se stisnula jedno uz drugo na divanu i sjetnih očiju gledala u televizor na čijem su ekranu trčkarala dva dinosaura. Činilo se da je i gospođa Appelman bila neraspoložena.

— Uvijek se drže mene, kao i sva mala djeca, a kad ja to ne želim, sjednu i ne rade ništa, kao da su kažnjena.

Već sam na putu kući vidio da će večer biti očajna. Od sinoć je Timmy neprekidno jecao, blago i bez suza, i mi smo se već na to privikli. To je postao čak i njegov način disanja, a oči su mu bile stalno otečene i obrazi prljavi od suza koje je brisao nadlanicom. I Sarie je šutjela, ukočenih i širom otvorenih očiju i stisnutih usana, s izrazom lica koji je bila namjestila kad je prvi put sjela na tobogan u dječjem zabavištu. Na njoj sam mogao vidjeti čak i bolje nego na Timmyju koliko je zbiljska ta stvar koja ju je grizla, taj izjedajući dojam da je svijet pošao naopako. Podsjećala me na moje vlastitu reakciju dvije godine prije toga kad sam pokušao dati smisao životu bez Marian i pokušavao podnijeti svoju i njezinu bol, baveći se i malim djetetom, koje nije dopuštalo ni da ljudi u miru trpe zbog gubitka. Ipak me on i spasio, to malo nemilosrdno biće Timmy, a ja sad ne znam kako da njega spasim od straha i čini se da me isti neuspjeh čeka i kod Sarie. I koračajući kamenitim putom prema neosvijetljenoj kući, držeći Sarie za ruku i Timmyja obješena o svoj vrat, osjećam svu težinu toga neobičnog osjećaja krivnje prepunog

samosažaljenja, što se osjeća kad je netko kao roditelj sam ondje gdje bi trebalo da bude dvoje.

Sarie je bar bila u stanju izraziti svoje osjećaje.

— Mislim da će se nešto strašno dogoditi — rekla je — ali ne znam što. Nešto će se dogoditi Timmyju i meni. Toga se plašim, ali ne znam što je to. Plašim se kad samo pokušam i misliti na to, ali želim sve više misliti na to... jer gotovo znam što je...

— Kao da se nečega ne možeš sjetiti... ?

Odmahnula je glavom.

— Ne, ne... ja bih mogla misliti jače na to kad se ne bih bojala.

— Jesi li pokušala a da ne misliš na to?

Ponovo je odmahnula glavom.

— Ne mogu. Stalno mislim, stalno mi je to u glavi.

— Približava se?

Na njezinom licu isti izraz kao u prilikama kad bih je iznenadio da radi nešto što ne smije. Vidio sam da je to nešto o čemu nije htjela govoriti, ali je kimnula glavom i u kutu očiju pojavile su se suze. Posjeo sam je na koljena.

— Slušaj, dušo. Ti si dovoljno velika da znaš da ću te štititi od svega, zar ne?

Potvrdila je, ali sam osjetio da baš nije uvjerena.

— Ipak, imam dojam da je to tako veliko... — rekla je.

Po riječima gospode Appelman, strah se postupno uvukao u Sarie kao i u ostalu djecu, nervoza male djece pretvarala se u opći očaj, u val neugode, u dječji osjećaj nesigurnosti, pa napokon u strah od nečega neizrecivog.

Telefonirao sam dru Barryju, ali mi je on ponovio ono otprije, dodajući da se »bolest« proširila i na stariju djecu i da se sve više širi. Trebalo joj je tri dana da se proširi s djece od tri godine na četverogodišnju, ali samo jedan dan da prijeđe na djecu od šest godina.

— Možda bismo od starije djece mogli nešto saznati — rekao je pun nade.

Kod mene je prednost, koju sam iskoristio, bila u tome što su oba moja djeteta »bolovala« od iste »bolesti«. Ove sam noći mogao

spavati jer su Sarie i Timmy spavali u Timmyjevu krevetu, nalazeći utjehu jedno u drugom. Tonući u san u prekratkom Sarienom krevetu, mislio sam kako je opak taj strah što pogađa njihovo povjerenje i ruši u njima jedinu snagu u tom svijetu već ionako prepunom svih mogućih opasnosti.

Kad sam o tome pripovijedao glavnom uredniku Clarku, vidio sam da mu je odlanulo kad je čuo da ne želim o tome pisati.

— Nije potrebno pisati o svemu što je neobično — napomenuo je. — Možda sitnu vijest u rubrici o zdravlju.

Ne znam da li je ta sitna vijest izašla. Pedijatri iz Fondacije Menninger su prvi objavili kratku vijest o tome kako je mnogo male djece pogođeno akutnom paranojom. Na kraju tjedna se ta vijest utopila u masi statistički utvrđenih zabrinjavajućih slučajeva. Dogodilo se nekoliko dramatičnih slučajeva samoubojstva djece od deset do četnaest godina. U oproštajnim pismima govorilo se o drogama, o bombama, o zagađenju, o političkom pritisku, o čistunstvu, o svim stvarima kojih treba da se bojimo, a koje istjerujemo olakom tolenatnošću. Ipak je postojao zajednički faktor koji se pridružio svim strahovima: krajnji očaj.

Bilo je i drukčijih mišljenja. Medicinski je fakultet optužio nepoznati virus koji se oborio navodno na živčani sustav djece i socijalno osiguranje je osnovalo fond za istraživanje radi suzbijanja te epidemije straha. Antropolozi su govorili o potpunom padu kulture i nemogućnosti djece da se uključe u naše kaotično društvo, u kojem za njih nema budućnosti. Drugi su tvrdili da mlađi shvaćaju kako čovječanstvo juri prema samoubojstvu ratovima, zagađivanjem i kolektivnom slaboumnošću. Sekte su iznosile svoje teze. Televizija je emitirala programe u kojima su sudjelovala pametna i sretna djeca...

Neki je etiolog podsjećao čitaoce na neobjašnjiv nestanak dinosaura i povezao dječja samoubojstva i kolektivnu smrt glodavaca u nekim područjima gdje su se iscrple rezerve hrane.

— Možda i mi kao i neke životinje imamo prirodan sat u mozgu? — primijetio je. — Sat koji pokazuje trenutke naše evolucije kao vrste. Ako je tako, možda je nešto uključilo znak za uzbunu?

Deset dana poslije prve plačljive Timmyjeve noći u novine su počele stizati istovjetne obavjesti iz drugih zemalja svijeta. Stalno je

oko teleksa bilo novinara, koji su pratili vijesti UPI-ja ili AP o epidemiji u Engleskoj, u Brazilu, u Japanu, u Sovjetskom Savezu. Pisalo se o istraživanjima stotina učenjaka i filozofa, što su radili zajednički na ispitivanju mnogobrojnih nesretnih događaja.

Ali, kako se to već često događa, nesreća se množila, čak su i najteži slučajevi već gubili snagu. Osobna se bol pokrivala općim preokupacijama, koje su pak uzmicale pred sumornim svjetlom svačijih tjeskoba. Počelo me i smetati kako su sredstva komunikacija u opću međukulturnu krizu pretvarala ono što sam čitao na licima svoje djece, Timmyja otečenih očiju i tjeskobne Sarie. Morao sam napisati članak o »epidemiji« u našem području, samo brojke i činjenice koji mi znamo. Clark me obazrivo pitao bih li mogao napisati članak o svojim iskustvima o tome, jer sam ja o tome prvi i progovorio. No, kad sam gunđao, nije ustrajao.

A onda, dva tjedna nakon one večeri kad je Timmy rekao da će nešto doći, nešto je i došlo.

• • •

Dingdingdingdingdingdingdingdingding ding ding ding... ding...

— Do vraga; Što je...

To je bio početak »razgovora« Joea Clarka i teleksa, a zatim su se svi iz redakcije nagruvali u sobicu gdje su otkucavali teleksi. Posljednji put su tako kuckali teleprinteri u studenom 1963, kad je dopisnik iz Dallasa pustio da dugo zveckaju.

— Tko je sada na redu? — zapitao je netko, a zatim su počela otkucavati slova.

»HITNO HITNO

HTNXXX THNXXXX

slijetanje svemirskih brodovaxxxx

brodovi, čini se, došli iz svemira

su aterxxxx zapaženi iznad

Grand Island nebraska

xxxxxxx

grand island, neb(ap); veliki, očito strani brodovi, zapaženi su iznad grada oko 10.20 sati jutros.

pazi! iza »brodovi« dodaj: »u obliku letećih tanjura« 10,32 h, nastavak slijedi. «

Nastala je neobična tišina. Svi su se teleprinteri zaustavili u isti čas. Netko se tiho i nervozno nasmijao, nekoliko usklika i zatim opet tišina. Prvi put u životu čuo sam odavde brundanje rotacije dva kata ispod nas. Još nitko nije komentirao vijest. Onda se javi stari novinar Mac Zook:

— Ili su trice ili je za prvu stranu. Ronnie, obavijesti štampariju da ćemo imati posljednju vijest za prvu stranu.

Revizor Ronnie Schaff odletio je kao strijela, ali se zaustavio jer su teleprinteri opet počeli zvrndati:

LNCXXX LINCOLN, NEBRASKA (AP) — OPCA EVAKUACIJA JE POČELA U PODRUČJU GRADA ISLANDA OKO 11 SATI PRIJE PODNE U OPSEGU OD 100 KILOMETARA OKO GRADA. NEUSTANOVLJEN BROJ CRNIH VELIKIH NE1DENTIFICIRANIH OBJEKATA OPAZEN JE IZNAD GRADA OKO 10.20 SATI.

Prvi je teleks označio objekte kao svemirske brodove ili leteće tanjure. Stanovnike Grand Islanda i one koji su vidjeli objekte, izolirale su jedinice Nacionalne garde koje prate evakuaciju. Predstavnik lokalne vlasti napomenuo je da je naređenje za evakuaciju u krugu od 100 kilometara i izolacija došlo nesumnjivo iz Pentagona u Washingtonu.

Naši promatrači koji ću bili oko 80 kilometara od Grand Islanda slažu se u tvrdnji da je objekata bilo više od šest, da su zagasito crni i da se spuštaju.

OPISI OBJEKATA VARIRAJU OD VELIČINE HELIKOPTERA DO PREKOOCEANSKOGA BRODA. ČINI SE DA SU IZOLIRANI SVI NOVINARI NA GRAND ISLANDU, UKLJUČIVŠI I JOHNA SANDSA, KOJI JE PRVI PRENIO VIJEST. SVE VEZE, PROMET I KOMUNIKACIJE S TIM PODRUČJEM SU PREKINUTE OSIM ONIH POD KONTROLOM NACIONALNE GARDE... DOSAD NISMO MOGLI POSTAVITI PITANJE NIJEDNOME ODGOVOR-NOM IZ FEDERALNE VLADE ILI IZ NACIONALNE GARDE — 21.04 h.

— To su neki veliki manevri — primijetio je Clark, kao da želi sve to završiti. — Drugo nije moguće, jer kako bi inače tako brzo stigli? Kao da je Nacionalna garda bila pripravna na to već petnaest dana.

— Ili imaš pravo ili je to novi Rat svjetova — primijetio je netko podrugljivo. Začas se skupina novinara raštrkala po redakciji. Teleksi su opet kuckali svojim uobičajenim ritmom. Frank Barnes, specijalist za vojna pitanja, bio je impresioniran dimenzijama evakuacije... Htio je poći na mjesto događaja, ali Clark to još nije uzeo ozbiljno. Korektor Martin je smatrao da su posrijedi dirižabli.

Ja sam jedini ostao kraj teleprintera, jedini vjerujući da su posrijedi bića doletjela iz svemira. Želio sam doznati nastavak. Zato sam i bio prvi koji je čuo vijest iz bolnica koje su javljale o iznenadnom prestanku »epidemije« straha. Gospođa Appelman je bila gotovo luda od sreće kad sam joj telefonirao da je zapitam je li to istina. Još nije znala novost koju sam joj prenio.

— To je strašno — rekla je — morat ću slušati vijesti u podne. To je pravi geg... u svakom slučaju, slučajevi straha su prestali... Djeca se igraju kao nekoć. Možda je to bila neka neobična bolest, ali to me zbilja utuklo.

— Vjerujem — odgovorio sam. — I ja sam se bio posve obeshrabrio.

— Samo da ne počne opet. Bolje je da čitamo u novinama o letećim tanjurima nego o samoubojstvima djece. Možda će ljeto ipak biti lijepo.

Nisam baš osobito pažljivo gledao TV dnevnike. Bio sam radostan što su Sarie i Timmy opet dobre volje. Da Timmyju nisu bile još otečene oči i da nismo bili umorni, nitko ne bi vjerovao da smo prošli tolika iskušenja u petnaest dana.

Na TV je emitiran izvještaj Pentagona, u kojem je iznijeto da je Grand Island evakuiran, da su neidentificirani aparati ateriralí, da ih ima devet, da su neodređeno okrugli, veliki i da se još ne zna odakle su.

Čini mi se da je posljednja konstatacija vrlo važna, jer to znači da te letjelice ne pripadaju nama. Da su iz druge neke zemlje, Pentagon bi to odmah javio ili ne bi spominjao porijeklo. Televizijski novinari već zovu brodove izvanzemaljski brodovi. Kad su prikazali film brodova snimljen teleobjektivom, mogla se vidjeti skupina crnih letjelica. Pozvao sam Timmyja i Sarie koji su se igrali u blagovaonici.

— Jeste li vidjeli leteće tanjure što su došli? — zapitao sam pokazujući im ekran televizora. — Je li to moralo doći? — nisam

mogao a da ne dodam. Ne bih im nikad postavio takvo pitanje da se nisam osjećao vrlo zadovoljno, ali ono nije zbunilo nijedno od njih. Sarie se približila ekranu nabrana čela i s plastičnim avionom u ruci te odmahnula glavom.

— Takvih se stvari nitko ne boji — rekla je gledajući sve dok novinari nisu prešli na drugu temu. I Timmy je došao i naslonio se na moje koljeno. Promatrao me ozbiljno kao da se zabrinuo za mene.

— Sve je dobro — rekao je nježno, — Sad je sve dobro, tata.

Predsjednik je govorio na televiziji nakon deset dana. U međuvremenu su vijesti na prvoj strani bivale sve tanje i svakidašnje. Najvažniji je članak već progovorio o prvim izravnim dodirima s posadom brodova. No, kako je Predsjednik u govoru ostavio nedodirnuto pitanje porijekla brodova, mnogi su novinari zaključili da su brodovi izvanzemaljski. Neka je anketa pokazala da je 43 posto Amerikanaca uvjereno u to, a da 18 posto smatra da je to moguće. Samo 3 posto njih misli da je to nemoguće.

I tako taj Predsjednikov govor nije bio iznenađujući. No, ja sam smatrao da je uzbudljivo vidjeti kako se nešto potvrđuje ovako a ne nekim banalnim objašnjenjem.

— Ono što bih želio reći večeras — govorio je Predsjednik — činit će se nesumnjivo nevjerojatno ili fantastično mnogima. Dopustite mi da vas obavijestim da oko sedamdeset pet naših znanstvenika zajedno s dvadesetak kolega iz drugih zemalja pod pokroviteljstvom UN provjeravaju točnost činjenica pred kojima se nalazimo. Čitajući pomno njihove izvještaje, uvjeren sam u točnost zaključaka.

Nastavio je objašnjavati da Posjetitelji, kako ih je nazvao, dolaze iz izvangalaktičkog dijela svemira. Njihov se planet okreće oko zvijezde koju još nitko nije mogao lokalizirati na kartama neba. Smatra se da to ovisi o razlikama u vidnim mogućnostima koji naše karte čine za njihove oči nečitljivima i obratno, ali naši učenjaci rade na tome da uspostave neki sustav korespondencije.

Dodao je i da bakterije bilo koje vrste ne znače za Posjetitelje nikakvu opasnost. Oni su u stanju artikulirati naš govor i ljudi mogu prilično lako naučiti njihov govor. To su socijalne životinje, koje žive prilično izolirano a ne skupno poput ljudi. Čini se da potječu od sisavaca, biseksualni su. Većini njih najvažnija je briga za djecu i

društveni napredak. Njihova sredstva za komunikaciju sastoje se obično od elektroničkog pojačanja njihovih ekstrasenzornih moći.

To im je i otvorilo svemir, premda ne žive duže nego ljudi i nisu pronašli načina da putuju brže od svjetla osim pomoću misli. Ni jedan od posade broda nije živio na svom planetu, ali oni sudjeluju u njegovom životu kao i ostale skupine što su se uputile u različnim pravcima, komunicirajući pomoću trenutne telepatske veze.

Najzanimljivija činjenica u Predsjednikovu govoru bila je izjava da Posjetitelji nisu došli na Zemlju slučajno.

— Oni kažu da su ovamo bili pozvani, premda nisu mogli objasniti tko ih je pozvao ni zašto. Njihovi uređaji za komunikacije uhvatili su poruku o nesreći, hitnu i ne baš sasvim shvatljivu, što je dolazila s našeg planeta. Taj zagonetni, snažni ali neprecizni signal prestao je kad su stigli u našu atmosferu.

Kao da je čitao misli milijuna ljudi, Predsjednik je nastavio:

— Naši su Posjetitelji bili zainteresirani kad su doznali u vezi s tim za epidemiju straha koja je zahvatila mnogu djecu na svijetu i koja je prestala onoga jutra kad su oni aterirali. Rekli su da su mislili da su djeca, pomoću neke instinktivne telepatske moći, osjetila neizbježnost neke opasnosti i da je ta dječja reakcija, koje se bolno sjećamo, uhvaćena pomoću njihovih uređaja za komunikaciju i shvaćena kao poziv u pomoć. No, sve do sada čini se da nikakva opasnost ne prijeti našem planetu. Neki su od nas primijetili da opasnost za naš svijet znače Posjetitelji, jer ih slabo poznajemo i njihova je tehnologija naprednija od naše. I Posjetitelji su svjesni da je njihov prolazak blizu Zemlje mogao u djece izazvati strah koji je dopro do njih. Naši i njihovi matematičari se slažu da bi veza mogla više biti uzročna nego slučajna, ako takve veze ima između činjenica.

Predsjednik je malo zastao, pa nastavio glasnije:

— Dopustite mi da vam kao predsjednik zajamčim da nije vjerojatno da bi Posjetitelji mogli biti opasni za stanovnike našega planeta. Istraživanja njihove tehnologije i sustava razmišljanja uvjerili su naše učenjake i mene da Posjetitelji nemaju ni namjera ni tehničkih mogućnosti da osvoje Zemlju. Njihova je tehnika komunikacije možda razvijenija od naše, ali nam je tehnologija svemirskih letjelica posve shvatljiva. Osim toga, oni i nemaju

razloga da nam prijete. Točno je da moraju obnoviti zalihe sirovina i hrane, ali kažu da to mogu naći i na nenastanjenim planetima. Oni koji su zavirili u njihova skladišta, potvrđuju da zasad nemaju potrebe da ih pune... Iznad svega ne treba da zaboravimo da bi se Posjetitelji imali više bojati nas nego mi njih. Naši se stručnjaci slažu u tvrdnjama da im je oružje donekle primitivno u usporedbi s našim i da nemaju mogućnosti obrane od nuklearnoga napada. Moglo bi se reći da su prepušteni nama na milost i nemilost sve dok su im brodovi u našoj atmosferi ili blizu nje.

Predsjednik je odložio bilješke i pogledao u kameru.

— Želio bih vam reći da već to što oni, unatoč prijetnji našeg oružja koje ocjenjuju kao strahovito, ostaju na Zemlji da bi nam pomogli da proučimo zagonetku njihova dolaska, znači nesumnjivi znak dobre volje. A sad bih vam htio predstaviti komandanta te neobične flote, koji će vam uputiti pozdrave. Ovo je komandant Sor Sorsi.

Ovo nitko nije predviđao, i čuvši to, imao sam dojam kao da mi moj zubar kaže: »Bah, pa kad smo već kod toga, zašto taj pokvareni zub ne bismo odmah izvadili?«

I odjednom je Posjetitelj ovdje. Izgledao je kao čovjek prilično visok i vitak. Mnogo nam ja nalikovao i u isti je mah bio vrlo različit. Nosio je široku uniformu, lice mu je bilo nekako istočnjačko, oči poput badema, a na usnama gotovo stalan osmijeh.

— Zemljani, pozdravljaju vas svi iz flote Tenni. — Glas mu je bio vrlo ozbiljan za ovako krhko tijelo. — Hvala vam za gostoljubivost. Stavljamo na raspolaganje sve što bi naše glave i ruke mogle proizvesti da vam bude korisno. Nemamo loših namjera prema vama i molimo vas da se ne uznemiravate zbog naše prisutnosti na Zemlji. Nadamo se sa zadovoljstvom da ćemo se ubuduće sastati i s mnogima od vas.

Timmy me udarao po ruci i vikao:

— Gledaj, tata! Čovjek-lisica!

Bio je veseo, a i Sarie je sjala od sreće dok su se televizijski reporteri trudili da nešto kažu.

Na Timmyjevu primjedbu zapazio sam da komandant Posjetitelja ima zaista lice nalik na lisičje, malo trouglasto i s finim maljama i zaliscima. No, oči su mu bile tople i inteligentne, kao u

prijateljski naklonjena psa.

U posljednjem dnevniku predstavnik komisije istraživača dao je intervju. Izjavio je da komisija zajedno s Posjetiteljima traži vezu između »epidemije straha« i signala za nesreću koje su primili izvanzemaljci. Napomenuo je da je program istraživača međunarodni jer surađuje više od trideset zemalja. Bit će zatraženo osobno sudjelovanje nekih naših građana, pogotovo mladih, što ipak nije obavezno.

• • •

Uskoro je došlo ljeto. Tlo se prosušilo i posvuda je gusta trava, rad je tekao normalnim ritmom. Posjetitelji su se u novinama preselili s prve na neku unutrašnju stranu, osim kad bi se pisalo o potvrđivanju latentnih ekstrasenzornih sposobnosti u čovjeka. Uzalud smo tražili nekoga tko je sudjelovao u tim pokusima jer su se njihova imena držala u tajnosti. Malo-pomalo blijedjela su sjećanja na »epidemiju straha«. I kako to već biva, one iznenađujuće stvari povlačile su se u arhivu i u prošlost. Rijetko je tko smatrao da se na Zemlji nešto promijenilo. Možda je pokatkad miris kiše ili pjesma na radiju podsjetila na doba ateriranja sa svim ondašnjim uzbuđenjima i neobičnostima.

Posjetitelji su bili redovni gosti na televiziji i više nije bilo nikakve sumnje da imaju dobre namjere. Sve sumnje da će se preobraziti u čudovišta raspršile su se pred njihovom nježnošću prema djeci i mladima, elementom njihove kulture na koju su naša djeca odgovarala pozitivno. I njihova djeca, dražesna i uravnotežena zbog pažnje kojom su bila okružena, pokazala su se posvuda kao prijatelji, bilo srijedom na TV ili na drugim mjestima. Njihove žene, koje ljudske oči nisu mogle razlikovati od muškaraca, bile su gosti ženskih emisija, ali dijalog nije uspostavljen kako bismo željeli jer u njih, osim dojenja, nije bilo podjele rada po spolu. Tri mjeseca pošto se pojavio na TV, doznali smo da je komandant Sorsi u drugom stanju i da će uskoro dobiti bebu, na veliko čuđenje ljudi, što je opet izazvalo čuđenje u Posjetilaca.

Činilo se da u životu Posjetitelja nema razdoblja koje bi odgovaralo mladosti, pa su oni smatrali mlade ljude očaravajućim. Starenje je i za njih bilo problem kao i za nas, i njihovi su starci sa zadovoljstvom putovali po Zemlji nailazeći svuda na dobar prijem, pogotovo u djece. Dakle, daleko od rata svjetova, više kao

pronađena nova vrsta na neotkrivenom ovozemaljskom otoku.

U to je vrijeme Ben Sorter došao k meni na čašu piva prilično kasno, pošto je bio u noćnoj smjeni u redakciji. Pripovijedali smo o svemu i svačemu, gotovo do jutra, gledajući televiziju. Prikazivao se neki stari znanstvenofantastični film iz pedesetih godina o ljudima-biljkama što su došli s Marsa, Takvi su filmovi bili u modi. Bilo je zabavno vidjeti ih u svjetlu sadašnjih događaja. Osjećali smo čak i određeno olakšanje pri spoznaji da svemir nije tako različan ni neprijateljski kao što se ponekad prikazivalo.

— Ipak — spomenuo je Ben za vrijeme reklama — kad promislim, to je čudno. Sjedimo ovdje, kod tebe, gledamo taj šašavi film, a kod nas su ljudi kojih nije bilo još prije godinu dana... bića koja su nam strana... imaju vlastiti put razvoja... nema ničega zajedničkog između nas, osim slučajnosti što smo se sreli.

Slegao sam ramenima.

— Jest, ali ja imam isti dojam ponekad i što se tiče ljudskih bića... na ovoj Zemlji, koja su mi različnija nego Posjetitelji. Bez sumnje poznajem bolje njihovu kulturu i povijest nego... — istrusio sam svoj tetrapak piva. U sobu je kroz odškrinuta vrata dopirao vjetrić. Negdje u daljini čuo se motor nekog vozila.

— Ne znam da li je čudnije misliti da su Posjetitelji sada dio naše zbilje — rukom sam zaokružio oko sebe — ili misliti da je to dio jednoga naraslog svijeta koji naša osjetila ne mogu neposredno pojmiti. Nastala je duga tišina.

— Pomisli — rekao je nakon toga Ben — kako ćemo se osjećati usamljeni kad oni odu. Pomisli kako ćemo promatrati zvijezde poslije toga.

• • •

Trebalo je da odem na sastanak aerodromskog vijeća upravo kad se na mondoviziji očekivao izvještaj o rezultatima istraživanja u okviru UN. Čuli su se glasovi o tome da će novosti biti uznemirujuće. No, sitničavi birokrati ostali su birokrati i odlučili su da se sastanak održi, a novine su novine i ja sam morao otići onamo.

Još nije pravo ni završio sastanak, a ja sam izašao, ušao u kola i uključio radio.

»... pozvani telefonom ili osobno, odnosno pozvani da prihvate

ili odbiju ponudu. Odgovorni su zahtijevali da se ne pravi pritisak. Posjetitelji su napomenuli da će prihvatiti samo ono dijete čiji se roditelji slože s ponudom o akciji. Posljednje saopćenje članova komisije koji su u opoziciji iznosi da će se nastaviti traženje rješenja problema u suradnji sa svim vladama svijeta, sada kad je očito da bi trebalo hitno rješavati teškoće. Dr Human Greenwald, biolog na Sveučilištu u Kalifofniji i predstavnik opozicije, napomenuo je da se njegova grupa ne suprotstavlja planu za spašavanje koji su izložili Posjetitelji.«

Zatim se začuo neki drugi glas:

»Mi ne sumnjamo u težinu i ozbiljnost situacije koju iznose naše kolege iz većine u komisiji i ne suprotstavljamo se planu koji su iznijeli Posjetitelji, jer ga smatramo dirljivim i plemenitim. No, mislimo da dokazi dosad izneseni još nisu dovoljni đa bi se ustvrdilo da je ljudska vrsta u opasnosti od uništenja na našem planetu.«

Kad sam se vratio u redakciju, svi su bili zabavljeni nekim svojim poslom, ali nije bilo uobičajenog žamora. Čim sam ušao, pogledi su se često okretali prema meni. Sjeo sam za pisaći stroj da napišem članak o održanom sastanku aerodromskog vijeća. Osjećao sam potrebu da skinem s misli taj teret banalnosti kako bih se mogao baviti nekim drugim poslom. Kad sam napokon došao Clarcu, on mi je šuteći pružio snop teleksovih traka.

Bilo je tu mnogo stvari koje smo znali već odavna, s tom razlikom što smo sada znali na čemu smo: na nuli. Zagađenja svih vrsta, iscrpljeni resursi, genetičke posljedice radijacija, izljevi nacionalizma i rasizma, sve to i niz drugih problema proučavali su naši stručnjaci uz pomoć Posjetitelja, što je omogućilo dijagnozu bolesti našeg svijeta: beznadna situacija.

Napokon, ipak nam preostaje malo vremena, manje nego što bismo željeli, najviše 150 godina. Svi se stručnjaci slažu da su zaključci ispravni. Raspravljati bi se moglo jedino o prihvatljivoj razini beznađa. Neki smatraju da bi se kraj mogao pomaknuti za stoljeće ili dva ako bi se svijet čuvao kao u zamrzivaču, s nadom da će doći do nekih rješenja u posljednji trenutak. Sledio sam se pri pomisli u kakvim će uvjetima Sarie i Timmy provesti starost. Nije to bio strah već osjećaj krivnje i odmah sam shvatio da otuda potječe i ona tišina oko mene.

Čitao sam i dalje: Posjetitelji drže da bi se mogla razviti tehnologija koja bi ljudima omogućila da steknu sposobnost neposredne telepatske komunikacije kao što je imaju i oni, ali smatraju da nema nade da bi ljudi mogli napustiti Zemlju u flotili. Ustanovili su, a naši stručnjaci potvrdili, da je čovjek previše odan životu u skupini da bi mogao oponašati život kakav vode Posjetitelji, bez krupnih promjena. Trebalo bi izmijeniti tip svemirskoga broda ili same ljude. Istraživanja su pokazala da bi čovjek imao teškoća pri adaptaciji na skučen prostor, s tako malo drugova, na putovanje čiji je cilj u najbolju ruku problematičan. Ipak su istraživanja u tome smjeru nastavljena. Najozbiljnija je teškoća bila u tome što se činilo da je već prekasno da bi se takav plan i tehnički izveo.

Tako je mislila većina, a takvu su situaciju Posjetitelji smatrali »bolno tragičnom«: Zemlja je prešla točku s koje više nema povratka još desetak godina prije nego što su Posjetitelji aterirali. Više se ne mogu konstruirati potrebna vozila resursima koji su preostali da bi se čovječanstvo održalo u životu za to vrijeme. Procjena o tome da je preostalo 150 godina života temeljila se na pretpostavci da resursi neće biti utrošeni za gradnju svemirskih brodova. Bilo bi moguće na vrijeme završiti jedan ili dva svemirska broda, ali su neki smatrali da iscrpljivanje naših resursa, što bi se više približavao kraj, ne bi dopustilo čak ni toliko.

»Rezultati istraživanja pokazuju da srljamo prema velikim teškoćama bez obzira na što se odlučimo« — tvrdio je izvještaj. »Nije nemoguće da se naša vrsta i sama uništi u nekom očajničkom koraku, jer za to ima i tehničkih mogućnosti.«

Izvještaj je, kao uz put, iznosio i objašnjenje »epidemije straha«. Posjetitelji su izjavili da su ljudi počeli osjećati da im je vrsta osuđena na smrt još na početku desetljeća, ali je to bio tek »šapat duha«, kako su rekli, i izražavao se u osjećaju otuđenja, besmislenih sukoba,, sveopćem cinizmu i u sve većem razočaranju u duhovni život.

»Vaša objašnjenja straha bila su na neki način ispravna«, napominjali su Posjetitelji, »jer vi ste znali kakvi su razlozi straha, ali samo su ih djeca doista osjetila.« .

Približavanje Posjetitelja iskristaliziralo je nejasne predosjećanje u konkretni strah u duši onih koji su imali razvijeniju

ekstrasenzornu moć nego drugi: u djece. Telepatija je na neki način potakla latentne sile u trenutku kad ih je pritiskao teret straha od budućnosti. To što je iz stanja latentnosti izvuklo nadarenu djecu pobrkano je s pravim uzrokom straha, tako da se približavanje svemirskih brodova smatralo našim krajem. Ta je zbrka prestala kad su Posjetitelji došli na prirodan domašaj telepatije bez pomoći elektronike, i zbrka je zamijenjena povjerenjem u dobru volju izvanzemaljaca. I Posjetitelji su sad htjeli opravdati ovo povjerenje, pa su ponudili da odvesti sa sobom dvije stotine naše djece, koja bi mogla produžiti vrstu. Posjetitelji bi se brinuli za njih sve dok vrsta ne bi sama počela živjeti u svemiru, u nekom novom svijetu. Obećali su da će poduzeti sve kako bi ta djeca sačuvala sjećanje na Zemlju i da neće pokušavati asimilirati djecu svojoj kulturi.

Stručnjaci koji su studirali brodove Posjetitelja ocijenili su da je dvije stotine djece granica koju Posjetitelji mogu preuzeti bez štete za svoju zajednicu.

Da bi se umanjila težina odgovornosti, predloženo je da se djeca izabiru nasumce, među onima koja će pokazati maksimalnu mogućnost adatacije na život u svemiru. Posjetitelji su se malo kolebali, jer bi postojala razlika u adaptibilnosti djece iz industrijaliziranih zemalja. Zato je Generalna skupština UN donijela jednoglasnu odluku da što se toga tiče daje potpuno povjerenje Posjetiteljima i da će se njihov prijedlog smatrati dobrodošlim.

Sve se to događalo dok sam ja bio na sjednici na aerodromu i slušao kako se njihovi ljudi natežu oko dužine piste za slijetanje i čuvanja hangara.

Poslije odluke UN stizala su saopćenja komisije. Bila je to masa informacija. Valjalo je pričekati dok se stvari ne razbistre. Čini mi se da nisam bio odviše začuđen kad sam opazio da me pred kućom čekaju dva čovjeka u kolima. Sastali smo se na pločniku. Timmy se objesio na mene, Sarie me vukla... Posjetioci su mi predali pismo i dopisnicu za odgovor.

— Ne morate odgovoriti odmah — rekao je jedan. — Razmislite dobro, pa tek onda pošaljite dopisnicu s odgovorom. Ako odgovor ne primimo za dva tjedna, brisat ćemo vas s popisa.

Odlanulo mi je, a onda me obuzeo osjećaj krivnje kad sam saznao da je Timmy bio izabran. Znao sam da ću prihvatiti, ali nije bilo lako donijeti odluku. Opsjedalo me na stotine sumnji. Što ako

je to neka makinacija Posjetitelja? Kakve oni imaju motivacije? Hoće li Timmy biti zbilja sretniji u tom svijetu, među zvijezdama i svim tim stvarima daleko od ljudi? Što će biti sa Sarie, koja je već pretrpjela jedan gubitak? Zašto baš ja moram podnijeti tu žrtvu među milijardama ljudi? Kako bi lako bilo reći: ne, izdvojiti se od tih strašnih stvari i ostati zajedno unatoč iskušenjima, prihvatiti gubitak. Valjda ne bi bilo teško pronaći dvjesta djece i bez Timmyja. Kako to da sam baš ja upao u takvu stvar kao što je opstanak vrste? O tome je zbilja bila riječ.

Sjedio sam i promatrao Timmyja, koji je bojio neki album. Osjetio sam bol pri pomisli da bi on mogao otići. Takvu bol nisam osjetio otkako je umrla Marian. Onda sam se sjetio da djeca ionako ostavljaju svoje roditelje, kako god ib voljeli. Njihova je zbilja u budućnosti. A Timmyjeva je budućnost povezana s budućnošću čovječanstva.

Dok sam polazio prema poštanskom sandučiću, držeći za ruku Sarie i Timmyja, s ispunjenom dopisnicom, bio sam već odlučio, znajući da će se ionako trebati žrtvovati. Ostane li ovdje, u ovom svijetu što propada, već će netko naći prigodu da ljude pošalje u rat na međusobno ubijanje.

Pošto sam poslao dopisnicu, pošli smo u sladoledarnicu, a dok smo se častili, promatrali smo kroz. stakla izloga kako pada mrak. Sarie je shvatila da se događa nešto značajno, pa kad je Timmy zaspao, uvukla se meni u krevet da bi doznala više.

— Hoće li se mama vratiti? — pitala me, pokušavajući dati praktičan i pozitivan smisao mojim objašnjenjima.

— Neće, dušo. Ne ide to samo tako.

Čini sa da je prihvatila stvar, ali kao da je znala da ništa ne stoji ako se pita.

• • •

Te sam noći duboko spavao i sanjao opet one kosture otkrivene u blatu Potoka Skakavaca.

— Dakle, vi mislite da su stari stotinu godina? — pitao sam u snu Hinmana, na što je stari farmer odmahnuo glavom.

— Da, da, oni imaju stotinu godina, ali stotinu godina unaprijed — odvratio je. — To su kosti vaše i vaše kćeri, gospodine Herbert.

Kimnuo sam, nisam bio začuđen, pomislivši da sam to zapravo i ja sam morao znati i prije, već prema položaju dvaju skvrčenih tijela.

• • •

Sutradan sam Ciarka upoznao s odlukom. On je odmah otišao u svoju sobu i izašao iz nje za pola sata, malo nervozan, nekako odsutan.

— Razmišljali smo što bi bilo kad bi jedno od dvije stotine djece bilo izabrano iz našega kraja, ali nismo razmišljali da bi to moglo bili dijete našega reportera — rekao je. — Svakako... nećemo poduzeti ništa prije samog polaska... Tome, shvati me, ako želiš pisati nešto o tome, bit će nam drago da to objavimo. — Nasmiješio se nekako sjetno.

— Ne mogu ti odmah odgovoriti — odvratio sam.

— Dakako, uradi kako želiš. I... možeš se vratiti na posao kad zaželiš.

Kimnuo sam glavom, on se okrenuo i otišao u sobu s teleprinterima.

Te sam večeri primio telefonski poziv. Rečeno mi je da će po Timmyja doći avion određenoga dana u određeni sat na aerodrom. Osim odjeće i igračaka i ostalih potrebnih stvari, neka pripremim povijest obitelji s fotografijama, kako bi Timmy sačuvao uspomenu na svoju obitelj. Polazak je za tri tjedna.

Poslije telefonskog razgovora osjetio sam želju da budem daleko od svega toga. Zašto nas nisu ostavili na miru? No, malo-pomalo, smirivao sam se. Treba da sredim još prilično toga do odlaska. Pomislio sam da bi možda bilo dobro otputovati s Timmyjem i posjetiti rodbinu, pa cirkuse i ostala privlačna mjesta. No, shvatio sam da bi to bilo pogrešno. Pa nije Timmyjev život u opasnosti, on samo odlazi daleko od nas i ondje će živjeti. Želio sam da se što bolje sjeća mene i Sarie, a ne nekih stričeva i tetaka, životinja i majstorija. I tako smo ostali kod kuće, pričali i čitali pripovijesti, polazili u park, lizali sladoled. Radili smo ono što je Timmy volio. Navečer smo se, umjesto da pišemo povijest porodice, okupljali oko magnetofona i brbljali sve dok ne bismo pošli na spavanje. Ispričao sam Sarie i Timmyju sve što sam znao o njihovim bakama i djedovima, o majci i o sebi kad smo bili djeca, pa kad smo se vjenčali. Jedne večeri je magnetofon zabilježio Sariena kazivanja

iz zbilje i snova o sjećanju na majku. Mogli smo tako nastaviti do zore, do odlaska. Posljednja snimljena rečenica bila je Sariena: »Tata, Timmy je zaspao. Mogu li isključiti magnetofon?«

Putovanje do aerodroma nalikovalo je na naša putovanja u ova tri tjedna. Sve što je pripadalo Timmyju sad je bilo strpano u prtljažnik kola. Rekao sam mu da polazi na putovanje sa čovjekomliscem, pa se osjećao važno, bio je zadovoljan. Sjetio sam se kako je Sarie bila zadovoljna kad je prvi put pošla u predškolu, imala je što da priča, nešto što je ona sama doživjela u svijetu izvan nas.

— Promatraj sve dobro, Timmy — rekao sam mu. — Kad se vratiš, ispričat ćeš nam. Slažeš se?

Kimnuo je glavom, sretan, raskolačenih očiju. Sarie me promatrala upitnim pogledom. Nasmiješio sam joj se zavjerenički, kao da to samo nas dvoje možemo razumjeti.

Aerodrom je bio pust. Policija je zatvorila prolaz, a nas je pustila da prođemo do terminala. Na pisti je čekao vojni avion. Ispod stuba bio je jedan Posjetitelj, prvi kojega sam osobno vidio. Kad smo se približili, vidio sam da je star i malo pognut.

Očekivao sam da će Timmy prirediti scenu u posljednji trenutak, ali, kao da sam zaboravio na privlačnost Posjetitelja. Sarie i Timmy potrčali su pred strano biće kao dugogodišnji prijatelji.

— Timmy i Sarie — rekao je Posjetitelj, a ja sam se začudio. Otvorio sam prtljažnik i stavio na pistu kovčege i kutije koje su sadržavale Timmyjev svijet.

— Jeste li vi djed? — čuo sam Timmyja kako pita.

— Jest, bio sam nečiji djed, a ako hoćeš, mogu biti i tvoj — rekao je Posjetitelj.

— Dobro.

— U redu, pričekajte me ovdje, moram porazgovoriti s vašim tatom. — Djeca su poslušala i Posjetitelj je pošao prema meni smiješeći se.

— Ja sam, zapravo, bila baka, ali to ništa ne smeta — primijetio je.

— Ovo su porodični podaci — pružio sam mu kazete sa snimkama.

— Vrlo dobro, gospodine Herbert — rekla je Posjetiteljica. —

Potrudit ću se da to sve ostane u Timmyjevu sjećanju.

Što se više moglo reći? Stavio sam ruke u džepove i promatrao avion. Posjetiteljica me dotakla po ramenu.

— Oprostite što nismo podjednako sretni... ali za nas koji smo nadživjeti našu djecu ovo je sretan trenutak. Znam kako vam je.

— Hvala — rekao sam i uzdahnuo. — U ovakvim situacijama teško je naći prave riječi... — Izvadio sam iz džepa tri fotografije. — Ovo smo Sarie i ja, a ovo...

— Jest, to je njegova majka. — Činilo se da razumije, pa sam ja kimnuo glavom i okrenuo sam se prema djeci.

— Sarie, vrijeme je da poljubiš brata i da mu kažeš do viđenja — rekao sam.

Kad je to učinila, podigao sam Timmyja i poljubio ga u čelo, pa ga ostavio kraj Posjetiteljice, koja ga je primila za ruku.

— Bit ćeš dobar djedu? — dodao sam kad su se uspinjali stubama. Timmy nam je tada mahnuo i oni su ušli u avion. Zatim je izišao neki mladi Posjetitelj i uzeo Timmyjeve stvari, a Sarie i ja smo krenuli prema kolima i čekali.

— Evo ga! — uskliknula je Sarie za čas. I ja sam mogao zapaziti zadovoljan Timmyjev smiješak na jednom od prozorčića aviona. Mahnuo nam je ponovo, a i mi njemu. Zabrujali su motori, avion je krenuo i začas nestao u mraku. Zapažala su se samo svjetlašca. Sjetio sam se riječi Bena Sotera: »Pomisli kako ćemo se osjećati usamljeni kad oni odu. Pomisli kako ćemo poslije toga promatrati zvijezde.«

Ni Sarie ni ja nimo te večeri plakali, možda zato što smo imali dojam da smo nešto takvo već jednom doživjeli, pa smo naučili podnositi bol. Ali nismo ni oka sklopili. Ležali smo u mraku i nalazili utjehu u međusobnoj prisutnosti. Sarie je zaspala pred zoru. Ja sam izašao i neko vrijeme gledao u nebo. Sjeo sam na stube pred vratima i rukama zahvaćao mokru travu. Kad sam pod rukom osjetio metalnu ogradu, čvrsto sam je zgrabio. Kao da sam u metalu našao jamstvo da je svijet ostao onakav kakvoga sam dosad poznavao: dovoljno solidan da bi se nastavilo živjeti. Tada sam se vratio u sobu i počeo pisati članak koji je Clark zatražio od mene.

Slobodan Ćurčić:

Dojka sna

Strast i pomama polako su se gubili, kovitlac sladostrašća je kao opojna meduza napuštao tela muškarca i žene. Na njihovim usnama što su se grčile nestajali su i poslednji tragovi opijajućeg sna.

Cloun ispusti uzdah olakšanja sačekavši da iz njegovog tela umine luda vatra. Sa njega je sve skliznulo i nestalo u seks mašini. Iz leve podlaktice igla šprice bezbolno se izvuče iz vene, kaciga s glave se otvori i on se oseti potpuno oslobođenim.

Blago osećanje zadovoljstva još ga je zapljuskivalo, ali dojka sna je već izmakla njegovoj želji. Otvorio je oči i zadrhtao.

Cassandra je također već bila slobodna. Ležala je opušteno, sučelice njemu, na susednom ležaju. Opružena, zaogrnuta samo svojom dugačkom, vatrenom kosom, ali koja nikako nije mogla da joj pokrije celo telo. Sudario se sa tom mekom belinom i uhvati sebe da netremice posmatra njeno telo. Ležala je i gledala ga bez reči. Ovoga puta nije se osvežavala blagom masažom udova. Zadovoljila se da leži jednostavno tako, naga i mirna, dugačkih nogu, malo više izazovno razmaknutih.

— Smirio si se?

Cloun kimnu. Pomisli da je bilo prilično blesavo što su danas imali doživljaj goli. Ove misli i neimr što ga je osećao dok je posmatrao Cassandru sad ga ne bi pratile. Nije ni sanjao da je Cassandra ovako građena. Zato i reče:

— Ovako bez odeće mi se čini prilično ponižavajući.

Cassandra se namršti. Ženska intuicija joj je govorila da nešto nije u redu, jer je Cloun posle svih njihovih dosadašnjih seksualnih doživljaja bio neobično govorljiv. Znao je da u detalje analizira svaki njihov vrhunac ili novu fantaziju. Sada mu je usmetalo to što

su bili nagi. To retko ko radi, možda više niko, ali to nije bio pravi razlog. Nešto u njoj se pokrenu i prijatno zazveča u uhu... Da li je to značilo da je on posmatra i drugim očila, da li je počeo i da je telesno želi? Morala je da iznađe istinu u svemu tome.

— Nešto nije u redu? — upita. — Nešto sa mnom?

— Ne, ne — brzo odvrati Cloun. Osetio je da ga je prozrela i to ga je zbunilo. Nije voleo da gubi kontrolu iz ruku.

— Možda je to od jače doze? I meni se činilo da je droga bila danas malo jača. Nije važno, najzad. Bilo je lepo dok je trajao san, dok sam svršavala. Tako te je bilo prijatno gledati, da sam sva drhtala...

Cloun preču ovu malu zamku, kao da je nije ni čuo. Zagleda se u obojene zidove što su odmarali pogled i menjali nijanse. Sve, sve je bilo podešeno da prati njihovo uživanje.

— Ne znam... U igri si mi stalno bežala, tek na samom kraju smo zajedno uzleteli. Stalno sam osećao nekakvu sputanost... Kao da sam osećao tuđe oči na sebi.

— Pa? I ovako može svako da se uključi sa nama u igru. Ne vidim šta...

— Da, da — prekide je Cloun nestrpljivo — samo što to danas nismo učinili. I uopšte, danas mi je sve bilo nekako drugačije.

— Oboje smo, čini se, halucinirali, dragi — zaključi Cassandra, protežući svoje lepo telo pred njegovim očima. Kosa joj je iskrila u polumraku, što je Clouna uvek uzbuđivalo. Okrenula se lagano, tako da joj je kosa dosezala do listova. Samo su joj dve oble polulopte zadnjice virile iz te vatrene reke kao dva zaobljena mlečnobela otoka.

Cloun s mukom skrene pogled. Osetio je da mu srce počinje jače da lupa i plašio se nepredvidljivih reakcija. Ali, Cassandra je brzo menjala položaje i izvodila čudnu igru sa svojim telom ne dajući mu vremena da skrene pogled. Prikovala mu je pažnju tim izazovnim kretanjem. Znao je da i ona oseća da je posmatra, kako je nikad dosad nije posmatrao. Pogled mu se zaustavi na sredini otvorenih nogu. Od tih ružičastih preliva s mukom je promucao priznanje:

— Lepa si — reče. — Još si prva ljubavnica u Gradu.

— Mmmm... to mi prija — nasmeja se Cassandra. Pogled joj

odluta između njegovih nogu. — I ti si još ukočen, dragi.

Cloun mahinalno pogleda nadole. Zašto je pristao da ovaj doživljaj imaju nagi? Ovako je bio nadohvat njenih očiju.

— Hm, da... Ovaj put to traje nešto duže. Krv mi se sporije povlači i otuda ta ukočenost. Taj prokleti atavizam mi strašno smeta.

Cassandrin pogled je bio pre sve nego li prekoran. Čudne iskre strasti zatreperiše joj u očima, dok je fiksirala njegov ukočeni izvor nelagodnosti.

— O, kako je uspravan... Cloune, dragi... Zar ne bismo mogli jednom da...

— Ne! — viknu Cloun razdraženo. Znao je da će se doći na to, pre ili kasnije. — Ne, ne i ne! Šta ti umišljaš? Da smo zveri, prljavi mutanti koji se valjaju po blatu, pareći se kao životinje?

Glas mu je prešao u glasnu viku. Skočio je s ležaja i navukao tuniku, a onda je gnevno zbaci sa sebe, ne želeći da s njom prizna svoj poraz. Cassandra je zarila glavu u ležaj i zajecala.

— Oprosti, Cloune, ja...

On oseti da je preterao. Možda je sve ovo bila samo verbalna radoznalost, ko zna? Ta sve žene koje je imao uvek su buljile u njegovu ukrućenost i ponešto komentarisale. Kao da je on kriv što je jedini muškarac u Gradu sa takvim prokletim atavizmom! A onda mu je pitanje došlo samo od sebe: zašto on sam ništa nije učinio da taj njegov atavizam nestane? Medicina Grada je i to mogla: mali, bezbolni zahvat i bio bi poput ostalih muškaraca. Ali nešto ga je sprečavalo da to učini. Nije podsvesno želeo da se izjednači sa svim tim brbljavim papagajima koje nije podnosio. Želeo je, na kraju, da snagom sopstvene volje pobedi tu glupu ukrućenost svog uda. Sada, kao za inat, ovaj nikako nije splašnjavao. Uzdahnu.

— Slušaj, Cassandra, slušaj me pažljivo. Nisam nikako želeo da ispadnem ovako animalan u reakcijama, ali i samo spominjanje na takvo što me izludi. Grada mi, znaš koliko sam na to osetljiv. Nisi danas prvi put sa mnom i ja nikada nisam požalio što smo zajedno. Ali, isprepadala si me svojim čudnim željama, shvati. U seansu smo ušli bez odeće, jedna tvoja čudna želja, no, pristao sam. Ali, ovakav direktni nagoveštaj bilo čega telesnog i putenog... shvati, to je prošlost. Ja sam prisiljen da sve ovo trpim.

Cassandra mu uputi pokajnički pogled. Skupila se na ležaju sastavivši noge, ali tako da joj je najosetljiviji deo ostao otkriven. Cloun uzdrhta.

— Mrzim kada se prepiremo, mili — reče Cassandra. — Ali, samo sam pomislila da... Pa, možemo o tome da govorimo, zar ne?

Lukava je, pomisli Cloun, vrlo je lukava. Zna da ne mogu da bežim od verbalnih duela i navlači me na sklisko tlo. Mala, lukava, atavistička zmija! Sada bi ga baš smirila i opustila neka blaga muzika, no, to bi bilo kao da uzmiče pred njom.

— Hajde da čujem — reče. — Šta je to o čemu možemo samo da razgovaramo?

— Oh, baš si mio, Cloune. Eto... ne vidim šta bi smetalo ako bismo jednom legli zajedno.

— Zajedno? — zapanji se Cloun. — Zajedno? Misliš...

— Naravno — mirno zaključi Cassandra, sležući svojim divno izvajanim ramenima. Ona njena mala stvar nabubri od stezanja butina i Cloun stisne zube od uzbuđenja. — To i mislim, mili. Jedno pored drugog. Skupa.

— I šta ćemo time da dobijemo, Cassandra? Kakve su te to želje opet obuzele? Tehnički je to izvodljivo, seks mašina može da nas opslužuje i na jednom ležaju, ali...

Gubio je svoju sigurnost. Prihvatio je taj razgovor i sve više upadao u prazan prostor. Oči su mu stajale kao slepljene na njenim donjim usnama, volja mu se topila pred Cassandrom. Nikada do sada ga njena telesnost nije toliko uznemirila, nikada do sada nije ju tako gledao. Njegova ukrućenost nije popuštala i on s užasom shvati šta je tome uzrok. Njeno telo ga je prizivalo, nagovaralo, osluškivalo...

Dojka umirujućeg sna koji mu je sada bio potreban, bila je jako daleko. Ovaj je razgovor sve više pokazivao obrise nečeg što je izronilo iz tame kao ogromna, nepoznata masa. Znao je da mu je otpor samo lomljenje njegovog racionalnog ja, i on je sve više upadao u maticu uzbuđenja.

Ne, ne, ne mogu tako, ja sam čovek, čovek! — vikao je a nutrini svog bića pokušavajući da pronađe bedeme iza kojih bi se skrio. Iza njega je Grad, stotine godina civilizacije Grada. Nisam mutant i zver, opirao se i opirao, borio. Atavizam koji me

opterećuje nije moja greška, to je stvar gena, posledica koja je bila faktor slučaja. On, Cloun, u vrhu je vlasti u ovom Gradu, koji je u sebi sadržavao sve ono što je čovek napravio i sačuvao od uništenja za buduća pokolenja. Možda su i grešili, no, ko nije? Grad je bio, postojao, rastao.

Šta bi se reklo kada bi se doznalo o čemu on razgovara, i da ide sve više ka čisto telesnom sudaru tela o telo? Da li bi ga strpali među sve one koji genetski nisu uspeli i koji čekaju ispravak ili uništenje? Da li bi on za Grad bio perverzan, lud?

— Nastavi — uspelo mu je da promrsi kroz stisnute usne.

Najzad je promenila pozu i napetost mu popusti.

— Mislila sam, dragi, da izostavimo seks mašinu. Da mašina bude ono što u stvari i jeste mašina... A seks da bude samo seks nas dvoje. Želim telesnu stimulaciju, Cloun. Želim da mi telo sasvim i potpuno učestvuje u svakom našem doživljaju!

Krv mu naglo udari u glavu. Ovo je graničilo sa bezumljem i propašću.

— To o čemu ti pričaš, Cassandra, toliko je besmisleno, da ja...

— O, Cloune, pa ne moramo odmah da je isključimo, mislim tu prokletu mašinu. Priznajem, ona neke stvari radi bolje od mene. Ja, na kraju, ne mogu da zamenim svu tu tehniku... Možemo u početku i da uzmemo i malo stimulativne droge, uz nju je uvek bilo lepo... Oh, Cloune, kad bi znao koliko sam samo sretna što sam ovo mogla da ti otkrijem! Toliko sam se plašila tvoje reakcije.

Dojke joj se zatresoše, kad je skliznula u podnožje njegovog ležaja. Njen miris mu uznemiri nosnice.

Grada mi! urliknu u sebi. Iskušava li me to ova mala kučka? Ali, zašto i po čijem nalogu? Nekih otvorenih neprijatelja nije imao, niko nije bio uključen u vezu, nije sve ovo imalo ikakvog smisla. Napokon, imala je tako zanesen i iskren izraz da je odbacio te misli. Što joj je? Do danas je bila tako normalna u ophođenju, u nervnom stimulisanju, strasna u maštanjima. Mašina ih je zajedno vodila, mešajući njihove orgazme u jedinstvenu celinu. To je svet seksa koji je znao, kao i svi ostali u Gradu. Sa Cassandrom, svemu tome pretio je krah.

— Tako — promrsi. — Tako!

— Oh, da, da! Da te zagrlim, Cloune dragi, da osetim tvoje

snažne ruke na sebi a tvoju ukrućenost u sebi...

— Ali, ti ne znaš šta govorišl — povika ne izdržavši. Sav njegov napor za samosavlađivanjem nestade. Svaka je njena reč poput vatrenog biča pogađala njegovo ranjeno telo. Otkrivala mu je najintimnije misli, zderala lažnu kožu ravnodušnosti, grizla i rastrzala željom koja je ujedno bila i njegova.

— Zvezda mi, ti si potpuno luda!

Međutim, njegov otpor se raspadao. Ispražnjen sopstvenom vikom, klonuo je do nje. Ruke mu nagonski pođoše ka njenoj kosi i zagnjuriše se u talase koji su iskrili i mirisali tako umirujući. Bila je meka, pravo utočište za njegovo vrelo čelo. U očima joj je video iskrenost l znao je da ga nije lagala. Cassandra je to želela, a on? On se još borio, za sebe, za Grad.

— Ne može to tako, Cassandra — prošapta. — Ne ide to. Uništili bi nas odmah, rastrgli, izbacili napolje u smrt. Smejali bi se i gledali nas i terali da im sve to isto ponavljamo. Želiš li da budeš predstava za druge, da te razvlače, da ti se divlje rugaju i da te preziru?

Privila se uz njega, naga i topla. Osetio je mekoću njenog tela i to mu je prijalo.

— Cloune, mili... Pa to niko ne bi znao. Možda sam i luda, perverzna, zla... ali, želela sam te svakim delom svog bića i to želim još. Želela sam muškarca, želela sam tvoj prelepi atavizam. Tako mora da je lepše!

Toplina njenog tela postajala je klopka i on ustade i nasloni se na seks mašinu. Sa njom iza sebe bio je jači. Ova pomamna ženska zver vodila ga je sigurnom rukom u propast. A on i dalje govori i govori, sluša je, gleda i želi i nestaje.

Cassandra se nije predavala.

— To je jače od mene, jače od Grada, od svega ovoga što nas okružuje! Glupost? Ne, to sam ja sama! Gledala sam te i videla kako je mužjački uspravan, čvrst, uzdignut. Bilo je prijatno zamisliti ga u sebi, oh, Cloune, tada sam još jednom doživela vrhunac. Da, da. Samo ovoga puta sam svršila mnogo lepše, mislim.

— Govoriš sve to kao najobičnija i prljava mutantkinja! Zato si se i isključila ranije. Cloun se svali na ležaj. Cassandra se naže nad njega i prekri mu telo svojom kosom. Osetio je njen jezik i zube na

koži. Trže se i odgurnu je.

— Prestani s tim! Ako sam pristao na razgovor, nisam na ovo. Cassandra, urazumi se! Nas dvoje smo iznad putenog i telesnog.

— Možda drugi, ali mi ne! Naš dvoje smo vezani našim telima, Cloune. Ne znam šta bih stvarno osetila kada bi ti ušao u mene, ali to sam divlje želela!

— Ali, to je prošlost! Prošlost! Seks je ovde... — Cloun se lupi po čelu. — Tu, u mozgu, u mislima. Koliko puta si osetila značenje i vrednost naših snova, uzimanja i spajanja! Sve ostalo je stimulacija i priprema. Centri su u našim mozgovima, a ne između nogu kako bi ti to želela! Mi imamo mašinu i ona nam omogućuje maksimalno uživanje...

Cassandra ga je posmatrala širom otvorenih očiju iz kojih je izbijala vatra, a zatim mu iznenada priđe i zagrli ga. Pre nego što je mogao đa reaguje, već je pripila svoje usne na njegove. Osetio je živ, vlažan jezik u ustima. Zgrabio ju je za ruke i odgurnuo.

— Nikada, ali nikada više da to nisi učinila!

— Oprosti... — Cassandra se vrati na svoj ležaj. — To je bilo spontano. Mutantski, kako bi ti to rekao...

— Mutanti sa tvojim perverzijama i imaju veze. Mada ne vidim čemu to poređenje, mi tu ništa nismo krivi. Bili su, jednostavno, stranputica u eksperimentisanju. Protiv radijacije nismo mogli ništa da učinimo. Oni su već bili izmenjeni.

— Nisu imali sreću da imaju svoj Grad, nije li tako?

Cloun se namršti. Nije voleo da se seća na eksperimentisanje sa mutantima.

— Ostavimo sad te mutante. Sve je to daleka prošlost. Nije se genetski uspelo sa njima, pokušavali smo, ali nije išlo...

— Sa ženama naročito...

— Ne budi smešna. One su gotovo životinje... Najzad, žene su rađale, zar ne? Bile su neophodna karika u eksperimentima. No, rađali su se mutanti i samo mutanti, još gori i luđi. Nije bilo načina da tu išta popravimo, nije išlo, Cassandra. I šta ćeš sada da me pitaš? Kako to rade? To si i sama mogla da gledaš na snimljenim trakama. A gde to tamo napolju rade i da li uopšte neko to od njih radi, to me najmanje interesuje, a niti bilo koga u ovom Gradu, u to

sam siguran... Skrenuli smo od teme.

— Skrenuli smo od seksa.

Cloun se nasmeši. Izdajnički znak je splasnuo. Ovaj mu je mali razgovor pomogao, ponovo je osetio sigurnost.

— Lukava si, Cassandra. Skoro da si me zavela danas. Ali, o tome smo morali jednom da govorimo. Iskusna si ljubavnica, bila si sa mnogima, zar ne? Ali danas si podivljala. Znaš i sama da više nismo u stanju da doživljavamo telesna zadovoljstva... Niti jedan muškarac...

— Da! — prekine ga Cassandra besno — nijedan sem tebe! Ne tiču me se te horde uškopljenika, već ti, mi! Ti ga imaš onakvog kakav treba da bude i to mi je potrebno! Oboma, Cloune.

— Polako, polako... Zar nismo svoj mozak genetski doveli do današnjeg stanja? Nema dodira tela, nema nezadovoljstva, prljanja. Nema više deformacija tela kod žena... Ili si zaželela da ti nešto raste u tom tvom glatkom trbuhu?

— Nisam to mislila...

— A šta si mislila? Fizički koitus? Sudar tela o telo, prodiranje i stezanje? Ta mašina iza te tvoje oble i zanosne zadnjice... za koju bi, siguran sam, neki divlji i kosmati mutant razbio lobanju drugom... ona, Cassandra, ona nam pomaže, otvara naše mozgove za orgazme po želji.

Cassandra se odjednom uspravi. Duga kosa joj se rasu po telu i on uzdrhta. Bila je zamamna ovako besna i naga.

— Dokaži mi! Dokaži mi pa ću ti verovati! Dokaži mi da će mi se telesni dodir zgaditi, da je sve ovo samo moja perverzna i verbalna maštarija, atavizam! Ako sam bolesna, želim da se izlečim od toga! Ne želim i ne mogu više da se razapinjem, da kradem trenutke kada si u snu i da te tada milujem. Da, i to sam radila. A znam da i ti želiš moje telo, osećam to duboko u sebi!

— Luda si! Tvoj um, ne telo!

— Dokaži mi!

Stajali su licem u lice i Cloun oseti da je dospeo do zida. Cassandra je imala pravo — ona je bar želela otvoreno da se izbori za svoja osećanja, a on? Potajno je nešto osluškivao, pipao, ćutio.

Cloun se slomi.

— U redu, pristajem. Znam da je ogavno ovo u šta ću se upustiti i da me to može skupo stajati, no, sada je rešeno. Draga si mi, priznajem, i želim da to raščistimo. Dokazaću ti da sam u pravu. Krećemo u nešto što dosad niko nije radio. Znam, gledala si te trake, zamišljala, želela. Verovatno da tu primitivnu seksualnu tehniku mutanata znaš napamet, ali da li je to ono pravo? Ma kako bili primitivni, ljude iz prošlosti pa i mutante, vezivala su nekakva osećanja, želja za telesnim posedovanjem... Videla si kako su se bacali u vrtlog seksualne borbe. I to ti sad odjednom nije životinjski? Dobro. No, opomenuo sam te...

— Neka tako bude — odvrati Cassandra sa osmehom. — Ako grešim, ne želim više da imam takve misli i želje. Biću kao i sve druge u Gradu, a ti ćeš mi oprostiti, znam. Hajde sada, ležimo.

Cassandra se hitro opruzi po ležaju, okrenu se na bok i napravi mu mesta do sebe. Cloun se spusti kraj nje i uključi mašinu. Stimulatori kože prilepiše im se po telu a kacige im blago obuhvatiše glave. U vene im je bezbolno ulazila injekcija stimulansa. Oboje su bili spremni i čekali su. Cassandrine oči bile su pune neobične topline i Cloun nije mogao da izbegne utisku da je vrlo hrabra.

— Pomozi mi — prošapta Cassandra. — Misli na mene kao nikad do sada, dodirni me, trudi se, mili, bar malo... — Upi se usnama u njegov vrat i polako mu spusti ruku između nogu i steže ga za sve veći ud. Cloun jeknu i opusti se. — Znala sam — reče mu — znala sam da i ti tako osećaš...

Krv je zakolala brže, doza droge kružila je sve brže kroz njihova tela i mašina je dodirnula centar zadovoljstva u mozgu. Trebalo je samo da joj se prepuste i...

... Mašina se na Cassandrin pokret isključi i veze automatski otpadoše. U Clounovoj glavi je još tutnjilo i zvalo, zvalo i tutnjilo... Onda je osetio Cassandrino telo uz svoje, napete bradavice na dojkama ga pritisnuše, njene mu usne kliznuše niz rame. Govorila mu je besmislice i privijala se uz njega, grleći ga i rukama i nogama. Mirisala je na... znoj! Užasno! No, usne im se sudariše i Cloun se predade talasu strasti i oni činjahu sve ono što su jednom videli. Sve pokrete, mimiku, uzdahe i dodire, Cassandra je verno preuzela povukavši Clouna za sobom. Sada je slobodno pustila rukama na volju i stezala je i milovala njegov ukrućeni atavizam,

grcala i uzdisala. Ma koliko je Clounov um bio protiv, telo mu se lepilo uz Cassandrino, pred njima su se otvarali neslućeni doživljaji. Sada je zapažao bezbroj detalja koje nikada pre nije video iz takve blizine. Znači, koža tako miriše i ima takav okus. Jezik joj je bio mek, vlažan, osetio je i malo krvi kad ga je ujela. Pomislio je u hipu da je zaustavi, jer je preterala uživljavajući se u ulogu podatne mutantkinje, ali je nastavljao vođen čudnim nagonom. Mozak mu je tražio snažnu stimulaciju od mašine, tražio je brzinu i silinu osećaja, koje sada nije imao. Telo mu se valjalo u spontanom grču igre koju je umom još mrzeo i prezirao.

Susreo je njen mutni pogled. Lice joj je bilo u grču iščekivanja, čekala ga je i blago povlačila gore, na sebe. Pomislio je da je već vreme. Osećao je da je i ona spremna i da se širi dopuštajući mu da utone u nju. Uzdahnu i skupi svu snagu, dok su ga njene reči pekle u uhu.

— Sad, sad Cloune, poželi me već jednom — govorila je i on prodre u nju, mrzeći je svom silinom svog uma. Više nije bio on, Cloun, vrli stanovnik Grada, postao je mutant, životinja, zver. Cassandra se uvijala i ječala, opuštajući se i sve se više otvarajući i vrteći se kao razularena mutantkinja. Upijala ga je u sebe, a on je samo želeo da joj nanese što više bola, da se što dublje i snažnije zarije u njeno telo svom snagom svog nabreklog atavizma, da nikad ne zaustavi svoje kretanje, da nikad...

Onda ga je zahvatila čudna, iznenadna, neopisivo prijatna plima strasti koja mu zapali oganj u telu, spuštajući se sve niže i niže, ka njegovom trbuhu i dole...

Eksplodirao je i padao, padao, padao... Omamljujuća dojka sna ponudi se njegovim usnama i on požele da se raspline u ovom neopisivom snu

... Neko je vrištao i on shvati da ga Cassandrine ruke udaraju i pokušavaju da odgurnu, i načas pomisli da je u nekom bunilu. San se rastrza na hiljade delova, on skliznu lako iz nje, još vrele i uske, i brzo ih oboje spoji s mašinom, koja ih prihvati u zagrljaj vodova, kaciga i injekcija. Malo kasnije uhvatio je njene talase i držao ih do kraja. Ali, to više nije bio onaj malopređašnji san, ona strast i ponor u koji je uleteo...

Ležali su dugo, sve dok im se tela nisu potpuno smirila. Cassandra je prva progovorila, trudeći se da joj glas zvuči potpuno

mirno:

— Cloune... je li sve ovo bila halucinacija?

— Vizija? Ne. Rekao sam ti šta će se dogoditi.

— Strašno me je zabolelo. Sve je nekako išlo, dok...

— Dok moja ukrućena zaostavština prošlosti nije počela da se zariva u tvoje telo. Šta si očekivala? Vrhunski orgazam u onom gnječenju i stiskanju? Pogledaj samo svoje telo. Izujedana si, modra, krvava...

— Ne znam... Ni u šta više nisam sigurna. Nisam očekivala bol. Bilo je to tako iznenadno kad si počeo snažnije da se pokrećeš i ulaziš, da sam vrisnula. Bio si zanesen, jedva si se vratio...

Cloun je pomilova po kosi. Bila je tako nemoćna.

— Zaboravimo sve, Cassandra... Recimo da je sve ovo bila jaka doza stimulansa. Halucinirali smo, jednostavno, oboje i nismo znali šta se događa.

Njen ga odgovor zaprepasti tvrdoćom.

— Nikada! Bilo je sve predivno dok nisi prodro u mene, pa čak i onda, no, bolelo je, ali to je bio samo trenutni odgovor nenaviknutog tela, sigurna sam u to! Tebi je bilo lepo, osetila sam to, kada si se prosuo u mene...

Cloun se odmače zbunjeno.

— Glupost. Malo sam preterao sa svojim uživljavanjem u ulogu, to je sve...

— Nećeš me prevariti, Cloune, ma šta sad govorio. Tvoje tele mi je dalo pravi odgovor. Želeo si to, kao i ja, želiš to još i više. Ti si prošlost što te izjeda iznutra i ne da ti da stvari vidiš u pravom svetlu. Znam da si me gledao kao muškarac, da si me voleo kao i ja tebe...

— Otišla si predaleko, Cassandra.

— I preduboko. Celu tu dubinu si i ti osetio.

Približila mu se i pripila uz njega. Rukama je krenula niz njegovo telo, po leđima, bedrima. Donji deo svog tela, još vrela od doživljaja, pritisnula je na njegov trbuh i blago se zanjihala, osetivši da se budi njegov atavizam. Ponudi mu svoje blago raširene usne i Cloun se predade užitku. Poljubac je trajao dugo, i ni jedno nije

želelo da prestane. Najzad, Cassandra se odvoji.

— Sada sam sigurna. Znam da me želiš i voliš, bez obzira šta ćeš reći. Odlazim sad, ali sam svesna da i ti znaš. Ne želim više mašinu, makar zauvek ostala mutantkinja i nedostojna ovog Grada! Neka budem prokleta i izbačena, bilo šta... Ovaj put je bolelo, ali naša tela bit će sve bliža i bliža... Nateraću nas da uspemo...

— Cassandra, ja

Samo mu je poslala dug pogled dok je navlačila tuniku i izlazila. Cloun ostade sam i zbunjen. Osetio je ogroman umor i gorko osećanje poraza. Cassandra je luda, i on sa njom! Zašto je pristao? Lud je, prokleta luda zver sa svojim životinjskim atavizmom!

Ponavljao je te reči dok je ubrizgavao novu dozu. Morao je da pojuri za nabreklom dojkom umirujućeg sna, da usnama iščupa deo tih mirisa za sebe i svoj mir. Ako je, uopšte, ikada više nađe. Ili je ona ostala zauvek zatvorena na vrhovima Cassandrinih dojki...

Cassandra.

Ona je želela i ispila svoju čašu žuči. Droga ga je smirivala, ali nije mu išlo, bio je napet i nemiran. Osećao je da je red na njega. Mnogo je vremena proveo u svojoj zaštitnoj foliji, ne želeći da vidi i shvati realnost. A bio je drukčiji, želeo je Cassandru, njeno telo, ljubav i seks!

Doteturao se do mašine i prepustio ponovo ruku. Morao je potpuno sve da zaboravi. Osetio je bezbolan pritisak, nestrpljivo je stezao i opuštao pesnicu. Nova, jača doza mu je i te kako trebala. Bilo je bitno što pre zapasti u dug san, pozvati androide, biti odnesen, razbacan, raslojen i uspavan.

Opružio se na ležaju, pokušavajući da sve zaboravi, da voli ovaj Grad, da ode u njegovu toplu placentu, u san. Do njegovih čula dopre nežan Cassandrin miris što se širio iz ležaja. Um mu se zatrese pod navalom sećanja. Nove doze kao da mu nisu ništa pomogle. Gotovo da je opet osetio Cassandrino nežno opuštanje i otvaranje. Bila je tako uska, topla, podatna... I jedna misao zari mu svoj otrovni žalac u telo, misao ili želja, i više nije želeo da se odupire. Prepustio joj se svom silinom.

Opet biti uz Cassandru, osećati toplinu njenog tela, usne, zube, ruke... Biti u njoj, biti prljav i lud, opet ponoviti, i opet, i opet...

Mnogo puta sve ono čega se nekada grozio i prezirao. Osećati vrele pokrete tela, blago davanje i otvaranje pred njegovom muškošću... Gaditi se i hteti, hteti... Biti ponovo mutant, zver, halucinirati sa njom, halucinirati, voleti, voleti...

— Oh, Cassandra — promrmlja, zarivajući glavu i vrele prste u ležaj još topao od njenog tela. — Cassandra, Cassandra, Cassandra...

I dojka sna na Cassandrinim uzdrhtalim, dalekim grudima, otkri se za usne njegovih misli.

Ray Bradbury:

No Particular Night or Morning

Preveo Zoran Milović

Nikakva osobita noć ili jutro

Za dva sata popušio je kutiju cigareta.

— Koliko smo sada daleko u svemiru?

— Milijardu kilometara.

— Milijardu kilometara! Odakle? — upita Hitchcock.

— Zavisi — reče Clemens, koji uopće nije pušio. — Milijardu kilometara od kuće, moglo bi se reći.

— Onda reci.

— Od kuće, Zemlje. New Yorka, Chicaga. Odakle god da si bio.

— Više se uopće i ne sjećam — reče Hitchcock. — Više uopće i ne vjerujem da postoji nekakva Zemlja. A ti?

— Jutros sam sanjao o njoj — reče Clemens.

— U svemiru nema jutra.

— Onda u toku noći.

— Tu je uvijek noć — tiho odvrati Hitchcock. — Na koju noć misliš?

— Zaveži — razdraženo odgovori Clemens. — Pusti me da završim.

Hitchcock zapali još jednu cigaretu. Ruka mu nije drhtala, no činilo se kao da unutra, u tom suncem opaljenom mesu, treperi sama za sebe, po jedan mali drhtaj u svakoj ruci, i jedan veliki,

nevidljivi drhtaj u njegovu tijelu.

Dvojica ljudi sjedila su na podu hodnika za promatranje, gledajući van, u zvijezde. Clemensove su oči blistale, dok Hitchcockove nisu bile upravljene ni u što određeno; bile su prazne i zbunjene.

— Probudio sam se sam u 05.00 sati — reče Hitchcock, kao da govori svojoj desnoj ruci. — I čuo sam samoga sebe kako vrištim: gdje li sam to? Gdje li sam to?, a odgovor je bio: Nigdje! a ja onda upitam: Gdje li sam to bio?, i kažem, Zemlja! Što je to Zemlja, pitam se. Tamo gdje sam rođen, odgovorim. Ali to nije bilo ništa i još je gore nego ništa. Ne vjerujem ni u što ako to ne mogu vidjeti, čuti ili dodirnuti. Ne mogu vidjeti Zemlju, pa zašto da onda vjerujem u nju? Sigurnije je ovako, kad ne vjeruješ.

— Eno je tamo, Zemlja — prstom pokaza Clemens smiješeći se. — Ona svjetla točkica tamo.

— To nije Zemlja; to je naše sunce. Odavde ne možeš vidjeti Zemlju.

— Mogu je vidjeti. Imam dobro pamćenje.

— To nije isto, budalo — iznenada odvrati Hitchcock. Nešto bijesno naziralo mu se u glasu. — Ja mislim da je stvarno vidiš. Za mene je uvijek bilo tako. Kada sam u Bostonu, New York je mrtav. Kada sam u New Yorku, Boston je mrtav. Kada nekog čovjeka ne vidim jedan dan, on je mrtav. Kada dolazi ulicom, oh, to je onda uskrsnuće. Gotovo da zaplešem, koliko sam sretan što ga vidim. Bar je tako bilo nekada. Više ne plešem. Samo gledam. A kada čovjek ponovo ode, opet je mrtav.

Clemens se nasmija.

— Riječ je jednostavno o tome da tvoj mozak funkcionira na primitivnoj razini. Nisi se u stanju zaustaviti na jednoj stvari. Staro momče, ti uopće nemaš mašte. Moraš se naučiti da se zadržavaš na stvarima.

— Zbog čega bih se držao stvari kojima se ne mogu koristiti? — reče Hitchcock, dok su mu širom otvorene oči još buljile u svemir. — Ja sam praktičan čovjek. Ako ovdje nema Zemlje po kojoj bih mogao hodati, zar od mene tražiš da hodam po sjećanjima? To boli. Sjećanja su, kao što je moj otac jednom rekao, nalik na dikobraza. Do vraga s njima! Drži se što dalje od njih. Ona

te unesrećuju, uništavaju sve ono što radiš, tjeraju te da plačeš.

— Ja upravo sada hodam po Zemlji — reče Clemens žmirkajući i otpuhujući dim.

— Udaraš te dikobraze. Poslije nećeš moći ručati, a pitat ćeš se zašto — mrtvim glasom reče Hitchcock. — A to će biti zbog toga jer si nogu napunio bodljama, a to boli. Do vraga s njima! Ako ne mogu da je popijem, uštinem, opalim nogom ili jednostavno legnem na nju, onda do vraga sa svim tim. Ja sam za Zemlju mrtav. Ona je mrtva za mene. Ove noći nitko u New Yorku neće plakati za mnom. Do vraga s New Yorkom. Ovdje nema godišnjih doba; zima i ljeto su nestali. Kao i proljeće i jesen. Ne postoji nikakva osobita noć ili jutro, to je sve mir i svemir. Jedina stvar koja upravo sada postoji jesmo ti i ja i ovaj svemirski brod. A jedina stvar u koju sam siguran sam ja. To je sve.

Clemens uopće nije obraćao pažnju.

— Upravo sada stavljam kovanicu u telefonski aparat — reče, oponašajući pokret uz lagani smiješak. — I telefoniram svojoj djevojci u Evanstonu. Halo, Barbara!

Raketa je i dalje jedrila svemirom.

• • •

Zvono koje je najavljivalo ručak zazvonilo je u 13.05. Ljudi potrčaše u mekim papučama s gumenim đonovima, i sjedoše na tapetirane stolove.

Clemens nije bio gladan.

— Vidiš, što sam ti ja rekao! — reče Hitchcock. — Ti i tvoji prokleti dikobrazi! Ostavi ih na miru, kao što sam ti rekao. Pogledaj mene kako tamanim hranu — reče sporim, mehaničkim i neveselim glasom. — Gledaj me.

Stavi veliki komad kolača u usta i okrenu ga jezikom. Promatrao je kolač na tanjuru kao da želi vidjeti od čega je napravljen. Pomaknu ga viljuškom. Opipavao je dršku viljuške. Gnječio je nadjev od limuna i promatrao ga kako prolazi između zubaca. Zatim opipa bocu mlijeka, od vrha do dna, i nalije iz nje dopala čaše slušajući kako klokoće. Promatrao je mlijeko u čaši kao da ga želi napraviti još bjeljim. Ispio ga je tako brzo da mu ni okus nije uspio osjetiti. Cijeli je ručak pojeo za nekoliko minuta, grozničavo ga trpajući u sebe, i sada je gledao unaokolo tražeći još,

ali više nije bilo. Zagleda se kroz prozor rakete bezizražajnim, praznim pogledom, i reče:

— Ni one nisu stvarne.

— Što — upita Clemens.

— Zvijezde. Tko je ikada dodirnuo neku zvijezdu? Naravno, mogu ih vidjeti, ali koja je korist vidjeti nešto što je milijardama kilometara daleko? Sve što je toliko daleko nije vrijedno razmišljanja, a ni da se time zamaraš.

— Zbog čega si krenuo na ovo putovanje? — iznenada upita Clemens.

Hitchcock je zurio u svoju, zapanjujući praznu čašu mlijeka, pa je čvrsto stisne, onda opusti šaku, pa je ponovo stisne.

— Ne znam — reče. Prelazio je jezikom po rubu čaše. — Jednostavno sam morao, to je. Kako možeš znati zbog čega išta činiš u životu?

— Sviđala ti se zamisao o putovanju svemirom? O tome da ideš na razna mjesta?

— Ne znam. Da. Ne. Nije to bilo da idem na razna mjesta. To je da budem između. — Prvi put je Hitchcock pokušavao upraviti oči na nešto određeno, no bilo je to tako maglovito i tako daleko da se oči nisu mogle prilagoditi, iako se trudio i licem i rukama. — Najvećim dijelom bio je to svemir. Toliko mnogo prostora. Sviđala mi se ideja da ničega nema na vrhu, ničega na dnu, s mnogo ničega između, i sa mnom u sredini tog ništavila.

— Nikada nisam čuo da netko o tome tako govori.

— Ja samo o tome tako govorim; nadam se da si slušao što sam govorio.

Hitchcock izvadi cigarete, zapali i stade uvlačiti dim sve brže i nervoznije.

Kakvo je bilo tvoje djetinjstvo? — upita Clemens.

— Ja nikada nisam bio mlad. Tkogod da sam onda bio, to je mrtvo. To je više od tvojih bodlji. Ne želim da mi se njima napuni cijela koža, hvala lijepo. Oduvijek sam držao da svakim danom umireš, i da je svaki dan jedna kutija razumiješ, i da su sve te kutije sređene i da imaju svoj broj; ali nikada se ne vraćaj i ne otvaraj poklopce, jer umro si nekoliko tisuća puta u životu, a to je mnogo

leševa, i svaki je mrtav na svoj način, i svaki s jednim gorim izrazom lica. Svaki od ovih dana predstavlja jednog različitog tebe, nekoga koga ne poznaješ ili ne razumiješ, ili jednostavno ne želiš razumjeti.

— Na taj način samoga sebe odsijecaš.

— Zbog čega bih imao ikakve veze s tim mlađim Hitchcockom? On je bio budala, potezali su ga i rastrzavali naokolo i bilo mu je drago kada mu je umrla majka jer ona je bila ista kao i on. Da li bi trebalo da se vrati, da vidim kako je njegovo lice izgledalo toga dana i da se zlurado naslađujem time, iznova i iznova? On je bio najobičnija budala.

— Svi smo mi budale — odvrati Clemens — sve vrijeme. Riječ je o tome da smo svakim danom drukčiji. Razmišljamo; ja danas nisam budala. Naučio sam lekciju. Jučer sam bio budala, ali jutros to više nisam. A onda, sutra ćemo ponovo otkriti da smo i danas također bili budale. Mislim da postoji samo jedan način na koji možemo rasti i uspjeti na ovom svijetu, a taj je da prihvatimo činjenicu da nismo savršeni i da onda živimo u skladu s tim.

— Ne želim se sjećati nesavršenih stvari — odvrati Hitchcock. — Ne mogu se više rukovati s mlađim Hitchcockom, mogu li? Gdje je on? Možeš li ga pronaći? On je mrtav; dakle, do vraga s njim! Ne želim oblikovati ono što ću činiti sutra, koristeći se nekom ušljivom stvari koju sam napravio jučer.

— Pogrešno ti je to.

— Dobro, onda, neka mi i bude tako — Hitchcock je sjedio, završivši jelo, gledajući kroz ulaz. Ostali su ljudi pogledali prema njemu.

— Postoje li meteori? — upita Hitchcock.

— Pa znaš prokleto dobro da postoje.

— Na našim radarima postoje, kao linije svjetlosti u prostoru. No, ja ne vjerujem u nešto što ne postoji i ne djeluje u mojoj prisutnosti. Ponekad — reče i kimnu prema ljudima koji su završavali jelo — ponekad ne vjerujem ni u koga i ni u što, osim u samoga sebe.

Ustane i reče:

— Ima li ovaj svemirski brod gornju palubu?

— Ima.

— Moram je odmah vidjeti.

— Ne uzbuđuj se.

— Vi pričekajte ovdje; odmah ću se vratiti. — Hitrim korakom Hitchcock izađe.

Ostali su sjedili i polako žvakali hranu. Prošlo je nekoliko trenutaka.

Jedan od članova posade podiže glavu i upita:

— Koliko dugo traje sve ovo? Mislim, ovo s Hitchcockom.

— Samo danas.

— Čudno se vladao i neki dan.

— Da, ali danas je gore.

— Da li je netko rekao psihijatru?

— Mislili smo da će se sam izvući. Na svakoga ovaj prostor djeluje na neki način, kada prvi put iziđe. I mene je to bilo uhvatilo. Primi te nekakvo luđačko filozofiranje, a onda se uplašiš. Prvo te probije znoj, onda počneš sumnjati u svoje porijeklo, pa više ne vjeruješ u Zemlju; onda se napiješ, probudiš sav mamuran, i onda je gotovo.

— Ali Hitchcock se nikada nije napio — reče netko. — Volio bih da se i on koji put napije.

— Kako li je uopće mogao proći kvalifikacijsku komisiju? — upita netko.

— A kako smo je svi mi prošli? Potrebni su im ljudi. Svemir jezivo uplaši većinu ljudi. Zbog toga komisija propusti i mnogo takvih koji su na samoj granici.

— Taj tip nije na granici — primijeti netko. — On je reć napol-puta-niz-stijenu-bez-dna.

Čekali su pet minuta. Hitchcock se nije vraćao.

Clemens napokon ustade od stola, iziđe i pope se uz vijugave stepenice na gornju palubu. Tu je bio i Hitchcock. Pažljivo je opipavao zid.

— Ovdje je — reče.

— Naravno da je ovdje — odvrati Clemens.

— Uplašio sam se da možda nije. — Hitchcock se zagleda u Clemensa: — A i ti si živ.

— I to već dosta dugo.

— Ne — reče Hitchcock. — Ne — samo sada, ovaj trenutak, dok si ovdje sa mnom, ti si živ. Trenutak ranije ti si bio ništa.

— Bio sam, za sebe — odvrati Clemens.

— To nije važno. Nisi bio ovdje sa mnom — reče Hitchcock. — Samo to je važno. Da li je posada tamo dolje?

— Jest.

— Možeš li to dokazati?

— Slušaj, Hitchcock, bit će najbolje da odeš doktoru Edwardsu. Mislim da ti je potrebno jedno malo servisiranje.

— Nije, sa mnom je sve u redu. A tko je, zapravo, taj doktor? Možeš li dokazati da je on na brodu?

— Mogu. Sve što je potrebno da učinim jest to da mu telefoniram.

— Hoću reći, stojeći ovdje, ovog trenutka, ne možeš dokazati da je ovdje, nije li tako?

— Ako se ne pokrenem, ne mogu.

— Vidiš. Nemaš nikakvog mentalnog dokaza. To je ono što želim, mentalni dokaz koji mogu osjetiti. Ne želim fizički dokaz, dokaz po koji moraš otići i dovući ga ovamo. Želim dokaz koji možeš nositi u svome umu i uvijek ga dodirnuti, omirisati i osjetiti. Ali ne postoji način da se učini tako nešto. Da bi mogao vjerovati u neku stvar, moraš je nositi sa sobom. Zemlju, ili nekog čovjeka, ne možeš nositi u svom džepu. Želim na neki način postići baš to, da uvijek sve stvari nosim sa sobom, tako da bih mogao vjerovati u njih. Koliko je samo nespretno to što se moraš mučiti s time da izađeš i doneseš nešto strahovito fizičko, kako bi dokazao nešto. Mrzim fizičke stvari zbog toga što ih mogu ostaviti za sobom, a onda se dalje više ne može vjerovati u njih.

— Takva su pravila igre.

— Ja ih želim promijeniti. Ne bi li bilo izvrsno, kad bismo stvari mogli dokazati pomoću svog uma, i uvijek zasigurno znati da su stvari na svome mjestu. Volio bih znati kako izgleda neko mjesto kad ja nisam ondje. Volio bih biti siguran.

— To nije moguće.

— Znaš — reče Hitchcock — prije pet godina prvi put mi je palo na pamet da dođem ovamo, u svemir. Bilo je to u vrijeme kad sam ostao bez posla. Jesi li znao da sam želio postati pisac? O da, jedan od onih koji stalno govore o pisanju, ali rijetko pišu. I koji su suviše vatreni. I tako sam izgubio svoj dobar posao i napustio izdavačku djelatnost, i nisam mogao dobiti drugi posao i tada su kola krenula nizbrdo. Zatim mi je umrla žena. Vidiš, ništa ne ostaje ondje gdje si ostavio: ne možeš vjerovati materijalnim stvarima. Sina sam morao povjeriti ujni, i stvari su postale još gore. Zatim su mi jednoga dana objavili priču, pod mojim imenom, ali to nisam bio ja.

— Ne razumijem te.

Hitchcockovo je lice bilo blijedo i oznojeno.

— Mogu samo reći da sam pogledao na stranicu sa svojim imenom ispod naslova. Napisao Joseph Hitchcock. Ali bio je to neki drugi čovjek. Nije postojao nikakav način da se dokaže, stvarno dokaže, doista dokaže, da sam taj čovjek ja. Priča mi je bila poznata, znao sam da sam je napisao... ali to ime na papiru još nije bilo ja. To je bio samo simbol, jedno ime. To mi je bilo strano. A onda sam shvatio da, čak i ako uspijem kao pisac, to mi nikada ništa neće značiti, jer nisam mogao sebe poistovjetiti s tim imenom. Bio bi to čađ i pepeo. I tako više nisam pisao. Ionako nikada nisam bio siguran da su priče koje bih nekoliko dana kasnije držao u stolu bile moje, premda sam se sjećao da sam ih tipkao na pisaćem stroju. Uvijek je postojao taj nedostatak dokaza. Taj ponor između onoga što se čini i onoga što je učinjeno. Ono što je učinjeno mrtvo je i nije nikakav dokaz, zato što to više nije nikakva akcija. Samo su akcije važne, samo djelovanje. A komadi papira bili su ostaci djelovanja, gotovih, završenih djelovanja koje se sada više nije moglo vidjeti. Dokaz samog čina, dokaz djelovanja bio je završen. Nije ostalo ništa osim sjećanja, a svome sjećanju ne vjerujem. Mogu li doista dokazati da sam napisao te priče? Ne mogu. Može li bilo koji autor? Mislim na pravi dokaz. Mislim na djelovanje, na čin kao dokaz. Ne. Ne doista. Ne, osim ako netko ne sjedi u sobi dok pišeš, a ti to i tada možda radiš po sjećanju. A kad se neka stvar jednom završi, onda nema nikakva dokaza već samo sjećanje. A onda sam počeo pronalaziti te ponore, te praznine između svega. Sumnjao sam da sam bio oženjen i da sam imao dijete i da sam ikada u

svome životu imao nekakav posao. Sumnjao sam da sam se rodio u Illinoisu i da sam imao oca pijanca i zlu majku. Ništa nisam mogao dokazati. O da, ljudi bi govorili, ti si ovakav i takav i ovakav i onakav, ali to nije ništa stvarno značilo.

— Trebalo bi da se oslobodiš takvih misli — reče Clemens.

— Ne mogu. Svi ti ponori i prostori. Tako sam i počeo misliti o zvijezdama. Razmišljao sam kako će mi se svidjeti da budem u raketnom brodu, u svemiru, u ništavilu, u ništavilu, odlazeći u ništavilo nečim tako tankim, tako tankom ljuskom od metala, odlazeći što dalje od svih tih stvari s prazninama u sebi, stvari koje same sebe ne mogu dokazati. Onda sam spoznao da je svemir za mene jedina sreća. Kad stignem na Aldebaran II potpisat ću da se vraćam ovim petogodišnjim putovanjem na Zemlju, i tako ću ići naprijed-natrag, poput loptice za badminton, sve do kraja života.

— Jesi li o tome razgovarao sa psihijatrom? — upita Clemens.

— I da onda on pokuša zacementirati te praznine umjesto mene, sve rupe ispuniti bukom i toplom vodom i riječima i rukama koje me dodiruju, i svim takvim stvarima? Ne, hvala.

Na trenutak se zaustavi, a onda upita:

— Stanje mi je sve gore, je li tako? Tako sam i mislio. Jutros, kada sam se probudio, pomislio sam kako mi je sve gore. Ili je bolje?

Ponovo zastade i oprezno promotri Clemensa.

— Jesi li tamo? Jesi li doista tamo? Hajde dokaži ako jesi.

Clemens ga snažno udari po ruci.

— Da — reče Hitchcock, trljajući ruku, promatrajući je pomno, sa čuđenjem, masirajući je. — Bio si tamo. Jedan mali djelić jednog trenutka. Ali, pitam se jesi li i sada tamo.

— Vidimo se kasnije — reče Clemens.

Krenuo je da potraži doktora.

Zazvoni jedno zvono. Dva zvona, tri zvona zazvoniše. Brod se zaljulja kao da ga je udarila neka ruka. Začu se zvuk usisavanja, onaj zvuk kao da je uključen usisavač za prašinu. Clemens začu krikove i osjeti kako se prorjeđuje zrak. Zrak mu je zviždao oko ušiju. Odjednom mu u nosu i plućima nije bilo ničega. Zatetura, a onda zviždanje iznenada prestade.

Začu kako netko viče:

— Meteor!

— Zakrpano je! — cikao je neki drugi glas.

To je bilo točno. Brodski »pauk« za hitne intervencije, jureći vanjskom oplatom broda, nalijepio je vrelu zakrpu u metal i čvrsto je zavario.

Netko je govorio i govorio, a onda, negdje u daljini, počeo da viče. Clemens potrča hodnikom kroz svježi, zgusnuti zrak. Dok je skretao, ugleda nepropusnu pregradu na rupi u čeličnom zidu, svježe zavarenu: ugleda komadiće meteora, razbacane po sobi, nalik na dijelove kakve igračke. Ugleda kapetana i članove posade, te jednog čovjeka kako leži na podu.

Bio je to Hitchcock. Oči su mu bile zatvorene i plakao je.

— Pokušao me ubiti — ponavljao je neprekidno. — Pokušao me ubiti.

Postaviše ga na noge.

— On to ne može učiniti — reče Hitchcock. — To nije ono kako bi trebalo da bude. Tako nešto ne može se dogoditi, zar ne? Ušao je za mnom. Zbog čega je to učinio?.

— U redu, u redu, Hitchcock — reče kapetan.

Doktor je previjao neveliku posjekotinu na Hitchcockovoj ruci. On podiže pogled, blijeda lica, i ugleda Clemensa kako ga promatra.

— Pokušao me ubiti — reče.

— Znam — odgovori Clemens.

• • •

Prošlo je sedamnaest sati. Brod je išao dalje kroz svemir.

Clemens zakorakne iza jednog pregradnog zida i pričeka nekoliko trenutaka. Tu su bili psihijatar i kapetan. Hitchcock je sjedio na podu. Noge, privučene uz grudi, čvrsto je obujmio rukama.

— Hitchcock — reče kapetan.

Bez odgovora.

— Hitchcock, slušaj me — reče psihijatar.

Okrenuše se Clemensu.

— Ti si mu prijatelj?

— Jesam.

— Hoćeš li nam pomoći?

— Ako mogu.

— Taj prokleti meteor — reče kapetan. — Ovo se možda ne bi dogodilo da nije bilo toga.

— Dogodilo bi se to svakako, prije ili kasnije — odvrati doktor. Okrenu se Clemensu: — Mogao bi ti pokušati razgovarati s njim.

Clemens tiho priđe, čučnu pored Hitchcocka i stade ga blago drmati za ruku pozivajući ga tihim glasom:

— Slušaj, Hitchcock. — Bez odgovora. — Hej, Hitchcock, to sam ja. Ja, Clemens. Gledaj, ovdje sam.

Blago ga pljesnu po ruci. Masirao je nježno Hitchcockov ukočeni vrat i potiljak pognute glave. Pogleda psihijatra koji jedva čujno uzdahnu. Kapetan slegnu ramenima.

— Šok-terapija, doktore?

Psihijatar kimnu glavom:

— Počet ćemo za jedan sat.

Da, pomisli Clemens, šok-terapija. Odsvirajte mu desetak ploča sa džezom, mašite mu bocom svježeg, zelenog klorofila i maslačka pod nosom, stavite mu travu pod noge, poprskajte Chanel po zraku, odrežite mu kosu, skratite nokte, dovedite mu ženu, vičite, udarajte ga, pecite elektricitetom, ispunite sve praznine i rupe, ali gdje vam je dokaz? Ne možete mu zauvijek nastaviti dokazivati. Ne možete zabavljati bebu zvečkama i sirenama svake noći u idućih trideset godina. Jednom ćete morati prestati. A kada prestanete, on će ponovo biti izgubljen. Naravno, ako uopće obrati ikakvu pažnju na vas.

— Hitchcock! — poviče što je mogao glasnije, gotovo izbezumljeno, kao da sam pada niz neku liticu bez dna. — To sam ja, tvoj drug! Hej!

Onda se okrenu i izađe iz utihnule sobe.

• • •

Dvanaest sati kasnije ponovo se oglasi alarmno zvono. Pošto je nastala strka zamrla, kapetan im objasni što se dogodilo:

— Na trenutak-dva, Hitchcock je došao k sebi. Bio je sam. Uvukao se u svemirsko odijelo, otvorio izlaznu komoru. Onda je izašao u svemir. Sam.

Clemens je žmirkao, gledajući kroz golemi, zastakljeni otvor, prema nejasnim zvijezdama i dalekoj tmini.

— Sada je tamo negdje?

— Da. Milijun kilometara iza nas. Nikada ga ne bismo uspjeli pronaći. Saznao sam da je izvan broda tek kada nam se radio iz njegova odijela umiješao u prijemnu zraku iz naše kontrolne sobe. Čuo sam ga kako govori sam sebi.

— Što je pričao?

— Nešto kao: Nema više svemirskog broda. Nikada ga nije ni bilo. Nema ljudi. Nema ljudi u cijelom svemiru. Nikada ih nije ni bilo. Nema planeta, nema zvijezda. To je govorio. A onda je rekao nešto o svojim šakama, nogama i rukama. Nema ruku, rekao je, više nemam nikakvih ruku. Nikada ih nisam ni imao. Nema nogu. Nikada ih nisam ni imao. Ne mogu dokazati. Nema tijela. Nikada ga nisam ni imao. Nema usana. Nema lica. Nema glave. Ništa. Samo svemir. Samo prostor. Samo ta praznina.

Ljudi se polako okrenuše i stadoše šutljivo promatrati udaljene i hladne zvijezde.

Svemir, pomisli Clemens. Taj svemir, koji je Hitchcock toliko volio. Prostor, s ništavilom na vrhu, s ništavilom na dnu, s mnogo praznog ništavila između, i s Hitchcockom koji pada u središtu tog ništavila na svome putu prema nikakvoj osobitoj noći ili jutru...

Objavljeno prema dogovoru s GPA München

Edward Mackin:

Underpass

Preveo Žarko Vodinelić

Podvožnjak

Oluja je dostigla vrhunac kad je Jasper Higgat prolazio kroz novi podvožnjak. Podvožnjak je pod kutom prolazio ispod gornje ceste i izbijao je na raskršće u Royal Courtu i upravo se s toga kraja uskovitlala loptasta munja. Blještavo-bijela kugla doprla je do auta upravo kad je Jasper davao gas. Činilo se da prijeteći kruži oko njega i Jasper shvati da se ne kreće, iako se kotači i dalje okreću. Raznobojni vatromet udari o prednji dio automobila i on osjeti težak miris ozona.

— Ah, vrlo lijepo! — progunđa Jasper, neodređeno se nadajući da će umilostiviti tajnovite sile što su se poigrale s njim, iako se baš nije veselio takvom razvoju događaja. Nikad dosad nije vidio loptastu munju — ako je to uopće bila munja — i bio je uvjeren da bi sasvim ugodno preživio ostatak života a da je nikad više ne vidi.

Zapravo nije ni očekivao da će u tim okolnostima još dugo živjeti. Žalosno jer se zapravo potajno nadao da će mu se prirediti svečan pokop kad naposljetku ode s ovoga svijeta. U najmanju ruku bogat pogreb. Međutim, u tom se trenutku činilo da će to biti jeftino kremiranje.

Osjeti olakšanje kad je kugla iznenada nestala negdje na popločenom zidu s lijeve strane, no u tom trenutku opazi kako je tridesetak centimetara široka crna traka obuhvatila zidove, krov i cestu, činilo se da mu neprestano bježi pred očima, ali je svakako bila ondje. Svemirski crna, treperava, puna prijetnje.

— Što je ovo? — osupne se Jasper.

Prebaci pogled na vjetrobran i iznenadi se što se nije raspao. Na staklu je u neprestanom pokretu i nevjerojatno zamršen treperio nekakav čudni geometrijski ornament, poput trodimenzionalnog grafikona. Ustanovio je da ga nikako ne može jasno sagledati. Kao ni zlosutna crna traka, ni ornament nije ni časa ostajao na jednom mjestu, već kao nešto na rubu vidnog polja što neprestano bježi. Jasper zatrese glavom da mu se pogled razbistri, ali i dalje je sumnjao da je ta pojava možda jednostavno privid; no i dalje je, međutim, bio nelagodno svjestan tog privida.

— Koještarija! — promrmlja hrabro upravo kad je auto jurnuo kao da ga je netko izbacio iz katapulta.

Osjeti kao da prolazi kroz nešto gotovo opipljivo, a onda se zaustavi ondje gdje je očekivao da bude izlaz iz ulice Roe. Umjesto toga, ustanovi da se našao na nekom napuštenom zemljištu, a onda prepozna taj kraj: zemljište je povezivalo Gornju ulicu Parlamenta sa Smithdownovom ulicom, oko tri kilometra istočno od mjesta gdje je trebalo da se nalazi.

Izglavinjao je iz auta i osvrnuo se. Ni traga podvožnjaku, dakako, samo ružni ostaci naše klimave civilizacije, kao što su dva prljava stara madraca s oprugama i razbijeni hladnjak. Jasper je gledao oko sebe, jedva osjećajući snažan pljusak.

— Što se to događa? — upita se udarajući nogom u hladnjak, koji mu dobaci prazan pogled, ali nikakva objašnjenja nije bilo.

Ponovno uđe u auto i odveze se preko neravna terena do glavne ceste. Skupina dječurlije bacala je za njim komade opeke, što nije bilo neobično za taj kraj. Srećom, nisu baš bili precizni i dobro je prošao, samo s udubinom na prtljažniku.

To ipak nije bio kraj svemu. Tri sljedeća dana morao se poslužiti tim podvožnjakom na izlasku iz grada i svaki se put ona zloslutna crna traka pojavila istovremeno sa čudnim ornamentima na njegovu vjetrobranu, a onda nestane kad je auto jurnuo naprijed pošto ga je načas zadržala neka divovska sila. Onda je probio neku papirnatu zapreku, bar mu se tako činilo.

U utorak se našao točno ispred Instituta za gluhonijeme u Princezinoj ulici, u srijedu je dospio u Ulicu dokova, sjeverno od Tunela Mersev, po putu za Bootle. Četvrtak je nadmašio sva očekivanja. Našao se na Glavnom pristaništu, u zabranjenoj zoni

kraj broda »Dublin«. Policiju je zanimalo kako je tamo dospio i što ondje radi. Nije im to mogao objasniti. Puhao je u balon, a onda su ga optužili da je uzimao drogu. Naposljetku su ipak odustali od istrage i naredili mu da se udalji.

Dok je razmišljao o tome, Jasper je zaključio da u svemu tome postoji neka pravilnost. Kupio je kartu cijelog područja i ucrtao kružnicu s fatalnim podvožnjakom u sredini. Zatim je povukao linije od podvožnjaka do mjesta na kojima se našao onako neočekivano. Ustanovio je da između svih tih mjesta postoji kut od otprilike petnaest stupnjeva i stoga je lako mogao, vukući polumjere, utvrditi buduće točke »ateriranja« kad ponovo bude prolazio podvožnjakom.

Ponio je kartu u policijsku stanicu, nedaleko od podvožnjaka. Raširio ju je na stolu i pokazao dežurnom naredniku. Ovaj ga isprva uopće nije želio slušati. Toga jutra izuzetno ga je mučila žgaravica. Ne bi to bilo neobično, ali toga je jutra zaboravio svoje tablete.

Strijeljao je Jaspera mrkim pogledom.

— Ama čemu sve to, bogamu, i što vi, zapravo, hoćete? — upita. — Gospodine — doda oklijevajući i s priličnim naporom.

Jasper se nije osvrtao na narednikovu nabusitost, već je prstima prelazio preko ucrtanih polumjera na karti od podvožnjaka do mjesta na kojima se svaki put našao.

— Fenomen crne rupe — objašnjavao je — djeluje u tom podvožnjaku. Svaki put kad prolazim kroz tunel, nađem se kilometrima daleko od izlaza. Zašto baš ja, mogli biste opravdano pitati, a pretpostavljam da vam nitko još ništa nije javio o tome. Jesam li u pravu? — Narednik uzdahne, ali ne odgovori. — Razlog je jednostavno u tome što se moj automobil uskladio s tim fenomenom. Dokaz je na mom vjetrobranu iako se ne pojavljuje dok se crna traka ne materijalizira u podvožnjaku. Dakle, ako mi dopustite da vas provozam kroz podvožnjak u svome automobilu, moći ćete to sami iskusiti. Za to je, dakako, potrebna određena hrabrost. — Zatim složi kartu. — Mislim da sam zaboravio napomenuti kako je sve to počelo — doda. — S loptatastom munjom. Sve je počelo s lopatastom munjom Zaista je jeziva pojava, uvjeravam vas.

Narednik pritisne prsa, pitajući se bi li mogao poslati nekoga po kutiju onih tableta. Zatim obrati pažnju na luđaka ispred sebe.

— Što mi pokušavate reći? — upita. — Nije li to nekakva

zamršena neslana šala? Ako jest — upozori ga — vjerojatno ću vas izudarati i zaboraviti na posljedice... gospodine.

Jasper samo podigne obrve. Narednikova reakcija nije bila dovoljna da ga smete.

— Želim vam reći — nastavi — da se vaš podvožnjak uzjogunio. Ostavlja me na neočekivanim mjestima po gradu, ali ustanovio sam da u tome postoji pravilnost. Možete to vidjeti i na crtežu na karti.

Ponudi naredniku da pogleda kartu, a ovaj je uzme, sklopi i gurne u gornji džep Jasperova kaputa.

— Prije svega, momče — reče — to nije moj podvožnjak i ja mislim da se vaši čudni doživljaji, za koje s pravom pretpostavljate da ih nitko drugi nije prijavio, događaju samo u vašoj glavi. Čak i da su istiniti u ovom trenutku u vremenu, kao što kažu, nije me briga. Od žgaravice, znate, postajem mizantrop. Možete slobodno potražiti tu riječ u riječniku, ali to jednostavno znači da mrzim ljude. Sve ljude, a vas osobito. A sad se gubite odavde prije nego što vas prijavim zbog nečega, na primjer, zbog lutanja radi krađe.

Jasper Higget se nije lako predavao. Ponovo raširi kartu po stolu i na jednom je kraju učvrsti debelom knjigom prijava dok ga je narednik promatrao sa zaprepaštenjem i nevjericom.

— Seftonski park — reče, prelazeći prstom preko jedne od linija iz podvožnjaka iza Ulice Ullet. — Da je to bilo stupanj južnije, našao bih se na Glavnom stakleniku i bilo bi mnogo razbijenog stakla.

— Je li to istina? — upita narednik, pišući nešto na komadić papira: Star oko 25 oodina, srednje visine, smeđe kose, oči sivo— zelene, tetovirani znak na lijevoj podlaktici. — Kakav vam je to znak na lijevoj ruci? — upita. To su srca, je li?

Jasper kimne glavom.

— To je zbog Miriam — odgovori. — Vrlo jaka veza, no napustila me je i otišla u javnu kuću.

— Ne čudim se — dobaci narednik značajno. Zatim zapiše: slab lokalni naglasak. Svaki detalj može biti važan. Naposljetku možda je momak odnekle pobjegao. — Imate li adresu? — upita.

— Samo privremenu — odgovori mu Jasper. — Upravo mijenjam mjesto stanovanja. Ako nešto želite pitati, možete se

obratiti Domu mladih u Mount Pleasantu. To je moja nova privremena adresa.

Narednik napiše: Nema stalnu adresu i potcrta to.

— Čime se bavite? — upita.

— Ja sam trgovački putnik — odgovori Jasper. — Ali čekam učiteljsko mjesto.

— Što je ovo? — progunđa sam sebi narednik, a onda upita: — Što prodajete?

— Prskalice — odgovori Jasper.

Narednik kimne glavom.

— To sam i mislio — tiho će.

— Nemam mnogo uspjeha — doda Jasper.

— Čudim se — reče mu narednik. — Vrlo ste uporni. To vam priznajem. — Zatim ponovo sklopi kartu i pruži je Jasperu. — Sigurno ćete sad krenuti, zar ne? Mogu li vam savjetovati da izbjegavate onaj podvožnjak ako vam toliko smeta i i da se vozite naokolo kroz Whitechapel i Lordovu Ulicu?

Jasper gurne kartu u džep i žmirne prema policajcu. Zamišljeno škljocne zubima.

— To se tako dogodilo — progovori — zbog onoga golemog električnog naboja u loptastoj munji. Mora da je on stvorio crnu rupu i slučajno se dogodilo da sam se baš ja našao u njezinoj sredini, na vrhuncu oluje, moglo bi se reći. Nekako sam se uskladio s tim fenomenom. Tako je to bilo. Svaki put kad prolazim kroz onaj podvožnjak, on me prepozna i završim negdje drugdje. No usprkos tome, mislim da ću još jedanput proći kroza nj. Nikakav pišljivi podvožnjak neće me zaustaviti. Pokušat ću izvesti eksperiment. — Iznenada se nagne preko stola i strese narednikcvu beživotnu ruku. — Zbogom. Možda se više nikad nećemo vidjeti. Idem, tako reći, u neistraženo područje. Moglo bi biti opasno, čak fatalno — reče izlazeći na ulicu.

— Kad bih bar bio te sreće — odvrati narednik zajedljivo. Zatim poče ponovo pritiskati svoj prsni koš kad ga je uhvatio novi grč. Odluči da će prvome pozorniku koji se pojavi u stanici predati dežurstvo i otići po one tablete. Slučajno se dogodilo da se prva pojavila policajka Josie Jones koja još nije bila dobro upućena u

postupke u toku dežurstva. Međutim, narednik je bio na rubu snaga.

— Sjedni za stol, djevojko — naredi joj dok su mu užareni noževi probadali pleksus. — Moram otići na nekoliko minuta. — Tako se dogodilo da se našao baš u blizini podvožnjaka kad je nastala eksplozija.

Jasper je ušao u podvožnjak vrlo polako i bojažljivo. Očekivao, je da će se svakoga trenutka uskladiti s fenomenom crne trake. Ustrašeno bacajući pogled sa strane, opazi kako se traka pojavila istodobno s treperavim ornamentom na vjetrobranu, koji mu je neprestano izmicao pogledu. Smjesta je pokušao svoj eksperiment čim je pomislio na nj. Potjerao je auto unatrag i ubrzao. Rezultat je bio potpuno neočekivan i jezovit.

U trenu je ugledao svoj automobil kao u zrcalu, a onda ga je nekakva sila gurnula i okrenula u nekoj čudnoj dimenziji tako da je u jednom trenutku mogao vidjeti auto sa svih strana. Onda je začuo tihu eksploziju i pojurio je onamo odakle je došao.

Što se tiče njegove okoline, to nije bila tiha eksplozija. Dežurni narednik koji se zvao Jack Pratt bio je toliko zaprepašten da je ispustio svoje dragocjene tablete. U blizini ulaza u podvožnjak počela se skupljati gomila. Ukočeno je krenuo onamo i počeo se gurati kroz svjetinu.

Ljudi su se okupili oko staroga »volkswagena« što je ležao na osovinama. Onda je iz njega, s kosom preko očiju i pomalo bez daha, pokušao izaći Jasper Higget.

— Dobar dan, narednič e — poče mladić — mislim da više neću voziti kroz taj podvožnjak.

Narednik Pratt se zagleda niz podvožnjak i opazi razbacane pločice i gomilu krša.

— Mislim da to više nitko neće učiniti — odgovori. Pomogao je Jasperu da se izvuče i dok je to činio, opazi da »volkswagen« ima volan na suprotnoj strani. — Volan na lijevoj strani — progunđa. — Zbilja traži nevolju.

— Volan mi je bio na desnoj strani kad sam ušao u podvožnjak — odvrati Jasper. — Pogledajte. — Pokaže mu podlakticu svoje lijeve ruke. — Sjećate li se utetoviranog znaka? — Narednik kimne glavom i namršti se. — Sad mi je na desnoj ruci. — Jasper mu pokaže. — Zapravo sav sam potpuno izokrenut. I auto isto tako. No

mislim da sam mogao proći i mnogo gore. Hoću reći, mogla mi je utroba završiti vani. Shvaćate, sve moje unutrašnje instalacije mogle su izaći na svjetlo dana. Grozno.

Narednika Pratta ponovo zahvati napad žgaravice.

— Nemojte — zamoli Jaspera, udarajući se po prsima — radije ne bih razmišljao o tome.

— Čudno, znate — reče Jasper veselo — ali osjećam se izuzetno dobro. Vjerojatno je to simptom šoka. Evo, imam nešto što bi vam moglo pomoći. — Izvadi nekakvu kutiju s nerazumljivim znakovima. — Slova su izokrenuta — nastavi. — Vjerujem da se to isto dogodilo s policom osiguranja i sa svim ostalim. Što mislite o tome, ha?

— Akrog los — pročita narednik. — Ama što li je to?

— Gorka sol u zrcalnoj slici. Kao Alisa u zemlji čudesa. Jeste li se svi vi izokrenuli ili se to samo meni dogodilo?

Narednik mu baci natrag tablete.

— Evo — reče, predviđajući goleme teškoće dok bude pisao izvještaj — zaboravite da ste me ikad vidjeli. Moram misliti na svoje unapređenje. Ne bih nikako smio biti ovdje.

Jasper Higget je gledao kako narednik žurno odlazi kad su se pojavila ambulantna kola iza ugla iz pravca Whitechapela. Uto mu padne napamet mračna misao pa izvuče svoj novčanik, najprije se mašivši za pogrešnu stranu kaputa, i to pogrešnom rukom. Novčanica od pet funti i tri novčanice od jedne funte, sve što mu je ostalo od plaće, iznenada su postale bezvrijedne. Novac za dječje igre, pomisli Jasper s gorčinom. Ama tko bi primio novčanicu na kojoj piše tajnovita lozinka Akselgne aknab? Isto vrijedi i za njegovu kreditnu karticu, a da se i ne govori o svim onim natpisima na prskalicama. . . Život mu je najednom postao vrlo zamršen.

— O ljudi! — uzdisao je dok su ga podizali na nosila. — O ljudi, o ljudi!

Marko Globočnik:

Sudbina

More je neumorno zapljuskivalo obale stvarajući svakojake oblike na pjeskovitoj obali. Dugo je jedini rezultat zapljuskivanja bila spora promjena žala. Onda, odjednom, nastade nešto Neponovljivo.

Rodiše ga vrijeme i slučajnost. Samoreproducirajuće, prilagodljivo, promjenljivo, ali ipak s određenim konstantama. Začudna simfonija tih osobina učvršćivala ga je u postojanju unatoč razornim silama koje su djelovale suprotno. Mijenjalo je oblike postojanja, veličinu i prostor na kojem je dokazivalo svoju neponovljivost. Napokon je, u različitim oblicima, zaposjelo cijelu kuglu. Postalo je samosvjesno, a ubrzo i moćno da samo sebe uništi. Arogancija, koja mu je ubrzo postala najvidljivija crta, bila je prva istinska prijetnja vlastitom opstanku. Prijelomni događaj nije trajao dugo. Uspjelo je savladati negativne posljedice sve snažnije samosvijesti. Prilagodljivost, koja je odnedavna poprimila narav inteligencije, omogućila mu je da se eksplozivno proširi od svog izvora. Od kugle postanka. Udaljilo se od nje. Zaboravilo je, možda hotimično. Okrenulo se budućnosti. Prošlost mu je sve više tonula u suton sjećanja. Zanemarilo je vlastito porijeklo okrećući se dalekim ciljevima.

Istina mu je bila cilj a spoznaja razlog postojanja. Razum je, postepeno, sasvim prevladao. Neponovljivo i Um počeli su se prožimati. Postajali su jedno. Znanje i razumijevanje bili su način njegova bivstvovanja. Neshvatljivost je pretvaralo služeći se kristalnom logikom, mirijadama pokusa o optimalnim brojem pretpostavki — u nepobitne činjenice.

Znanje i istinu nije crpio mjenjanje i podvrgavanjem sebi nego shvaćanjem unutarnje strukture cjeline, čiji je dio postojalo sve više i samo.

Mijenjalo je i vlastiti oblik. Nije znalo da li napreduje ili se izobličuje. Već dugo nije bilo materijalno. Bilo je energija; pretvaralo se u fluidno stanje racija. Od molekularnih, dimenzija su prerasle preko planetarnih, intergalaktičkih do sveobuhvatnosti. Sveobuhvatnost i sveprisutnost, koje je postepeno dostiglo, bili su vidovi sveznanja. Tome je težilo. Za to mu je trebalo vremena. Samo vremena.

Osjećaja već odavna nije imalo. Zato se nije bojalo, ali je znalo da mu je samo vrijeme prepreka sveznanju. Spoznaja je rasla. Vrijeme se nije pokazalo kao prepreka. Ne u onom obliku u kojem je Neponovljivo računalo.

Odjednom, postalo je sveznalo. Odmah se počelo zbivati nešto neobjašnjivo, nešto što nije predvidjelo. Nije se smjelo više ništa dogoditi. Znajući sve, postavši sve, ništa ga više nije moglo pokrenuti. Spavalo je znajući da umire nemajući nikakve pobude.

Trebalo je potražiti novu. Koju? Postoji li ona uopće? Kamo da se uspne kad je vrh dosegnut? Poput teološkoga boga, moralo se raspasti u praznu sveobuhvatnost, nepostojanje. Zašto još ipak postoji? Kako uopće postoji? Grozničavo je razmatralo mnoga pitanja. Uvijek je dobivalo jedan odgovor: nije bilo sveznalo. To ga je zaprepastilo, ali mu je istodobno donijelo i olakšanje. Sto još ne zna? Ne zna ništa o sebi. Očigledno.

Počelo je plaćati dug davnom opredjeljenju.

Našlo je rješenje. Upoznati sebe. Vrijeme mu je postalo neprijatelj kad se najmanje nadalo. Čak i onda kad ga je gotovo smatralo saveznikom. Upoznati sebe, znači preobraziti se. Vrijeme je neumoljivo teklo. Pitanja su se množila neumoljivom progresijom, a odgovora nije bilo. Obuzimalo ga je nešto nepoznato. Strah. Pri postepenom okretanju sebi, osjetilo je radost. Što, možda, ipak nije kasno. Strah, radost, zadovoljstvo, nestrpljenje. Obuzeli su ga osjećaji. Sve više i više.

Oblici egzistencije koje nije poznavalo, odnosno koje je zaboravilo. Namjerno zaboravilo u času opredjeljenja. Svoju povijest nije moglo načeti bez osjećaja, pogotovu što su mu mogućnosti bile na razini sveznalosti a znanje gotovo na ništici. Neshvatljiv raskorak. Sve je više uviđalo da će morati iskoristiti sve stečeno znanje da sebe sasvim spozna. Spirala se počela okretati u obrnutom smjeru. Glad za znanjem, za istinom, rasla je kao i prije.

Još brže. Davno zanemareno područje interesa sad ga je potpuno zaokupilo.

Vrijeme — sjeme zaborava — počelo ga je ozbiljno nagrizati. Iscrpljivalo se u novim istinama. U misli o novom svijetu, o sebi. Istražujući se, svoju povijest, svoju bit, vraćalo se unatrag. Povratak je sve više bivao inercija. Sve je manje pri tom bilo volje. Udaljavanje od točke bez motiva bio je bijeg od praznine — od prestanka postojanja. Hrlilo je svom izvoru brže nego što se od njega prije trijumfalno udaljavalo. Smanjivalo se. Vremenski i prostorno. Poprimalo je već odavna prevladane oblike i ustrojstvo.

Opseg znanja se povećavao, ali su se razine smanjivale. Put je bio obrnut. Balon u kojem se smanjuje tlak ima samo jednu sudbinu. Vratilo se svom moru, kojeg više nije bilo. Saznavši sve, više ništa nije znalo. Više nije postojalo. Vrijeme je učinilo svoje.

Možda će se opet roditi. Slučajno. Ali, to više neće biti slučaj.

PRIKAZI ● VIJESTI ● OSVRTI

DOGAĐAJI ● POLEMIKE

Što je zapravo bilo (3)

Možemo slobodno ustvrditi da se ljudi posljednja četiri desetljeća prilično zanimaju za tzv. leteće tanjure, odnosno neidentificirane leteće objekte (NLO), kako ih nazivaju poluslužbeno. Neki se ljudi kunu i zaklinju svime što im je sveto da ti predmeti postoje, dok drugi istom upcrnošću poriču da se bilo što nepoznato ili tajanstveno pojavljuje na nebu.

Skeptici zdušno tvrde, da ako je netko nešto i vidio u zraku, onda to može biti samo meteorološki balon, oblak ili sunčani odsjaj. A ako to nije dovoljno, onda će dopustiti da je to bio možda i meteor. Ako očevidac tvrdi da je stvar manevrirala pa da je posve isključeno da bi to bila neka pojava kojom ne upravlja razum, onda će skeptik i dalje uporno tvrditi, da očevidac halucinira. Ako je to vidjelo više ljudi, onda je riječ o masovnoj psihozi, a to nije ni čudno jer su ljudi danas jako zabrinuti zbog nuklearnih bombi i sličnih strašila koja postoje na Zemlji.

Jednom se raspravljalo o tome i pred kamerama naše televizije. Sudjelovala su dva pilota-očevica i dva predstavnika nauke. Piloti su izjavili da ih je nekakvo svjetlo stizalo u zraku, da je bilo čas s jedne, čas s druge strane, čas ispred, čas iza njih. a kada su došli blizu zagrebačkog aerodroma, svjetlo je nestalo. Uz to su napomenuli da ih je na to svjetlo upozorilo osoblje aerodroma, kada ih je upitalo da li se nešto nalazi pokraj njih u zraku. Vidjeli su to tijelo i na radaru.

Učeni ljudi su upotrijebili svu svoju energiju, da bi dokazali pilotima da nisu vidjeli ništa, i samo što ih nisu proglasili duševnim bolesnicima. Začudo, o tome, da se tijelo vidjelo i na radaru, nisu ni pisnuli.

Rezultat ovakva nastupa pred javnošću samo je taj, da je sve više ljudi uvjereno da ipak postoji nešto što mi ne znamo, odnosno netko zna, a taj se trudi da javnost povjeruje kako ničega nema što mi ne bismo znali.

S druge strane, postoji opet cijeli niz priča, koje kao da su sračunate samo na to da bi ljudi zaključili da su leteći tanjuri puka izmišljotina. No, te priče zapravo su izvještaji očevidaca. Evo jednog primjera:

O susretu s tetećim tanjurom u Australiji godine 1978. Pilot Frederick Valentich javljao ja radiom u bazu: »Nešto mi sa približuje s istoka. Leti strahovitom brzinom. Sada je iznad mene i ja ga ne vidim. Sada ga opet vidim. To je nešto dugoljasto, okruženo zelenim svjetlom. Takvo što nisam još nikada vidio. Sada leti direktno na mene«. Nekoliko sekundi kasnije opet se javio pilot: »Upravo sada kruži iznad mene.« Onda je uzbuđenim glasom rekao da mu motor radi nepravilno, i najzad: »Stvar lebdi iznad mene. To nije avion, to je...«

Nakon tih riječi prekinute su veze. Pretpostavljalo se, da je Valentich pao u Tasmansko more, ali do sada, mada je provedena temeljita potraga, nije nađen ni pilot ni avion.

Sto je sumnjivo u tom izvještaju? Samo to, da se radio-veza prekinula baš u trenutku, kada je pilot trebao reći što to leti iznad njega. Da je to jedini slučaj, nitko ne bi ništa rekao, ali takvih izvještaja ima na desetke, ako ne i na stotine. Već se kod prve registrirane žrtve letećeg tanjura, američkog zrakoplovnog kapetana Mantella, pojavljuje taj element. On je progonio nepoznati leteći objekt i redovno se javljao radiom. Onda je odjednom izjavio da je taj objekt golem (dimenzije nije ni odoka naveo) i počeo govoriti da je to... i u tom se trenutku prekinula veza. Za razliku od Australca, poslije su našli i Mantella (mrtvog) i njegov avion (uništen). Dakle, opet se veza prekinula u odsudnom trenutku. To miriši na ovo: netko se želi praviti važan, ali da ne bi morao nešto reći što i sam ne zna, radije prikazuje da je informator bio prekinut.

Kod pojava letećih tanjura postoji i jedna pravilnost. U većini slučajeva, kad se pojave na jednoj točki našeg planeta, onda nekoliko dana uzastopce posjećuju taj kraj. Tako se dogodilo i kod nas prije nekoliko godina kada su se počeli množiti izvještaji o pojavi letećih predmeta u Makedoniji i Crnoj Gori. Dakako, učeni

ljudi su smjesta počeli govoriti o pjegama u zraku i oblacima čudnih oblika ali nijedan nije odgovorio kako to da su iza tih letjelica, kad su se one kretale dovoljno nisko, ostajali šumski požari. U toku otprilike dva tjedna ti su se objekti pojavljivali svakodnevno i milicijske stanice u onim krajevima nisu više ni primale prijave o tim stvarima. Lete, pa lete. bio je uobičajen odgovor, kada bi neki uzbuđeni seljak počeo pripovijedati što je vidio.

Zanimljivo je bilo zapažanje na aerodromu u Skoplju. Upravo se spuštao jedan putnički avion, kada se nekoliko letjelica našlo iznad njega. Tom je prilikom jedan putnički avion naletio na takav objekt. Međutim, nije se dogodilo ništa neobično. Avion je prošao kroz predmet i nastavio let' Kada su poslije pitali pilota što je vidio, odgovorio |e: ništa. Sad, da li je avion zaista prošao kroz leteći predmet ili je proletio ispod njega, a s tla se činile da je prošao kroz njega — ne možemo reći.

Zanimljivo je da se u našoj štampi javio čovjek, koji je tumačio kako su ti leteći predmeti špijunski baloni. Cak mi je opisivao konstrukciju, a uz svoje ime ispod članka dodavao bi da je vojni stručnjak. No taj autor nije bio u stanju objasniti odakle tim balonima brzina prema kojoj je nadzvučni avion običan gmizavac. Uspoređujujući vrijeme pojavljivanja objekta iznad pojedinih mjesta došlo se običnim računom do toga, da se te stvari kreću brzinom od 5000 km na sat, a vjerejatno i brže ako se pokaže potreba.

Ako bismo usporedili opise susreta s pojedinim letećim tanjurima dobili bismo otprilike ovakvu sliku: riječ je o plosnatim letjelicama koje zaista nalikuju na tanjure. Promjer im je od 1,5 do 50 metara. Svi očevici spominju prozore, poredane u krug. Lete bez zvuka. Mogu se trenutno zaustaviti, a mogu i pri najvećim brzinama zaokrenuti pod pravim kutom ili čak trenutno poletjeti u suprotnom smjeru. Ljudi, koji su tvrdili da je pokraj njih u neposrednoj blizini proletio takav objekt nisu uopće opazili neke zračne struje, tako da bi se moglo reći da za NLO ne postoji otpor zraka. Osim toga, lete i drukčiji oblici. Neki govore o golemoj vreći koja podsjeća na cepelin, drugi o nečemu što je nalikovalo na golemi kristal, a ima i izvještaja o tuljcima sladoleda. Naime, ti tuljci za sladoled nastaju tako što tanjur leti plosnatom stranom naprijed, a iza njega ostaje plameni rep koji se suzuje, pa se dobiva dojam stošca. No i ovo pokazuje da za te letjelice ne postoji zračni otpor.

Kako mi ne možemo ni zamisliti princip po kome bi se takve

letjelice mogle kretati, a o tome, da sami nešto slično konstruiramo nema ni govora, bila je prva pomisao, da ona nisu zemaljskog porijekla. Toj tezi idu u prilog izvještaji da se već najmanje 2300 godina slične stvari pojavljuju u atmosferi. No, ako je to istina, onda se odmah nameće pitanje: što traže ti posjetioci iz svemira na našem planetu? I odakle dolaze?

Prije, dok naš Sunčev sistem nije još bio dovoljno istražen, moglo se lako tvrditi da su to posjetioci s Mjeseca, Marsa ili Venere. Adamsky, za koga neki kažu da je poznati astronom, a drugi da je bifedžija na opservatoriju Mt. Palomar, napisao je knjigu u kojoj opisuje svoj susret s bićima iz letećih tanjura. Njemu su ta bića objasnila telepatski da dolaze s Venere. Adamsky je umro u pravi čas, jer su uskoro sonde spuštene na Veneru dokazale da ne može biti govora o nekom organskom životu na tom planetu, a najmanje o životu sličnom našemu. Proučeni su u međuvremenu i drugi planeti, pa je danas posve jasno da u cjelom našem sistemu nema osim Zemlje nijednog planeta gdje bi se mogao razviti viši organski život. Dakle, letjelice mogu dolaziti samo iz nekog drugog zviježđa, što je jedva vjerojatno jer bi putovanje s najbliže zvijezde, čak ako ta biča raspolažu i neograničenom energijom, ipak moralo trajati bar pet do šest godina uz pretpostavku da ta zvijezda ima oko sebe planetni sistem.

Sada se može opravdano pitati kakvog smisla ima utrošiti i toliku energiju i vrijeme samo zato da bi se na nekoliko minuta prošetalo našom atmosferom, razbilo koji avion, zapalilo neku šumu i izazvalo senzaciju. To bi zaista bilo preskupo zadovoljstvo.

Svi ti podaci vrijede ako pretpostavimo da se ta bića koriste tehnikom zasnovanom na fizikalnim zakonima. Međutim, što onda ako su u pomoć pozvane sile za koje mi i ne sanjamo da postoje ili ih čak i poznajemo po različitim učincima, ali ne možemo njima gospodariti?

Evo rješenja, kako bi mogla izgledati letjelica koja bi zadovoljavala sve uvjete što su zapaženi u letećih tanjura. U pomoć moramo pozvati parapsihologiju. Postoji pojava koja nailazi na veliki otpor klasičnih fizičara, a zove se dematerijalizacija. Ta se pojava često susreće kod telekineze, dakle procesa gdje se neki predmeti miču na daljinu bez posredovanja fizikalne sile. Događa se, naime, da se ne miču samo kutije šibica na stolu već da leti i kamenje. Najzanimljivije je pri tome da se kamenje, koje je sigurno

bilo izvan kuće, odjednom nađe u dobro zatvorenoj prostoriji Mnogi opisuju da su vidjeli takve predmete kako se pojavljuju na stropu i onda lagano ledbeći padaju na pod.

Ako bismo uspjeli pronaći mehanizam takve dematerijalizacije, tako da je možemo stvarati po volji, uz pomoć nekog stroja, onda bismo riješili i problem letećeg tanjura. U vozilo bi se ugradio stroj za dematerijalizaciju i materijalizaciju. Ne bi trebalo drugo već da se letjelica zajedno s putnicima dematerijalizira i u drugoj točki ponovo materijalizira. Onda bismo se kretali slično kao slike na filmu. Svaka je sličica sama za sebe nepomična a niz slika, projiciranih brzo jedna za drugom, daju kontinuirano kretanje.

Intervali između pojedinih faza dematerijalizacije i materijalizacije morali bi biti, za naš organizam, barem 12 puta u sekundi. Onda bismo, kao putnici, vidjeli okolinu bez prekida, ali bi i nas ljudi izvan naše letjelice vidjeli kao da se zaista krećemo kroz prostor. Brzina kretanja ovisila bi samo o razmaku između točaka u kojima bismo se materijalizirali. Sto veći razmak to veća brzina.

Na taj bi način bili riješeni svi problemi kretanja kroz svemir. Za nekoliko minuta mogli bismo stići do zvijezde udaljene i deset godina svjetlosti, ne bi postojao otpor zraka — jer zapravo mirujemo poput filmskih sličica — a iz Istog razloga ne bi nam ni najmanje štetila inercija ako bismo se u letu brzinom od nekoliko tisuća kilometara na sat naglo zaustavili ili promijenili pravac kretanja.

Šteta što to ne možemo iskušati.

Zvonimir Furtinger

Za SIRIUS... nije za SIRIUS

● Prije svega: u idućem SIRIUSU neće biti ove rubrike! Naime, naš recenzent Darije Đokić zatražio je zasluženi godišnji odmor, uz (iznuđeno!) obećanje da će sve Vaše priče koje ste poslali u kolovozu i rujnu ocijeniti za SIRIUS 90. Čist račun, duga ljubav — kažem ja. A Vi?

● Poslije svega: daleko najbolja od svih priča što ste ih, dragi čitatelju, poslali u toku srpnja (a možda i od početka 83) svakako je Najveća tamnica samoće, svaka čast za izvanrednu, svježu ideju (i njenu prvorazrednu obradu)! Dan tragedije bit će objavljen, iako je na granici razvučenog vica, no Bjegunci su Vam zreli za preradu, jer boluju od nedostatka unutarnje logike (osoblje Vremenske službe valjda zna kako je lijepo u prošlosti, a kod Vas ono — dezertira! Zašto?) Treći nivo je više nego poznata (telepatska) tema, ali izvrsno ispripovijedana, naročito onaj spejsoperski dio. Luke bi bio možda još bolji da se niste upetljali u otrcanu amerikanovtietnamijadu, no ide i ovako. (Hvala za ono uz priču, one primjedbe koje bih, kad bih mogao, smjesta usvojio!). Loš plan Vam je izvrstan (a Ispunjena želja ostat će neispunjena, jer ie bila već bolje obrađena u SIRIUSU). Krivolovci su OK prerađeni. Svađa je objavljiva, a Tunel i Vampire skratite na oblik vica pa ćemo vidjeti... Vremenski katalizator je svjež, a dodatna mu je kvaliteta domaći okoliš. Ubijam... ne baš genijalno, ali objavljivo, iako je riječ više o vesternu nego o sf-u. Prijateljski susret baš ne prijateljuje s moralno-odgojnim vrijednostima, pa će malo pričekati s objavljivanjem. Jedna zvezda neba je marginalni sf, tamno crn, ali sjajno ispripovijedan. Veliko djelo je djelo za veliko razmišljanje o njemu: u svakom slučaju, jedna od rijetkih vremeplovskih priča koja nije posve besmislena. Masnice bi bile možda i za SIRIUS da ih niste popratili onom zastrašujućom primjedbom »sva prava pridržana«. Ako to znači da »pridržavate« prava i za objavljivanje, zašto ste mi Masnice uopće slali? A ako sam sve to pogrešno shvatio, objasnite mi, molim Vas. što to, da prostite, pridržavate? Ne... nisam voajer, nego samo — B. J.

...nije za SIRIUS

● Da počnem od Pacifista, koji bi bez rogobatnog stila i pogotovo bez one bujice suvišnih, nepotrebnih i neizgovorljivlh imena mogao biti (po dosjetki o telepatskoj »snazi«) izvrsna priča. A da je preradite? To i tebe čeka je kafkijanska priča; pokušajte pisati sf! Psi se ne mogu dovoljno kamuflirati, da bi osvojili Zemlju, ni uz pomoć Isaaca Clar- kea i Arthura Asimova. Sat pvijesti vrijedi samo po stilu pisanja. Dobrodošao, neprijatelju je mješavina sentimentalizma i propagandne polit-filozofije s malo vjerojatnim uništenjem izvanzemaljaca. Kao da je na mnogo nižem nivou od... Bez greške je zaista ber greške ali i bez vrijednosti. Rat je već čitana denikenovština. Opasna polovica je kombinacija poznate teme .o pola čovjeku, pola kiborgu, ali bez logike i s obilnim (i prilično primitivnim) kršenjem zakona robotike. Nikad više bi još jednom ispričan, skraćen na vic, možda i prošao, a Pošteni su pošteno osrednji štos ispripovijedan tako loše da se čini pošteno lošim. Kako bi bilo da malo razmislite o onoj reklami za piće: »pij malo, ali dobro«, s time da umjesto »pij« stavite »piši« Hermoova osveta bi možda i prošla da je bolje ispripovijedana, a Zatvoreni krug (uz pomoć vremeplova) je više nego poznat. Napokon: ideja loša, gramatika i pravopis još gori (vidi pod: bez alata. tj. znanja pisanja, nema zanata, aj. pisanja). Greška bi bila bez greške kad bi se prvi dio (tehnička osnova) drastično skratio, a popunio lik fotografa u drugom dijelu priče. Begu je pobjegla i poanta i logika, Usi je prastara dosjetka o mikroskopskim bićima, a Pas još prastariji američki vic. Usoda družine Poldi ima dobru ideju, ali je krčma prilično neuvjerljivo mjesto na kojem se saznaje istina. Preradite tu situaciju! Nestabilna civilizacija je jubilarna, stota priča na temu »Pioneera 10«. stil OK. Neizbježna korekcija je standardna, stereotipna space opera koja bi bila i prolazna da joj kraj nije posve zbrkan, bez smisla i logike. Novi narod je također space opera, štoviše izvrsno ispripovijedana, ali uz obilje nelogičnosti od kojih je najveća ona u vezi s odnosom snaga mutanata i »normalnih« (koje nazivate prilično opasnim imenom »istrebljivači«). Srećan sam usrećuje stilom, ali unesrećuje time što se ne zna u čemu je zapravo stvar. Dobitak ima sladunjav stil i nejasan kraj, a Selidba je suvislija, ali pati od nelogičnosti (i netočnosti: studio Radio-Luxemburga je u Londonu!). Otkriće je posve u redu, no šepa mu kraj; razradite za još pola stranice onaj napor Zemljana da konstruiraju uređaj za projekciju — i ponovno pošaljte priču.

Odluka: budući da ste još živi. štos iz priče je očito propao. Žrtvovati... nije sf. bez obzira na sf scenografiju (situacija se može događati i danas, i jučer, a ne samo sutra). Osamljenost bi možda bila i dobra kad biste prvu stranicu skratili na polovicu. Svi smo mi bogovi bi možda i prošlo da je stil manje sladunjav i da nije tako razvučeno: metafizička ideja je vrlo zanimljiva. Argentina je brljotina ispod razine autorova prezimena. Poruka je, na žalost, već mnogo puta poručena. Znate pisati pa pokušajte sa svježijim idejama! Korak nazad ne začuđuje što je »nazad«, jer roboti obavljaju poslove (i postižu rezultate) koji su u suprotnosti s nalogom koji su dobili. Trava prošlosti vrvi scenografskim nelogičnostima, nejasne je motivacije i loše konstrukcije, pa je i besmislena koliko god to može biti priča o putovanjima kroz vrijeme. Emigrant ima dobar stil. psihologizaciju i naraciju, ali nije sf, a ima i nekih nelogičnosti u sebi. Projekt je već poznata ideja sumnjive znanstvene vrijednosti, a nije ni tko zna kako ispripovijedana. Dijalog je također poznata satira na temu američke odnosno ruske zatucanosti. Privatni posao je odviše razvučeni vic. Mens sana ... bi bio dobar vic ako prve dvije stranice skratite na (na, a ne za) četvrtinu. Ja (doista) živim u pakla kad moram čitati tako nejasan pismotvor! Surogat: ako SIRIUS (povremeno) objavljuje vesele priče, to ne znači da će objavljivati i (pučkoškolski) neozbiljne! Epidemija je pisana zapanjujuće dobro, no na žalost sadrži bar dvije neprolazne nelogičnosti: u današnjim se uvjetima ne može ni zamisliti epidemija ograničena samo na jedan kontinent, a onaj tko spašava pobrinuo bi se da ne hibernira one za koje nije siguran da su posve zdravi. Zarobljenici mržnje su sasvim pristojna space opera, čak vrlo dobra, no kraj (posljednje dvije stranice) toliko je stereotipan da izaziva samo podsmijeh. Preradite ih u nešto novije!

● Priče na slovenskom jeziku: Ribolov ima prejednostavan štos da bi bio dobra priča. Pomoć je dijaloško filozofiranje koje se postepeno ubrzava, no sve je to teško čitljivo. Crno in belo je dobar štos, ali u prvom dijelu odviše razvučen. Sence bi bile dobre da nije ostalo u sjeni zašto se i kako stvari zbivaju. Bolečina in bes neuvjerljivo uvjerava u besmislenu pomisao da bi povratak u divljaštvo poboljšao društvo izopačeno tehnologijom. Lager je preglomazan za ono što se u njemu događa. Vrnitev ima tri nemotivirana i nejasna dijela: početak, sredinu i kraj. Novo doba ima naraciju koja je sama sebi svrha, sporu, bez zapleta i raspleta.

● Toliko. U idućem SIRIUSU, rekosmo, neće biti nijedne Vaše priče u rubrici »nije za«. Napokon! — Vaš B. J.

U OVOM SIRIUSU ČITAJTE UZ OSTALO:

● NIKAKVA OSOBITA NOĆ ILI JUTRO je neobičan naslov doista neobične priče Raya Bradburyja: što se događa astronautu koji oboli od »svemirske bolesti«, može li mu psihijatar pomoći da ozdravi ili se može i sam izvući iz tog opasnog depresivnog stanja?

● PETNAESTI MINI YU-SIRIUS kao i uvijek: uz stare znance donosi i priče nekolicine novih autora. Ovaj put provjerite što su napisali R. Durman, L. Forgo, S. Francisti, O. Janković, V. Jovanović, M. Lazić, H. Prćić, K. Pušić, Ž. Rašić i N. Siminiatti.

● NEŠTO DOLAZI – uzbudljiva priča Jamesa P. Girarda o opasnosti koja se nadvila nad čovječanstvo, ponajprije nad najveće blago, djecu. – Iz pera Slobodana Ćurčića čitajmo ovaj put priču DOJKA SNA, o svijetu u kojem su ljubav i seks zamijenili strojevi.